

Projekt

z dnia 17 października 2025 r.

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR
RADY MIEJSKIEJ W ŁAGOWIE**

z dnia 22 października 2025 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Łagów do 2030 r.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2025 r. poz. 1465) w związku z art. 14 ust. 1 i art. 19 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 278) Rada Miejska w Łagowie uchwala, co następuje:

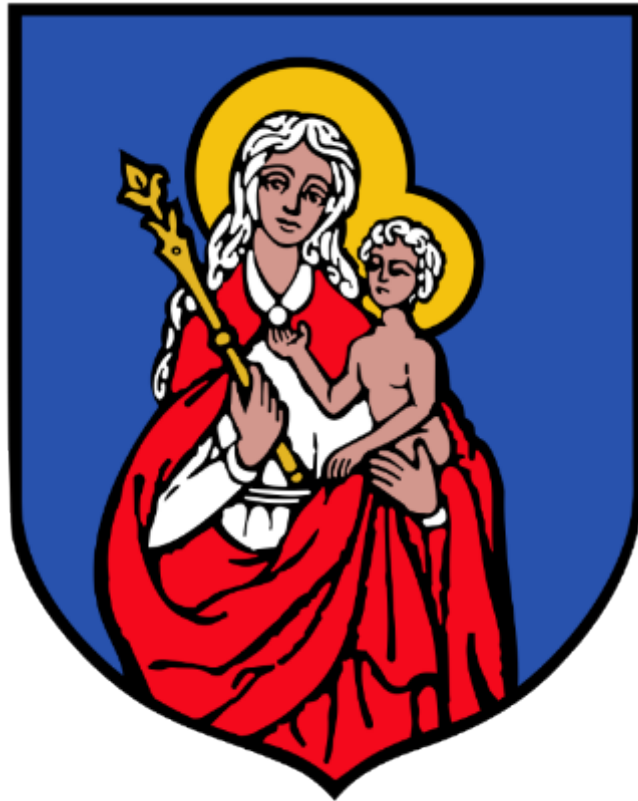
§ 1. Przyjmuje się „Gminny Program Rewitalizacji Gminy Łagów do 2030 r.” stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Gminy Łagów.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Załącznik Nr 1 do uchwały Nr
Rady Miejskiej w Łagowie
z dnia 22 października 2025 r.

**Gminny Program Rewitalizacji Gminy Łagów
do 2030 r.**



**Gminny Program Rewitalizacji Gminy Łagów
do 2030 r.**

Październik 2025r.

Spis treści

Wprowadzenie	3
1. Zasady prac nad Gminnym Programem Rewitalizacji	6
1.1 Logika prac nad programem	6
1.2. Ocena dotychczasowych efektów procesu rewitalizacji	9
1.3. Opis procesu zaangażowania partnerów i interesariuszy	12
1.3.1. Zaangażowanie na etapie prac nad programem	12
1.3.2. Zaangażowanie w trakcie realizacji programu	13
2. Powiązania GPR z dokumentami strategicznymi gminy	15
2.1. Strategia Rozwoju Gminy Łagów na lata 2015-2024	15
2.2 Strategia Rozwoju Obszaru Strategicznej Interwencji Góry Świętokrzyskie na lata 2020–2027	15
2.3 Dokumenty z obszaru polityki przestrzennej	16
2.4 Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Łagów na lata 2016- 2023	18
2.5 Programu Wspierania Rodziny na lata 2021-2023 w Gminie Łagów	18
2.6. Programy Współpracy Gminy Łagów z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art.3 ust 3 ustawy o działalności pożytku publicznego	18
2.7 Wieloletni Program Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Łagów na lata 2022-2027	20
3. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji	21
3.1. Ogólna charakterystyka obszaru rewitalizacji	21
3.2. Diagnoza zjawisk społecznych	21
3.3. Diagnoza zjawisk gospodarczych	24
3.4 Diagnoza zjawisk środowiskowych	28
3.5. Diagnoza zjawisk przestrzenno-funkcjonalnych i technicznych	33
3.6. Synteza diagnozy obszaru rewitalizacji wraz z analizą problemów, potrzeb i potencjałów rozwojowych, w tym wzajemnych powiązań gospodarczych, społecznych i środowiskowych	35
4. Opis wizji stanu obszaru rewitalizacji po przeprowadzeniu działań w zakresie rewitalizacji	39
5. Cele rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań służących eliminacji lub ograniczeniu negatywnych zjawisk	40
6. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne	42
6.1. Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne	42
6.2. Charakterystyka pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych	59
7. Mechanizmy integrowania działań oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych	65
8. Szacunkowe ramy finansowe programu	66
8.1. Ramy finansowe realizacji programu	66
8.2. Potencjalne źródła finansowania programu	67
9. Struktura zarządzania programem	70
9.1. Opis struktury zarządzania realizacją GPR	70
9.2. Współpraca ze stroną społeczną i otoczeniem gospodarczym	72

9.3. Koszty zarządzania	73
9.4. Ramowy harmonogram realizacji GPR	74
10. System monitorowania i oceny Programu	76
10.1. Monitorowanie postępów realizacji programu	76
10.2. Ocena aktualności i stopnia realizacji programu	79
11. Zmiany związane z wdrażaniem Programu	80
11.1. Zmiany w uchwałach dotyczących polityki mieszkaniowej gminy	80
11.2. Zmiany dotyczące planowania i zagospodarowania przestrzennego	80
11.3. Specjalna Strefa Rewitalizacji	80
Spis tabel	81
Spis map	81

Autorzy opracowania:

Rafał Graczkowski, Monika Goliat

przy współpracy z pracownikami Urzędu Miasta i Gminy w Łagowie

Wprowadzenie

„Gminny Program Rewitalizacji Gminy Łagów do 2030 r.” (dalej: GPR) jest dokumentem opracowanym w oparciu o przepisy *ustawy o rewitalizacji* z dnia 9 października 2015r. #.

W art. 2 ust. 1 *ustawy o rewitalizacji*, rewitalizację zdefiniowano jako proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji. Proces rewitalizacji ma w pierwszej kolejności charakter społeczny, a jego celem jest poprawa jakości życia i aktywna pomoc w rozwiązywaniu problemów mieszkańców, żyjących w tych częściach gminy Łagów, które z różnych powodów znajdują się w trudnym położeniu. Jak wynika z *ustawy o rewitalizacji* i inaczej niż w przypadku innych dokumentów strategicznych obowiązujących w Gminie Łagów, postanowienia GPR koncentrują się na wybranych fragmentach gminy (obszarze rewitalizacji), co ma na celu maksymalnie efektywne wykorzystanie zasobów i środków finansowych do poprawy sytuacji na obszarze rewitalizacji.

Gminny Program Rewitalizacji to kierunkowy i ramowy dokument, który ma na celu integrować realizację przedsięwzięć o charakterze społecznym, gospodarczym, środowiskowym, funkcjonalno-przestrzennym oraz technicznym. Jego sporządzenie poprzedziło opracowanie szczegółowej diagnozy obszaru rewitalizacji, uwzględniającej analizę jego problemów, potrzeb i potencjałów rozwojowych. W celach Programu uwzględniono podejście zintegrowane, a w dokumencie zdefiniowano również listę przedsięwzięć rewitalizacyjnych (projektów) oraz wskazano również sposób zarządzania procesem rewitalizacji.

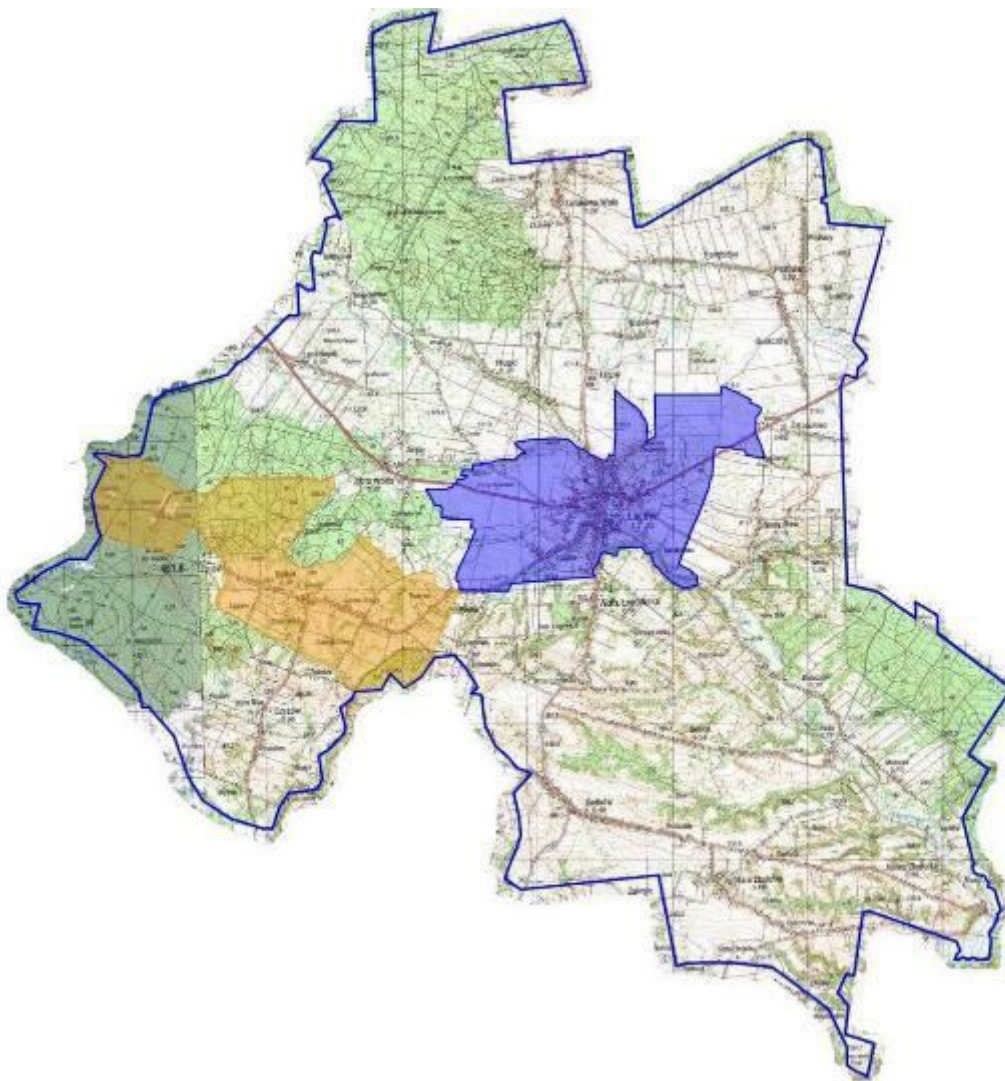
Podczas prac nad dokumentem szczególny nacisk położono na możliwie szerokie zaangażowanie interesariuszy procesu rewitalizacji. Opierając się na przepisach *ustawy o rewitalizacji*, należy uznać, że rewitalizacja jest procesem realizowanym na rzecz mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz wspólnie z nimi. Interesariuszami rewitalizacji są zatem wszystkie osoby i podmioty zainteresowane włączeniem w projektowanie i realizację zadań na obszarze rewitalizacji. Na każdym etapie prac nad GPR uwzględniono potrzebę zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób ze szczególnymi potrzebami, równości płci i niedyskryminacji.

Opinie i propozycje zgłaszane przez interesariuszy procesu rewitalizacji były zestawiane z obiektywnymi miernikami sytuacji społeczno-gospodarczej na obszarze rewitalizacji. Połączenie ilościowych i jakościowych metod pozyskiwania i analizy danych daje gwarancję tego, że interwencja w obszarze rewitalizacji będzie prowadzona na właściwym obszarze i przy pomocy narzędzi adekwatnych do zidentyfikowanych potrzeb, wyzwań, barier, deficytów i potencjałów. W latach poprzedzających opracowanie GPR wdrażano „Program Rewitalizacji dla Gminy Łagów na lata 2016-2023” przyjęty uchwałą nr XXX/258/16 Rady Gminy Łagów z dnia 29 listopada 2016 (z późn. zm.) w sprawie uchwalenia „Programu Rewitalizacji dla Gminy Łagów na lata 2016 – 2023”, a jednocześnie realizowano liczne działania wpisujące się w założenia *ustawy o rewitalizacji*. Były to między innymi działania ukierunkowane na:

- aktywizację i integrację osób zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- aktywizację seniorów,
- poprawę infrastruktury społecznej,
- modernizacja i zagospodarowanie przestrzeni publicznych.

Celem głównym „Programu Rewitalizacji dla Gminy Łagów na lata 2016 – 2023” było **ożywienie społeczno – gospodarcze oraz odnowienie fizyczne i przestrzenne 2 podobszarów rewitalizacji** (na niebiesko) **Łagów i Sędek** (na pomarańczowo).

Mapa Lokalizacja podobszarów rewitalizacji Gminy Łagów w „Programie Rewitalizacji Gminy Łagów na lata 2016-2023”



Źródło: Program Rewitalizacji dla Gminy Łagów na lata 2016-2023, s. 107.

Najważniejszym projektem realizującym zadania rewitalizacyjne było przedsięwzięcie współfinansowane ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020 pn. **„Rewitalizacja Łagowa szansą na poprawę jakości życia mieszkańców”**. Przedmiotowy projekt był zgodny z wizją jaka została przedstawiona w dokumencie (s. 109):

Łagów w okresie wdrażania Programu Rewitalizacji uzyskuje prawa miejskie oraz staje się miejscem „wypadowym” dla turystów w Góry Świętokrzyskie. Kluczowe dla tego obszaru będą inwestycje drogowe (obwodnica Łagowa i przebudowa drogi wojewódzkiej nr 756 – łącznie ok. 40 mln zł), a także z zakresu ochrony środowiska (udrożnienie koryta rzeki Łagowica, ograniczenie lub zahamowania działalności kopalń) oraz w sferze funkcjonalno-przestrzennej (wymiana wodociągów na terenie Łagowa, budowa kanalizacji deszczowej, sanitarnej i burzowej) oraz kluczowa inwestycja w sferze technicznej (rozbudowa Ośrodka Zdrowia).

Projekt z działania 6.5 RPO WŚ 2014-2020 był realizowany na terenie tylko i wyłącznie w miejscowości Łagów – siedzibie Gminy, gdzie zlokalizowany jest Urząd Miasta i Gminy (faktyczne centrum administracyjno-edukacyjno-kulturalne Gminy Łagów). Projekt odpowiadał na zidentyfikowane na obszarze rewitalizacji problemy społeczne w sferach:

gospodarczej - poprzez tworzenie nowych miejsc pracy, rozpowszechnianie aktywności gospodarczej, zwiększenie atrakcyjności turystycznej obszaru rewitalizacji,

funkcjonalno – przestrzennej – poprzez działania związane ze zwiększeniem dostępu do infrastruktury społecznej (m.in. zdrowotnej), zagospodarowanie przestrzeni publicznej (dokończenie przebudowy Rynku w Łagowie),

środowiskowej – poprzez zastosowanie odnawialnych źródeł energii oraz efektywne wykorzystywanie energii, rozwiązanie problemu z wodociągiem azbestowym na terenie miejscowości,

technicznej – poprzez przebudowę i rozbudowę Ośrodka Zdrowia w Łagowie.

Warto również wspomnieć o innych projektach realizowanych w ostatnim czasie obejmujących m.in. miasto Łagów:

„Rozwój infrastruktury sportowej i edukacyjnej na terenie Gminy Łagów” w ramach, którego przeprowadzono modernizację infrastruktury sportowej i edukacyjnej przy Szkole Podstawowej w Zbelutce oraz zakupiono pomoce dydaktyczne do 3 placówek dla których organem prowadzącym jest Gmina Łagów tj. do SP w Piotrowie, Zbelutce i Łagowie.

Zadanie pt. **Poprawa efektywności energetycznej na terenie Gminy Łagów** dotyczyło wymiany istniejących opraw oświetleniowych, dowieszenia opraw w miejscach niedoświetlonych oraz budowę dwóch latarni solarnych zasilanych z odnawialnych źródeł energii (OZE), w sumie 1376 szt. opraw oświetleniowych o mocach od 60 do 140 W. Dobudowa uwzględnia montaż dwóch opraw solarnych wraz ze słupem i układem zasilania z odnawialnych źródeł energii.

Kolejny projekt pt. **„Montaż instalacji OZE w ramach projektów parasolowych na terenie gminy Łagów”** przyczynił się do zwiększenia wykorzystania OZE na obszarze gminy Łagów. Przedmiotem projektu była dostawa i montaż nowych elementów instalacji fotowoltaicznej, paneli słonecznych na budynkach mieszkalnych, gospodarczych oraz na gruncie dla indywidualnych gospodarstw domowych.

W toku realizacji w/w przedsięwzięć przedstawiciele Gminy Łagów, miejskich instytucji i ich partnerzy nabyli doświadczenia, które są wartościowym zasobem w toku prac nad GPR i które zostaną wykorzystane we wdrażaniu założeń Programu. Na proces rewitalizacji w kontekście społecznym w Łagowie należy też patrzeć przez pryzmat wyzwań rozwojowych, przed jakimi staje całe miasto. Są nimi, przede wszystkim, wykorzystanie szans oraz znalezienie odpowiedzi na zagrożenia, wynikające z np. depopulacji gminy, wzrostu liczby osób w wieku senioralnym, spadku liczby dzieci w wieku przedszkolnym oraz szkolnym. *Gminny Program Rewitalizacji Gminy Łagów do 2030 r.* stwarza ramy do tego, aby poprzez realizację kompleksowych i komplementarnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych uwzględniających aktualne trendy i wytyczne w zakresie realizacji miejskich polityk publicznych podejmować ambitne działania na obszarze rewitalizacji, które będą korzystnie oddziaływały na wszystkich mieszkańców miasta i gminy Łagów.

1.

Zasady prac nad Gminnym Programem Rewitalizacji

1.1 Logika prac nad programem

Podstawą do rozpoczęcia prac nad Gminnym Programem Rewitalizacji była uchwała nr III/11/24 Rady Miejskiej w Łagowie z dn. 5 czerwca 2024r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia *Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Łagów do 2030 r.* Podjęcie tej uchwały było następstwem opracowania diagnozy, dotyczącej wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji dla Gminy Łagów, w oparciu o którą w dniu 2 kwietnia 2024r. podjęto uchwałę nr LXXVIII/624/24 Rady Miejskiej w Łagowie w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji dla Gminy Łagów.

W oparciu o przepisy *ustawy o rewitalizacji* należy uznać, że obszarem rewitalizacji jest obszar znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, takich jak ubóstwo, bezrobocie, czy też liczba osób ze szczególnymi potrzebami. Dodatkowo, na obszarze rewitalizacji występują deficyty w sferach gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej. Jest to także obszar o istotnym znaczeniu dla rozwoju lokalnego zajmujący nie więcej niż 20% powierzchni gminy, a także zamieszkiwany przez nie więcej niż 30% mieszkańców gminy. Diagnozę, pozwalającą na wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w Gminie Łagów przeprowadzono w oparciu o obiektywne i policzalne wskaźniki, umożliwiające analizę negatywnych zjawisk na terenie miasta i gminy. Analizy wskaźnikowe pozwoliły na wyznaczenie obszaru rewitalizacji – miasta Łagów, które obejmuje 22,57 % mieszkańców Gminy Łagów i zajmuje powierzchnię 8,21 km² co stanowi 7,25% powierzchni gminy. Jako obszar rewitalizacji wyznaczono jednostkę, gdzie zidentyfikowano negatywne zjawiska społeczne[#], gospodarcze, środowiskowe, funkcjonalno-przestrzenne i techniczne.

Tabela Liczba mieszkańców zamieszkująca obszar rewitalizacji

Wyszczególnienie	Stan na: 31.08.2025r.
Gmina ogółem	6571
Liczba mieszkańców ulic objętych rewitalizacją	1483
% mieszkańców gminy objętych rewitalizacją	22,57%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy w Łagowie

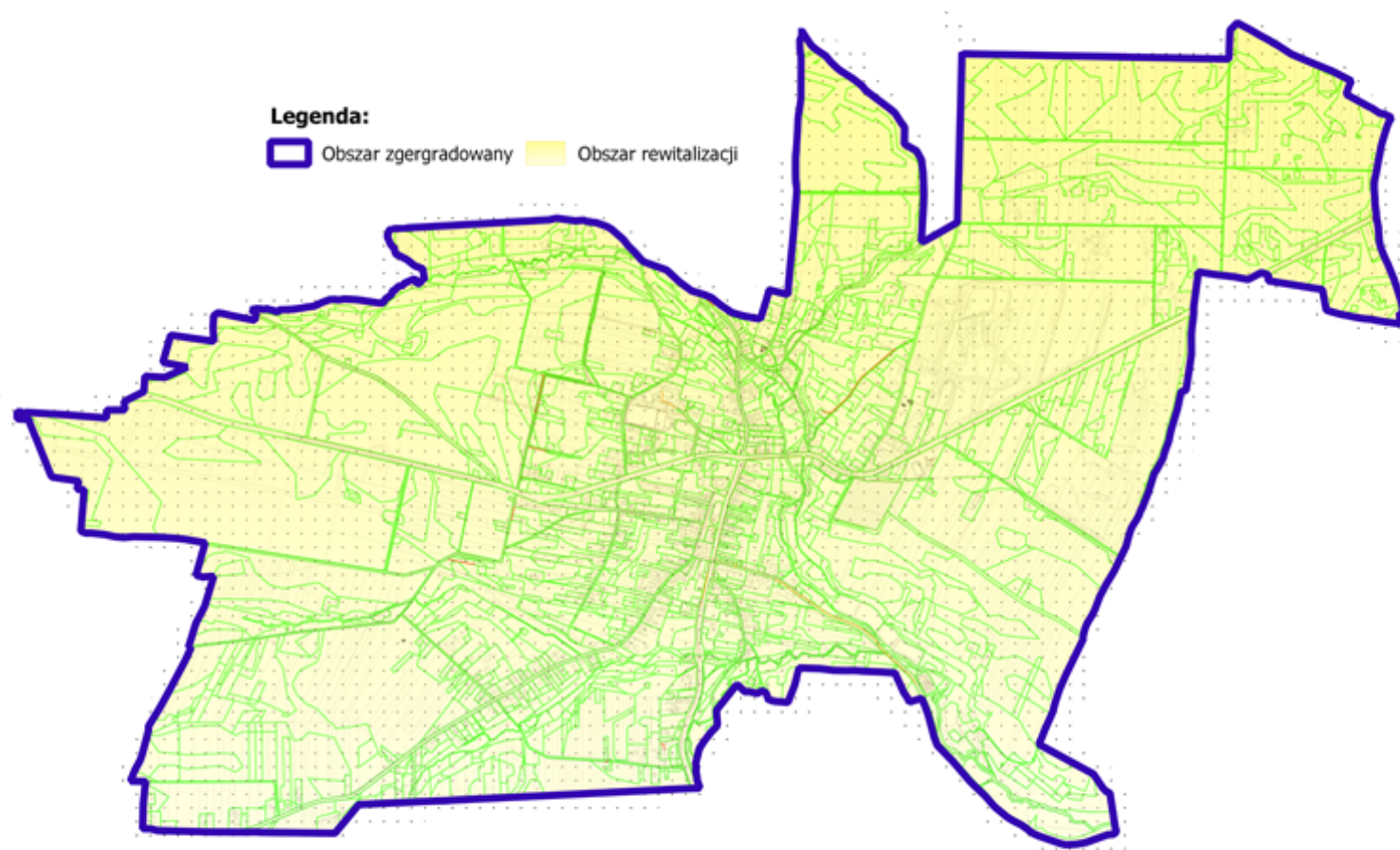
Dla wyznaczenia zasięgu obszaru rewitalizacji kierowano się następującymi przesłankami:

1. na obszarze tym zidentyfikowano wysokie natężenie negatywnych zjawisk w sferze społecznej (bezrobocie, przemoc, niekorzystna sytuacja demograficzna, duża liczba osób korzystających z pomocy Centrum Usług Społecznych w Łagowie) oraz gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej,
2. obszar ten jednocześnie ma istotne znaczenie dla rozwoju całej gminy,
3. wybór obszaru uzyskał całkowitą akceptację zarówno władz lokalnych jak i mieszkańców.

Wyznaczone, zgodnie ze wspomnianą powyżej procedurą, granice obszaru rewitalizacji (obejmujące teren całego miasta) gwarantują zachowanie ciągłości działań rewitalizacyjnych, prowadzonych we wcześniejszych okresach. W przyjętym w 2016 r. *Programie Rewitalizacji dla Gminy Łagów na lata 2016-2023* obszar rewitalizacji obejmował bowiem wówczas także miejscowość/miasto Łagów.

W toku prac nad GPR wykorzystano różnorodne metody i podejścia do gromadzenia i analizy informacji, które przełożyły się następnie na konkretne zapisy dokumentu. Obok ilościowych analiz wskaźnikowych przeprowadzono rozbudowane działania konsultacyjne, ukierunkowane na pozyskanie indywidualnych opinii mieszkańców miasta i gminy, przedstawicieli formalnych i nieformalnych grup mieszkańców, biznesu, a także licznych przedstawicieli Urzędu Miasta i Gminy i jego jednostek organizacyjnych oraz innych instytucji publicznych. Na początku prac nad GPR uznano, że kluczowe dla powodzenia całego procesu będzie zarówno odpowiednie przepracowanie doświadczeń związanych z realizacją dotychczasowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych w Mieście Łagów i otwarcie tego procesu na nowe propozycje zgłaszane przez zainteresowanych interesariuszy. Programowanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych powiązано ponadto z ustaleniami „Strategii Rozwoju Gminy Łagów na lata 2015–2024” i innymi dokumentami planistycznymi obowiązującymi w gminie, a także na szczeblach: regionalnym, krajowym i unijnym. Przyjęto wreszcie, że osiągnięcie celów procesu rewitalizacji będzie możliwe tylko w przypadku zaplanowania i realizacji zestawu różnorodnych przedsięwzięć o charakterze społecznym i infrastrukturalnym.

Mapa Obszar zdegradowany oraz podobszary rewitalizacji na terenie Gminy Łagów



Źródło: Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji dla Miasta i Gminy Łagów

1.2. Ocena dotychczasowych efektów procesu rewitalizacji

Na terenie Miasta Łagów zrealizowano w ostatnich latach liczne projekty, których założenia i konkretne efekty w pełni wpisują się w założenia *ustawy o rewitalizacji* w zakresie partycypacyjnego podejścia do projektowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych, jak i promowania kompleksowych rozwiązań ukierunkowanych na poprawę jakości życia mieszkańców. W treści „Programu Rewitalizacji dla Gminy Łagów na lata 2016-2023” zaplanowano do realizacji kilkanaście przedsięwzięć rewitalizacyjnych projektów, których realizacja miała przyczyniać się do skuteczniejszego osiągania celów rewitalizacji. Kluczowe przedsięwzięcia do powodzenia procesu rewitalizacji (określone w PR):

aktywizacja społeczno-gospodarcza osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym mieszkających na podobszarze rewitalizacji,

zwiększenie potencjału gospodarczego podobszarów rewitalizacji,

rozszerzenie oferty kulturalnej na terenie Miasta i Gminy Łagów,

poprawa bezpieczeństwa ciągów pieszych,

poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej,

poprawa estetyki funkcjonalności przestrzeni publicznej.

Dobłą praktyką było prowadzenie przez Urząd Miasta i Gminy w Łagowie regularnego monitoringu z realizacji przedsięwzięć i projektów rewitalizacyjnych w sposób, który umożliwia prześledzenie postępów w ich realizacji. Przy projektowaniu przedsięwzięć rewitalizacyjnych uwzględniono wytyczne wynikające z przepisów *ustawy o rewitalizacji* – traktującej rewitalizację jako proces ukierunkowany na rozwiązywanie problemów społecznych, przy równoczesnej realizacji projektów w innych sferach funkcjonowania miasta. Analiza informacji ze zrealizowanych w ramach PR projektów jak i udział interesariuszy rewitalizacji w opracowaniu „Diagnozy” prowadzą do wniosku, że w ostatnich latach wdrażano działania wpisujące się w osiągnięcie celów wszystkich podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, wynikających z treści PR. Na uwagę zasługują w szczególności:

poprawa infrastruktury edukacyjnej,

organizowanie wydarzeń ukierunkowanych na aktywizację społeczno-zawodową mieszkańców borykających się z problemami na rynku pracy; czy też

tworzenie przez miejskie instytucje oferty czasu wolnego, jako narzędzia integracji oraz budowy relacji pomiędzy różnymi grupami mieszkańców z obszaru i spoza obszaru rewitalizacji.

W latach 2017-2023 Gmina Łagów realizowała szereg projektów na podobszarach rewitalizacji.

W ramach projektu **„Kompleksowa i wieloaspektowa poprawa dostępu do infrastruktury sportowej i pracowni matematycznych oraz przyrodniczych w placówkach oświatowych na terenie Gminy Łagów”** zrealizowano m.in.:

modernizację boiska przy szkole w Łagowie;

remont sali gimnastycznej w szkole w Łagowie.

W ramach projektu zakupiono również nowoczesne pomoce dydaktyczne do pracowni przyrodniczych i matematycznych. Zakupiono pomoce do zajęć z chemii, fizyki, geografii, języków obcych i informatyki. Projekt był realizowany w ramach RPO WŚ 2014-2020, działanie 7.4 *Rozwój infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej* (całkowita wartość projektu: 3 821 493,27 zł w tym dofinansowanie z UE 1 543 608,59 zł).



Źródło: <https://echodnia.eu/swietokrzyskie/w-lagowie-powstalo-wyjatkowe-lapidarium-tu-dowiesz-sie-jakie-geologiczne-skarby-kryje-ta-ziemia/ga/c7-18328785/zd/74148935>

W ramach projektu „*Rewitalizacja Łągowa szansą na poprawę jakości życia mieszkańców*” wykonano: modernizację/rozbudowę budynku Ośrodka Zdrowia w Łagowie, poprawę funkcjonalno - przestrzenną rynku w Łagowie (wymiana bruku przed Kościołem na kostkę brukową, korekta skrzyżowania ul. Rynek z ul. Kielecką), wymianę rur wodociągowych (azbestowych oraz żeliwnych) na terenie miasta, wytyczono trasę turystyczną związaną z potencjałem endogenicznym Gminy Łagów.

Projekt był realizowany w partnerstwie z partnerem z sektora MŚP, który był odpowiedzialny za modernizację budynku Ośrodka Zdrowia m.in. wykonanie instalacji systemu klimatyzacji w wybranych pomieszczeniach **oraz z samorządem wojewódzkim**, który w ramach zadania wykonał ciąg pieszo – rowerowy na odcinku DW 756 Łagów km. 29+925 - 30+800

W/w działania to tylko przykłady przedsięwzięć podejmowanych na podobszarach rewitalizacji w okresie obowiązywania Programu Rewitalizacji z poprzedniej perspektywy finansowej UE, które wpisują się w pomysł ożywiania obszaru rewitalizacji w celu jego uatrakcyjnienia dla mieszkańców i osób przyjezdnych (w szczególności działania związane z rozwojem infrastruktury turystycznej). Jest to trafne założenie, które będzie kontynuowane w kolejnych latach i które odpowiada na realne potrzeby społeczne i środowiskowe.

Rewitalizacja jest procesem ciągłym, do którego skuteczności jest konieczna równoległa realizacja przedsięwzięć w różnych opisywanych wcześniej sferach. Powodzenie tego procesu jest uzależnione również od umiejętnego łączenia różnych źródeł finansowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych. W Mieście Łagów w okresie wdrażania PR 2016-2023 korzystano z zewnętrznych źródeł finansowania inwestycji i innych przedsięwzięć – zarówno krajowych, jak i unijnych. Gmina Łagów podejmowała także własne inicjatywy finansowane z budżetu miasta, które wprost wpisywały się w cele PR. Jako zewnętrzne źródła finansowania można wskazać np. Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020, w tym na realizowany w jego ramach projekt rewitalizacyjny, Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych, środki Ministerstwa Sportu i Turystyki oraz środki Banku Gospodarstwa Krajowego.

Dobrym przykładem przedsięwzięcia wpisującego się w cel PR 2016-2023 – związanego z rozwojem wysokiej jakości usług społecznych, rekreacyjnych i kulturalnych na obszarze rewitalizacji było przedsięwzięcie pn. **„Historia w kamieniu zaklęta – wykorzystanie potencjałów endogenicznych w Gminie Łagów”**.

Wyzwaniem w toku wdrażania PR 2016-2023 było aktywne włączanie partnerów z sektora biznesu oraz organizacji pozarządowych w proces rewitalizacji, jak również skoordynowanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych z licznymi projektami społecznymi i infrastrukturalnymi realizowanymi w ramach innych polityk miejskich.

Bazując na dotychczasowych doświadczeniach związanych z wdrażaniem działań ze sfery rewitalizacji, w ramach podsumowania należy uznać, iż należy kontynuować dotychczasowe kierunki rozwoju miasta (poprawa infrastruktury technicznej, funkcjonalno-przestrzennej, społecznej oraz działań w obszarze środowiskowym i gospodarczym).

1.3. Opis procesu zaangażowania partnerów i interesariuszy

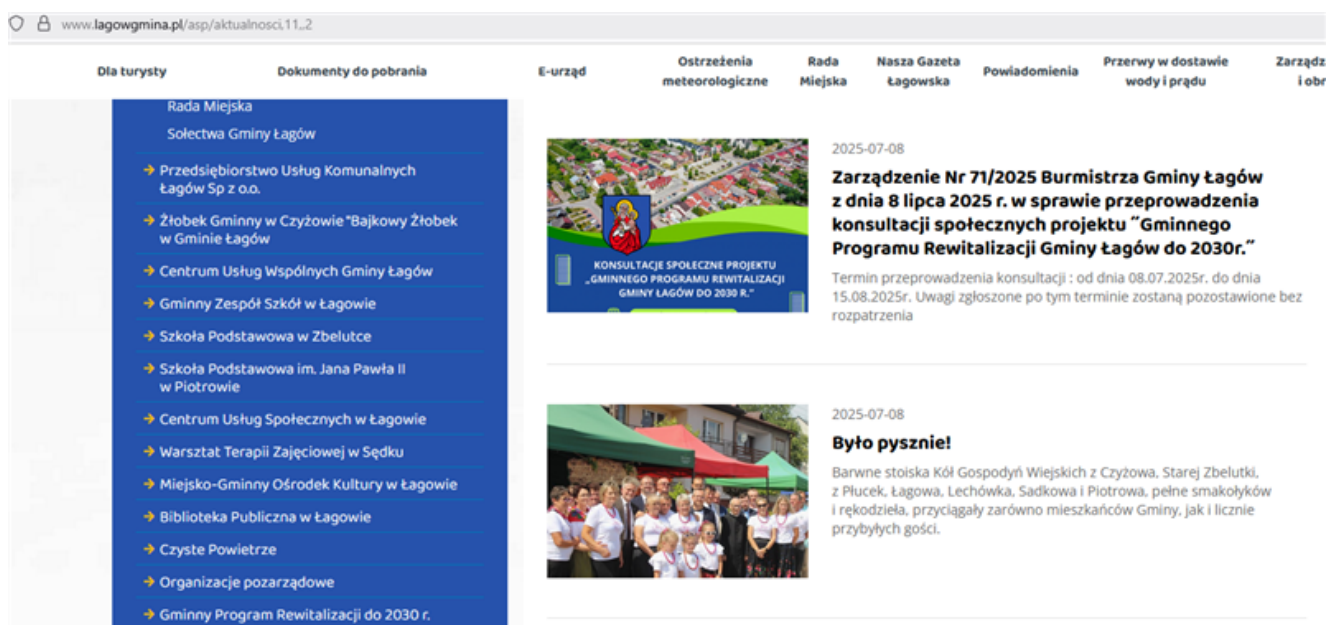
1.3.1. Zaangażowanie na etapie prac nad programem

W całym procesie prac nad GPR i na poprzedzającym go etapie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji podejmowano różnego rodzaju aktywności w celu zapewnienia szerokiego udziału partnerów społeczno-gospodarczych oraz podmiotów reprezentujących środowiska pozarządowe, w tym podmiotów działających w obszarze społeczeństwa obywatelskiego, ochrony środowiska, włączenia społecznego, praw podstawowych, osób z niepełnosprawnościami czy równości płci i niedyskryminacji.

Transparentne informowanie o pracach nad wyznaczeniem obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji oraz o pracach nad GPR

Współpraca z interesariuszami oraz włączanie społeczności Miasta i Gminy Łagów w prace dotyczące GPR wymagały wykorzystywania szeregu platform i środków komunikacji. Do najważniejszych z nich należą:

strona internetowa Urzędu Miasta, wraz z dedykowaną rewitalizacji zakładką pn. „Gminny Program Rewitalizacji do 2030r.” utworzoną w Biuletynie Informacji Publicznej,



profil Miasta i Gminy Łagów na portalu Facebook,

konsultacje społeczne przeprowadzono dwukrotnie:

- dla projektu uchwały wyznaczającego obszar zdegradowany i rewitalizacji - w terminie od 29.01.2024r. do 04.03.2024r. w formie zbierania uwag pisemnych, ustnych oraz zorganizowano debatę z mieszkańcami,
- dla projektu dokumentu Gminnego Programu Rewitalizacji konsultacje odbyły się konsultacje społeczne na podstawie zarządzenia nr 71/2025 Burmistrza Miasta i Gminy Łagów z dnia 8 lipca 2025r. w formie zbierania uwag pisemnych i ustnych do zapisów oraz debaty z mieszkańcami,

Konsultacje były zakończone raportem przyjętym zarządzeniem Burmistrza Miasta i Gminy Łagów nr 86/2025 z dnia 19 sierpnia 2025r.



plakaty informujące o procesie rewitalizacji rozmieszczane na terenie Miasta Łagów.

Liczne wydarzenia konsultacyjne w różnych formach adresowane do różnych grup mieszkańców i interesariuszy rewitalizacji

W ramach prac nad GPR i poprzedzających je działań związanych z wyznaczeniem obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji przeprowadzono kilka form konsultacji społecznych. Wśród nich wymienić należy przede wszystkim:

w ramach prac nad wyznaczeniem obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji: otwarte spotkanie konsultacyjne dla mieszkańców, przedsiębiorców i organizacji pozarządowych (26.02.2024r.),

spacer studyjny po obszarze rewitalizacji,

w ramach prac nad GPR:

wywiady grupowe z przedstawicielami:

1 Urzędu Miasta i Gminy Łagów,

2 organizacji pozarządowych prowadzącymi działalność na terenie miasta,

3 przedsiębiorców prowadzącymi działalność gospodarczą na terenie miasta Łagów.

debata w dniu 12 sierpnia 2025r. w celu wypracowania kierunków działań i charakteru przedsięwzięć rewitalizacyjnych Gminnego Programu Rewitalizacji,

badanie ankietowe (lipiec/sierpień 2025r.) – forma papierowa i elektroniczna – na próbie ponad 60 osób,

nabór fiszek przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Postulaty podnoszone przez interesariuszy procesu rewitalizacji przełożyły się na końcową treść GPR zarówno w części diagnostycznej jak i celów oraz kierunków działań, a także konkretnych przedsięwzięć. Dotyczyły one m.in.: potrzeb w zakresie realizacji kompleksowych przedsięwzięć wspierających integrację mieszkańców obszaru rewitalizacji; poprawy estetyki i stanu zagospodarowania przestrzeni publicznych; czy też modernizacji, poprawy dostępności i tworzenia nowej infrastruktury w celu stałego rozwijania oferty usług publicznych (kulturalnych, społecznych, rekreacyjnych, itd.) na obszarze rewitalizacji.

1.3.2. Zaangażowanie w trakcie realizacji programu

Partycypacja społeczna stanowiąca punkt wyjścia dla opracowania programu rewitalizacji, będzie stałą zasadą i ciągłą praktyką również w trakcie wdrażania GPRu zgodnie z przyjętym systemem zarządzania obejmującym zasady współpracy z otoczeniem społecznym oraz gospodarczym. W trakcie wdrażania Programu przewiduje się stałe informowanie interesariuszy rewitalizacji o podejmowanych i planowanych działaniach. W tym celu wykorzystywana będzie zwłaszcza utworzona podstrona dedykowana procesowi rewitalizacji oraz oficjalny profil Miasta i Gminy Łagów w portalach społecznościowych. Informowanie o procesie rewitalizacji będzie miało na celu stworzenie optymalnych warunków dla realnego współdecydowania mieszkańców o realizacji przedsięwzięć zaplanowanych w GPRze.

Kluczową formą zaangażowania interesariuszy będzie **Komitet Rewitalizacji** stanowiący forum współpracy i dialogu interesariuszy z odpowiedzialnymi za koordynację tego procesu organami Gminy Łagów w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji. Komitet Rewitalizacji będzie zajmował stanowiska dotyczące kluczowych etapów procesu rewitalizacji. Należą do nich opiniowanie oceny aktualności i stopnia realizacji GPR oraz projektu programu lub jego zmiany.

Narzędziem angażowania interesariuszy rewitalizacji w ocenę efektów procesu rewitalizacji będzie również cykliczne badanie społeczne realizowane raz na trzy lata i połączone z oceną aktualności i stopnia realizacji GPR. Na szczególną uwagę (w kontekście zaangażowania interesariuszy w trakcie realizacji GPR) zasługują również podstawowe przedsięwzięcie rewitalizacyjne wpisujące się w kierunki działań pn. „4.1 Aktywny Zespół ds. rewitalizacji”, „4.2 Uczący się Zespół ds. rewitalizacji” i „4.3 Współpracujący i innowacyjny Zespół ds. rewitalizacji”. Ich zakres zakłada bowiem m.in. organizację cyklicznych wydarzeń (spacerów, spotkań itd.) z udziałem mieszkańców obszaru rewitalizacji, które pozwolą na stałą weryfikację postępu wdrażania GPR i adekwatności jego postanowień do potrzeb, barier i potencjałów, które występują na obszarze rewitalizacji.

2. Powiązania GPR z dokumentami strategicznymi gminy

Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 2) *ustawy o rewitalizacji*, w GPR powinien znaleźć się opis powiązań tego dokumentu z dokumentami strategicznymi gminy, w tym ze strategią rozwoju gminy, mpzp, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz strategią rozwiązywania problemów społecznych. Ze względu na fakt, że rewitalizacja jest złożonym procesem, który oddziałuje na sposób realizacji innych polityk publicznych na terenie gminy i miasta, w tym miejscu warto przeanalizować także powiązania GPR z innymi gminnymi dokumentami strategicznymi.

2.1. Strategia Rozwoju Gminy Łagów na lata 2015-2024

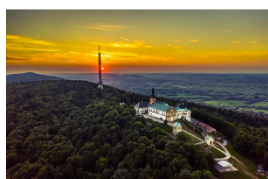


Strategia Rozwoju Gminy Łagów na lata 2015-2024 została przyjęta uchwałą nr XI/85/15 Rady Gminy Łagów z dn. 22 lipca 2015r. w sprawie przyjęcia *Strategii Gminy Łagów na lata 2015-2024*. Gminny Program Rewitalizacji jest spójny ze Strategią na poziomie zidentyfikowanych w tym dokumencie domen rozwoju, a także przyporządkowanych im celów głównych, celów szczegółowych oraz kierunków działań. Interwencje zaplanowane w GPR będą realizowały cel 1 „Turystyczna Gmina Łagów” oraz cel szczegółowy nr 2 „Gmina Łagów z klimatem przedsiębiorczości” w ramach celu strategicznego GPR nr 2 Zrównoważony rozwój funkcji turystycznej obszaru rewitalizacji.

W konsekwencji powyższego, cele GPR wpisują się także w realizację działań priorytetowych ujętych w Strategii dotyczących np. aktywizacji i angażowania społeczności lokalnych w życie/ funkcjonowanie i rozwój gminy Łagów, a także stworzenia centralnej – spójnej i urzędzonej – przestrzeni publicznej na terenie miasta. Na potrzeby zmian w odniesieniu do centrum miasta zwracali uwagę również interesariusze zaangażowani w prace nad GPR, dzięki czemu odpowiednie i szczegółowo opisane przedsięwzięcia znalazły się w treści Programu Rewitalizacji. W tym zakresie zatem, należy stwierdzić, że postanowienia GPR uszczegóławiają zapisy Strategii w zakresie projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz tworzą ramy operacyjne do realizacji kierunków interwencji wynikających z tego dokumentu.

Biorąc pod uwagę relacje pomiędzy treścią Strategii a postanowieniami GPR, pozytywnie należy ocenić fakt, że pierwszy z wymienionych dokumentów został przyjęty wcześniej tworząc szerokie ramy interwencji dla działań z zakresu rewitalizacji. GPR natomiast należy uznać jako dokument organizujący proces rewitalizacji, który przyczyni się do sprawniejszego i efektywnego osiągnięcia celów Strategii na obszarze rewitalizacji. Biorąc pod uwagę hierarchię dokumentów strategicznych obowiązujących na terenie gminy należy uznać to za właściwe podejście, korzystnie wpływające na osiągnięcie spójności pomiędzy Strategią oraz GPR.

2.2 Strategia Rozwoju Obszaru Strategicznej Interwencji Góry Świętokrzyskie na lata 2020–2027



*Strategia Rozwoju
Góry Świętokrzyskie na lata 2020-2027*

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Łagów do 2030 r. jest spójny ze *Strategią Rozwoju Obszaru Strategicznej Interwencji Góry Świętokrzyskie na lata 2020-2027* na poziomie zidentyfikowanych

w tym dokumencie celów, a także przyporządkowanych działań i zadań. Cele wymienione w Strategii, które są spójne z celami ujętymi w GPR to:

Cel nadrzędny: Materialne i niematerialne dziedzictwo kulturowe i naturalne Gór Świętokrzyskich kluczowym elementem rozwoju Województwa Świętokrzyskiego.

Cele bezpośrednie:

wzrost liczby działalności gospodarczych i organizacji pozarządowych na terenie Gór Świętokrzyskich,
poprawa jakości powietrza,
wysoka jakość i dostępność usług publicznych.

Cele ujęte w GPR wpisują się w realizację celów wymienionych w Strategii.

2.3 Dokumenty z obszaru polityki przestrzennej

Do instrumentów wdrażania polityki przestrzennej w Gminie Łagów należą:

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Łagów (uchwała Nr LIII/293/2010 Rady Gminy w Łagowie z dnia 18 stycznia 2010 r.).

Zmiana Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Łagów, która została uchwalona przez Radę Miejską w Łagowie w dniu 15 października 2021r.

Zmiana Nr 8 *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Łagów* uchwalona uchwałą Nr LXXVIII/625/24 Rady Miejskiej w Łagowie z dnia 2 kwietnia 2024 r.

Zgodnie ze Studium głównym celem zagospodarowania przestrzennego gminy Łagów jest osiągnięcie trwale zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego zmierzającego do utrzymania równowagi między koniecznością zachowania cennych walorów przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych a potrzebą wskazania atrakcyjnej oferty terenów pod różne formy zabudowy (osiągnięcie równowagi między działalnością wydobywczą a potrzebami zrównoważonego rozwoju gminy).

CELE STRATEGICZNE

- stworzenie podstaw zrównoważonej urbanizacji, w tym rozwoju różnych form przedsiębiorczości opartej na wykorzystaniu lokalnych zasobów (turystyka, agroturystyka, rolnictwo ekologiczne, usługi na rzecz środowiska i rynku miejskiego oraz wykorzystanie miejscowych zasobów surowców mineralnych,
- ochrona i udostępnienie walorów przyrodniczo-krajobrazowych i kulturowych,
- wzbudzenie lokalnych inicjatyw rozwoju społeczno-gospodarczego,
- minimalizowanie kolizji funkcjonalnych w obrębie stref, obszarów i poszczególnych terenów zabudowy.

CELE OPERACYJNE

- tworzenie warunków do wielofunkcyjnego rozwoju wsi oraz pozyskania środków pomocowych, kierowanych na rozwój obszarów wiejskich,
- wykorzystanie najcenniejszych zasobów przyrody i krajobrazu dla promocji gminy oraz przyciągnięcia potencjalnych inwestorów,
- racjonalne kształtowanie terenów budowlanych w dostosowaniu do lokalnych potrzeb i wymagań ekorozwoju z uwzględnieniem rygorów ochronnych,
- zachowanie ładu przestrzennego poprzez harmonijne powiązanie architektury z krajobrazem oraz respektowanie wymagań ochrony przyrody i dziedzictwa kulturowego,
- rozbudowa i modernizacja zbiorczych systemów infrastruktury technicznej oraz sprawnego i bezkolizyjnego układu komunikacyjnego,
- ochrona najcenniejszych obszarów rolniczej przestrzeni produkcyjnej przed zabudową oraz zapobieganie procesom degradacyjnym gleb,
- racjonalizacja polityki przestrzennej na obszarach nasilonej ekspansji zabudowy drogą respektowania wymagań ekofizjograficznych oraz przestrzegania zasad bezpieczeństwa ekologicznego,

•wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego dla integracji społeczności lokalnej oraz kształtowaniu atrakcyjnego wizerunku gminy.

W *Studium zagospodarowania* wskazano podstawowe kierunki polityki przestrzennej dla obszaru objętego GPR, które pozwalają na określenie jego rangi w strukturze gminy. Obszar rewitalizacji obejmuje obszar koncentracji usług ogólnomiejskich, który w treści Studium uznano za kluczowe dla polityki przestrzennej miasta. Zgodnie z ustaleniami Studium, **na terenie miasta skupiają się główne problemy rozwoju gminy m.in. w zakresie rewaloryzacji obiektów zabytkowych i układu urbanistycznego, kształtowania zabudowy i zagospodarowania terenu na cele usługowe oraz niesprawności układu komunikacji kołowej.** Kierunki polityki przestrzennej przyjęte w Studium dla obszaru objętego GPR – np. w zakresie planowanego przeznaczenia terenów na realizację i utrzymanie zabudowy umożliwiającej rozwijanie usług społecznych, czy też w odniesieniu do usług sportu i rekreacji oraz obszarów aktywności gospodarczej – nie stoją w sprzeczności z jego zapisami. Wdrażanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych będzie natomiast wspierać realizację Studium m.in. poprzez działania zmierzające do poprawy dostępności usług oraz poprawy jakości infrastruktury drogowej na obszarze rewitalizacji.

24 września 2023 r. weszła w życie nowelizacja *ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym*, która wprowadza istotne zmiany w systemie planowania przestrzennego w kraju (Dz. U. z 2023, poz. 1688). W perspektywie roku 2030 skutki tych zmian nie wpłyną jednak znacząco na gospodarowanie przestrzenią na obszarze rewitalizacji. W pracach nad planem ogólnym – czyli nowym instrumentem planistycznym – zostaną natomiast uwzględnione granice obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji oraz inne istotne dla treści planu ogólnego ustalenia GPR. Na terenie gminy obowiązują również:

Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego - sołectwo Melonek wraz ze zmianą Nr 1 Miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego sołectwa Melonek na terenie Gminy Łagów Uchwała Nr LIX/473/22 Rady Miejskiej w Łagowie z dnia 29 listopada 2022 r. (Dz. Urz. Woj. Świętokrzyskiego z dnia 20.12.2022 r. poz. 4877)

Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego - sołectwo Małacentów,

Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego - sołectwo Lechówek,

Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego - sołectwo Gęsice,

Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego - sołectwo Duraczów,

Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego - sołectwo Płucki,

Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego - sołectwo Nowa Zbelutka,

Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego - sołectwo Sadków,

Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego - sołectwo Sędek,

Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego - sołectwo Wola Łagowska,

Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego - sołectwo Wiśniowa,

Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego - sołectwo Złota Woda,

Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego - sołectwo Zamkowa Wola,

Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego - sołectwo Czyżów,

Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego części terenów górniczych „Łagów Zagościniec” i „Łagów II A” w obrębie geodezyjnym Łagów w gminie Łagów.

2.4 Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Łagów[#]

Realizacja GPR przyczyni się do wdrażania postanowień *Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Łagów* (dalej także Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych), która została przyjęta uchwałą Nr X/42/24 Rady Miejskiej w Łagowie z dnia 29 października 2024 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łagów na lata 2024-2030. W odniesieniu do Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, opracowanej na podstawie przepisu art. 17 ust. 1 pkt 1) Ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej,

przedsięwzięcia wskazane w GPR będą wspierały rozwiązywanie problemów społecznych zidentyfikowanych na obszarze rewitalizacji. Będą to m.in. przedsięwzięcia wspierające integrację społeczną i pomoc najmniej zasobnym osobom i rodzinom oraz projekty służące zapewnieniu dzieciom i młodzieży warunków do prawidłowego rozwoju, jak również przedsięwzięcia zmierzające do likwidacji barier (architektonicznych i in.) utrudniających korzystanie z różnego rodzaju usług (w tym publicznych) przez osoby ze szczególnymi potrzebami, w tym osoby starsze i osoby z niepełnosprawnościami. Kompleksowy charakter działań, wynikających ze Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych przyczyni się także do osiągnięcia celów GPR.

2.5 Program Wspierania Rodziny na lata 2024-2026 w Gminie Łagów[#]



Miasto i Gmina Łagów

Samorządowy Portal Internetowy

Kolejnym dokumentem, którego wdrażanie będzie bezpośrednio wspierane poprzez realizację przedsięwzięć wynikających z GPR, jest *Program Wspierania Rodziny na lata 2024 – 2026 w Gminie Łagów[#]* (dalej: Program Wspierania Rodziny), w ramach którego zdiagnozowano występowanie w Mieście Łagów tożsamych problemów społecznych do tych, które opisano w GPR. Potwierdza to trafność diagnozy przeprowadzonej na potrzeby opracowania GPR, a także oznacza, że innowacyjne i kompleksowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne łączące oddziaływanie m.in. w sferach społecznej, gospodarczej i technicznej będą wprost realizowały cele strategiczne Programu Wspierania Rodziny, a w szczególności będą zapobiegały zagrożeniom i sytuacjom kryzysowym wpływającym na prawidłowe funkcjonowanie rodzin.

2.6. Programy Współpracy Gminy Łagów z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art.3 ust 3 ustawy o działalności pożytku publicznego[#]

W Gminie Łagów ramy współpracy samorządu terytorialnego z organizacjami pozarządowymi od lat wyznaczają roczne programy tej współpracy. W okresie wdrażania PR 2016-2023 kwota zarezerwowana na realizację programów współpracy systematycznie wzrastała, co świadczy o występowaniu stałego potencjału organizacji pozarządowych w gminie Łagów do prowadzenia działań w partnerstwie z lokalnym samorządem.

Tematyczne obszary współpracy miasta i organizacji pozarządowych odpowiadają tematyce przedsięwzięć rewitalizacyjnych ukierunkowanych na rozwiązywanie problemów społecznych. Zgodnie z treścią Programu współpracy Miasta i Gminy Łagów z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na rok 2024, przyjętego uchwałą Nr LXXII/581/23 Rady Miejskiej w Łagowie z dnia 28 listopada 2023r. za priorytetowe działania gminy uznano przedsięwzięcia z zakresu:

 pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób,

 wspierania i upowszechniania kultury fizycznej:

 upowszechnianie kultury fizycznej w zakresie następujących dyscyplin sportu: piłka nożna, piłka siatkowa,

 popularyzacja sportu wśród dzieci i młodzieży poprzez organizację lokalnych imprez sportowych i sportowo-rekreacyjnych,

 współpraca ze stowarzyszeniami kultury fizycznej przy organizowaniu konkursów, imprez sportowych.

 nauki, szkolnictwa wyższego, edukacji, oświaty i wychowania;

 organizacja konkursów i olimpiad przedmiotowych dla dzieci i młodzieży,

 wspieranie procesów edukacyjnych (stypendia) skierowanych do utalentowanych uczniów, rozszerzających zakres wiedzy,

 wspieranie działań mających na celu kształtowanie postaw moralnych, proekologicznych i ogólnorozwojowych wśród dzieci i młodzieży,

 kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego:

podejmowanie działań na rzecz integracji społeczności lokalnej poprzez organizowanie imprez kulturalnych i artystycznych jak : festiwale, konkursy, przeglądy, wystawy, koncerty, plenery i spektakle,

inicjatywy promujące kulturę i sztukę ludową,

działalności organizacji zajmujących się wspieraniem osób z niepełnosprawnościami:

integrowanie środowiska osób niepełnosprawnych ze społecznością lokalną;

działalność edukacyjna, kulturalna, sportowa, turystyczna, terapeutyczna integrująca środowisko osób z niepełnosprawnościami i ich opiekunów,

ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa narodowego:

realizacji zadań z zakresu ekologii w ramach akcji ekologicznych,

aktywizacja społeczności lokalnej do działań proekologicznych,

prowadzenie działań związanych z upowszechnianiem wiedzy z zakresu ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju oraz kształtowaniem zachowań prośrodowiskowych, w tym edukacja dzieci i młodzieży,

kształtowanie postaw przyjaznych środowisku poprzez realizację wystaw (prac plastycznych, fotografii, plakatów), konkursów, publikacji, szkoleń, happeningów o tematyce ekologicznej,

działalność na rzecz dzieci i młodzieży, w tym wypoczynku dzieci i młodzieży:

wspieranie przedsięwzięć integrujących i aktywizujących młodzież,

organizacja wypoczynku na terenie i poza terenem gminy w formie obozu rekreacyjnego, muzycznego, sportowego, cyklu wycieczek lub wycieczki turystyczno-krajoznawczej, organizacja półkolonii.

W toku wdrażania GPR, coroczny program współpracy z organizacjami pozarządowymi będzie odgrywał coraz większe znaczenia, ponieważ wśród kierunków działań określonych w GPR jest także wspieranie aktywności i rozwoju organizacji społecznych działających na obszarze rewitalizacji. Zatem oba programy wspierają i uzupełniają się nawzajem.

2.7 Wieloletni Program Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Łagów na lata 2022-2027[#]

Ważnym instrumentem oddziaływania samorządu na trudną sytuację rodzin oraz grup mieszkańców ze szczególnymi potrzebami oraz rozwiązywania innych problemów społecznych w ramach procesu rewitalizacji jest polityka mieszkaniowa. Jak wynika z treści „Wieloletniego Programu Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Łagów na lata 2022-2027”, istotna część zasobu mieszkaniowego gminy znajduje się na obszarze rewitalizacji. Wdrażanie postanowień GPR przyczyni się m.in. do osiągnięcia celów *Programu gospodarowania zasobem mieszkaniowym* poprzez działania zmierzające do:

poprawy efektywności energetycznej budynków oraz wymiany źródeł ciepła,

powiększania zasobu mieszkaniowego gminy,

a także – co niemniej ważne:

poprawy jakości przestrzeni wokół i w bliskim sąsiedztwie budynków komunalnych i ich dostosowania do wymagań związanych z instalowaniem błękitno-zielonej infrastruktury, zwiększania retencji opadowej oraz udziału powierzchni biologicznie czynnej.

3. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji

3.1. Ogólna charakterystyka obszaru rewitalizacji

Granice i specyfika obszaru rewitalizacji

Rozwiązywanie – często podobnych – problemów występujących na obszarze rewitalizacji wymaga indywidualnego podejścia do każdego z nich i dostrzeżenia priorytetów społeczności lokalnej.

Analiza wskaźnikowa przeprowadzona na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji wykazała występowanie koncentracji negatywnych zjawisk społecznych i gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych oraz technicznych w mieście Łagów. W związku z tym, zgodnie z art. 9 ust. 2 ustawy o rewitalizacji, zdecydowano się na wyodrębnienie jednego obszaru rewitalizacji, tj. miasta Łagów.

3.2. Diagnoza zjawisk społecznych

Najważniejsze problemy społeczne i trendy demograficzne na obszarze rewitalizacji

Kumulacja problemów społecznych i niekorzystne trendy demograficzne na obszarze miasta Łagów uzasadniają potrzebę realizacji kompleksowych działań na obszarze rewitalizacji.

Diagnoza przeprowadzona na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji wykazała, że najtrudniejsza sytuacja w sferze społecznej występuje na terenie miasta Łagów i w sołectwach: Melonek, Płucki, Duraczów, Gęsice, Zbelutka Nowa i Winna. W Diagnozie przeanalizowano m.in. następujące wskaźniki dotyczące:

wyludnienia się sołectw/gminy,

obciążenia demograficznego,

udziału osób w wieku przedprodukcyjnym do ogólnej liczby mieszkańców danego sołectwa/miasta,

udziału osób w wieku poprodukcyjnym do ogólnej liczby mieszkańców danego sołectwa/miasta,

liczby osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia i ubóstwa w poszczególnych sołectwach/mieście w przeliczeniu na 100 mieszkańców,

liczby osób korzystających z pomocy społecznej w poszczególnych sołectwach z powodu niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, alkoholizmu w przeliczeniu na 100 mieszkańców,

liczba wypłaconych zasiłków celowych, okresowych, stałych przez Centrum Usług Społecznych dla mieszkańców poszczególnych sołectw w przeliczeniu na 100 mieszkańców,

liczby dzieci do 14 roku życia korzystających z dożywiania w poszczególnych sołectwach w przeliczeniu na 100 mieszkańców,

liczby osób zarejestrowana w Powiatowym Urzędzie Pracy w podziale na sołectwa w przeliczeniu na 100 mieszkańców,

liczby przestępstw popełnionych na danym terenie w przeliczeniu na 100 mieszkańców,

frekwencji wyborczej w poszczególnych obwodach wyborczych.

Tabela Liczba osób korzystających z wsparcia CUS zamieszkująca obszar rewitalizacji

Przyczyny korzystania z pomocy CUS	Łagów
Bezrobocie	33
Ubóstwo	16
Niepełnosprawność	25
Długotrwała lub ciężka choroba	12
Bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych	3
Alkoholizm	7
Ilość wypłaconych zasiłków w 2021r.	66

Źródło: opracowanie wysłane na podstawie Diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji dla Gminy Łagów

Tabela Liczba osób zarejestrowanych w PUP zamieszkująca obszar rewitalizacji

Miejscowość	Stan na 31.12.2019 r.			Stan na 31.12.2020 r.			Stan na 31.12.2021 r.		
	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
Łagów	65	34	31	67	35	32	44	28	16
GMINA	265	129	136	247	120	127	193	103	90

Źródło: opracowanie wysłane na podstawie Diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji dla Gminy Łagów

Tabela Liczba wypłaconych zasiłków stałych, celowych, okresowych w latach 2019-2021 na obszarze rewitalizacji

Wyszczególnienie	2019			2020			2021		
	Zasiłek								
	Stały	Okresowy	Celowy	Stały	Okresowy	Celowy	Stały	Okresowy	Celowy
Miasto Łagów	13	19	27	12	20	33	11	9	46
Gmina Łagów	52	79	158	46	100	176	41	60	147

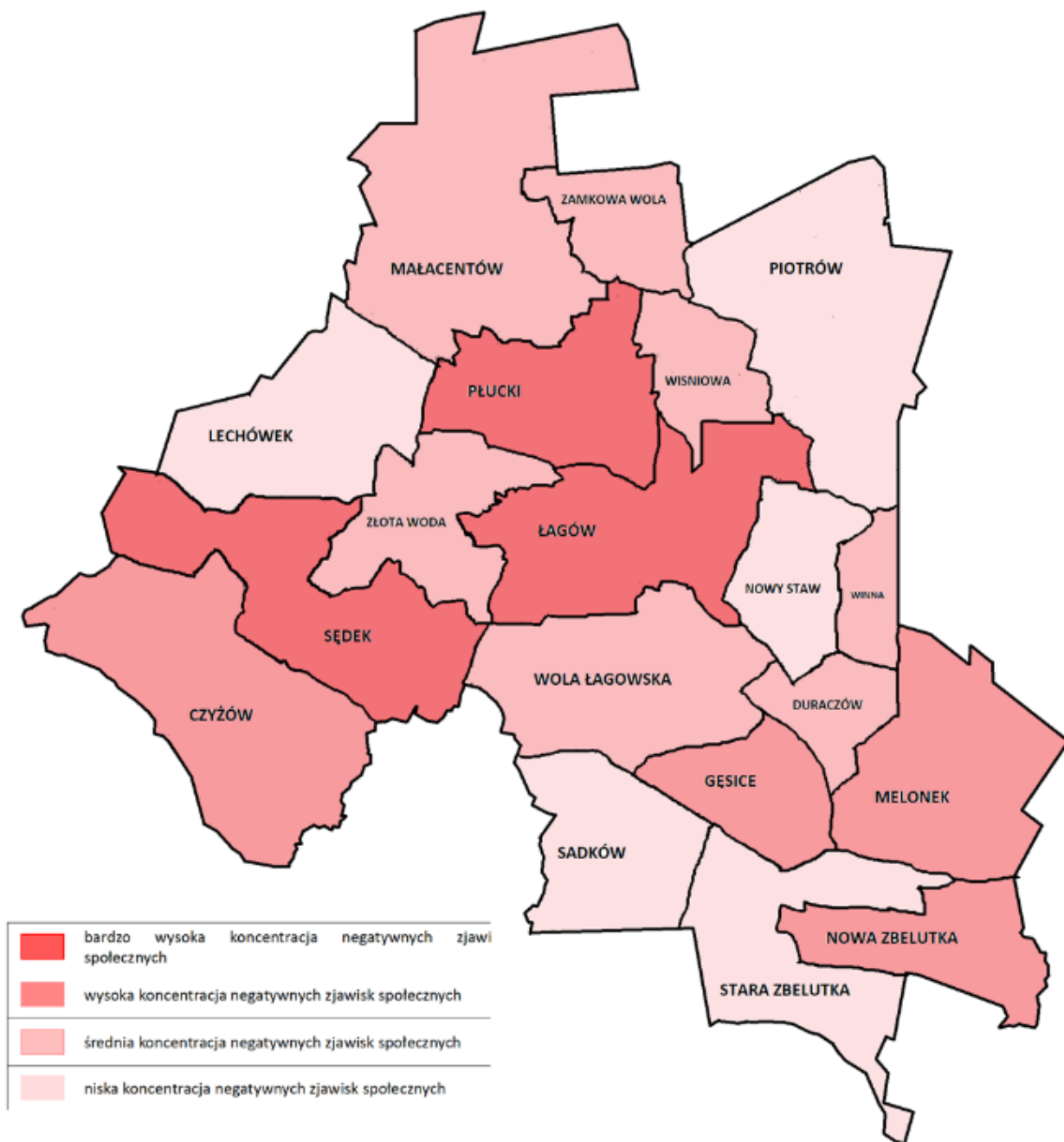
Źródło: opracowanie wysłane na podstawie Diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji dla Gminy Łagów

Tabela Liczba dzieci i młodzieży do 14 roku życia korzystająca z dożywiania w latach 2019-2021 na obszarze rewitalizacji

Wyszczególnienie	2019	2020	2021
Miasto Łagów	14	17	23
Gmina Łagów	81	102	78

Źródło: opracowanie wysłane na podstawie Diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji dla Gminy Łagów

Mapa Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze społecznej na terenie Gminy Łagów w podziale na miasto i sołectwa



Źródło: Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji dla Miasta i Gminy Łagów, str. 43

Przedsiębiorczość lokalna

Z analizy wskaźnikowej, przeprowadzonej na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, wynika, że najmniej korzystnie wypadają sołectwa Czyżów, Duraczów, Gęsice, Melonek, Nowa Zbelutka, Nowy Staw, Płucki, Winna oraz Wiśniowa.

Map of the Łagów commune showing 15 villages categorized by average annual precipitation. The legend indicates three levels: b. wysoka (dark blue), średnia (light blue), and niska (white).

Village	Precipitation Level
Łagów	średnia
Wola Łagowska	średnia
Malacentów	średnia
Złota Woda	średnia
Łęcki	b. wysoka
Wisłowa	b. wysoka
Witpska	b. wysoka
Sędek	b. wysoka
Czyżów	b. wysoka
Duraczów	b. wysoka
Melonek	b. wysoka
Stara Zbelutka	średnia
Nowa Zbelutka	średnia
Sadków	średnia
Gesice	średnia
Lechówek	średnia
Piotrów	średnia
Zamkowa Wola	średnia

liczba wyrejestrowywanych przedsiębiorstw w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 mieszkańców.

Kwestie dotyczące oceny kondycji podmiotów gospodarczych działających na obszarze rewitalizacji, były również uwzględniane podczas dyskusji z mieszkańcami podczas otwartych spotkań, a także w badaniu ankietowym.

Estetyka obszaru rewitalizacji

Poprawa estetyki na obszarze rewitalizacji jako zadanie poprawiające wizerunek lokalnych przedsiębiorców i szansa na budowanie partnerskich relacji na linii biznes-samorząd lokalny.

Kwestią na styku sfery gospodarczej oraz funkcjonalno-przestrzennej, na którą zwracali uwagę uczestnicy spaceru badawczego na terenie obszaru rewitalizacji, jest potrzeba poprawy jego estetyki w szczególności w centralnej części miasta Łagów tj. wokół rynku. Zdaniem części mieszkańców uporządkowanie przestrzeni publicznej poprzez narzucenie standardów w zakresie lokalizacji, wielkości oraz kolorystyki nośników reklamowych mogłoby dodatkowo zachęcić do korzystania z oferty lokalnych przedsiębiorców, jak i pozytywnie wpłynąć na wizerunek najbardziej reprezentatywnej części miasta. Podczas spaceru badawczego po terenie ulic: Rynek, Spacerowa, Dule podnoszono natomiast kwestię zagospodarowania przestrzeni publicznej.

Należy też zauważyć, że największa liczba mieszkańców biorących udział w ankiecie oceniła (44 głosy), że działania w zakresie wspierania lokalnej przedsiębiorczości powinny być realizowane w centrum miasta, co potwierdza wyniki analizy wskaźnikowej, przeprowadzonej na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

Włączenie lokalnych przedsiębiorców w proces rewitalizacji

Niewielkie zaangażowanie lokalnych przedsiębiorców w prace nad Gminnym Programem Rewitalizacji nie oznacza braku możliwości angażowania biznesu w rozwiązywanie złożonych problemów, które występują na obszarze rewitalizacji.

W badaniu ankietowym wzięło udział 12 osób prowadzących działalność gospodarczą na obszarze rewitalizacji. W ich odpowiedziach na pytania otwarte nie znalazły się jednak propozycje związane z działaniami z zakresu rewitalizacji, ukierunkowanymi na wspieranie lokalnych przedsiębiorców. W odpowiedziach tych zwracano natomiast uwagę na kwestie związane z jakością infrastruktury drogowej, pieszej i rowerowej, bezpieczeństwem, czy też potrzebę zwiększenia terenów rekreacyjnych. Charakter odpowiedzi respondentów, którzy prowadzą działalność gospodarczą na obszarze rewitalizacji prowadzi do następujących wniosków:

brak wskazań dotyczących potrzeb działań z zakresu rewitalizacji może świadczyć o dobrej w opinii respondentów sytuacji ich przedsiębiorstw;

brak tego typu odpowiedzi może jednak wynikać z braku pogłębionej wiedzy na temat istoty procesu rewitalizacji, a także możliwych form współpracy na linii biznes-administracja publiczna;

czynnikami, które w odbiorze przedsiębiorców bardziej niż uwarunkowania lokalne i działalność samorządu lokalnego wpływają na prowadzenie działalności gospodarczej, są ogólnokrajowe (a nie lokalne) przepisy, obciążenia podatkowe oraz ceny energii.

Wniosek dotyczący zarazem deficytu, ale też potencjału do budowy stałych relacji i form wymiany informacji pomiędzy władzami miasta a lokalnym biznesem, wynika również z obserwacji procesu konsultacji społecznych w związku z pracami nad GPR. Mimo wykorzystania różnych form informowania o konsultacjach, jak i zróżnicowanych formach ich prowadzenia, wzięło w nich udział niewielu lokalnych przedsiębiorców. Równocześnie jednak przedsiębiorcy, którzy wypełnili ankietę, stwierdziło, że może się zaangażować we wdrażanie programu rewitalizacji, a pięciu z nich udzieliło odpowiedzi jednoznacznie twierdzącej. Tylko dwóch natomiast odrzuciło taką możliwość. Można zatem stwierdzić, że pozytywne postrzeganie procesu rewitalizacji przez przedsiębiorców jest ważnym zasobem, na którym można budować ich zaangażowanie w przedsięwzięcia rewitalizacyjne, np. w zakresie wspierania, powstawania oraz funkcjonowania podmiotów ekonomii społecznej. Dobrym przykładem współpracy lokalny biznes- administracja było wdrażanie projektu „**Rewitalizacja Łagowa szansą na poprawę jakości życia mieszkańców**”, gdzie partnerem samorządu we wdrażaniu tego projektu był lokalny przedsiębiorca.

Jak ustalono w trakcie konsultacji społecznych, problemem dla przedsiębiorców – również tych, którzy prowadzą swoją działalność na obszarze rewitalizacji – jest znalezienie i utrzymanie w firmach pracowników, o których konkurują firmy na większych rynkach pracy (głównie Kielce).

W mieście brakuje natomiast przejrzystego modelu i zasad współpracy pomiędzy instytucjami publicznymi oraz lokalnymi przedsiębiorcami w zakresie aktywizacji zawodowej osób wymagających wsparcia i zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz w zakresie współpracy władz miasta z firmami chcącymi być społecznie odpowiedzialnymi (czyli planującymi lub prowadzącymi działania w ramach tzw. społecznej odpowiedzialności biznesu – CSR). Przedsiębiorcy w mieście mają bardzo duży potencjał w zakresie wspierania społeczności lokalnej. Angażowali się bowiem w ostatnich latach w działania na rzecz integracji mieszkańców. Pozytywnymi przykładami w tym zakresie są m.in. wsparcie organizacji wydarzeń organizowanych przez Miasto i Gminę Łagów. Nie bez znaczenia dla planowania przyszłych działań rewitalizacyjnych pozostaje fakt, że zdecydowana większość wydarzeń gminnych organizowana jest na terenie rewitalizacji. Są to zatem wydarzenia (Dni Łagowa, Dożynki gminne, itp.) osadzone w świadomości lokalnych przedsiębiorców, wokół których spontanicznie wytworzyły się relacje międzyludzkie, co stanowi zasób w kontekście programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w perspektywie kolejnych lat. Wyzwaniem w zakresie prowadzenia procesu rewitalizacji w mieście jest wzmocnienie różnorodności podmiotów gospodarczych oraz atrakcyjności miasta jako miejsca prowadzenia biznesu. Istnieje w tym zakresie potrzeba tworzenia nowych miejsc wspierania aktywności gospodarczej, w tym dla osób rozpoczynających lub chcących rozpocząć własną działalność, jak i sieciowania lokalnych przedsiębiorstw. Rozszerzenia wymaga też skierowana do lokalnego biznesu oferta szkoleń, doradztwa oraz innych form stymulowania transferu wiedzy i kompetencji.

3.4 Diagnoza zjawisk środowiskowych

W sferze środowiskowej – w Diagnostyce - dokonano analizy dwóch wskaźników:

ilości azbestu pozostającego do unieszkodliwienia w poszczególnych sołectwach (w kg) w przeliczeniu na 1 mieszkańca oraz

wskaźnika dotyczącego przekroczenia standardów jakości powietrza na terenie gminy.

Analizując sferę środowiskową wzięto również pod uwagę konieczność ochrony obszarów cennych przyrodniczo, które znajdują się w granicach Gminy Łagów oraz przeanalizowano występowanie obszarów zagrożonych zalaniem i/lub podtopieniem oraz obszarów narażonych na występowanie suszy.

Zanieczyszczenie powietrza

Przekroczenia norm emisji zanieczyszczeń zaobserwowano na terenie całego obszaru rewitalizacji, przy szczególnie wysokiej koncentracji budynków generujących niską emisję na terenie miasta Łagów.

Ponieważ nie ma możliwości analizy wskaźnika dotyczącego przekroczenia standardów jakości powietrza dla poszczególnych jednostek analitycznych przeprowadzono analizę całej gminy na podstawie raportu „Ocena jakości powietrza w województwie świętokrzyskim”. Dla województwa świętokrzyskiego badania odbywają się w odniesieniu do dwóch sfer:

miasta Kielce (PL 2601),

strefy świętokrzyskiej (PL 2602) – w której znajduje się Gmina Łagów.

W przypadku pyłu zawieszonego PM_{2,5} przekroczenia poziomu dopuszczalnego w klasyfikacji podstawowej skutkowałą nadaniem obu strefom klasy C1. Zanieczyszczenie pyłem PM₁₀, B(a)P skutkowałą nadaniem klasy C dla obu stref. Dla pozostałych zanieczyszczeń, z uwagi na dotrzymanie poziomu dopuszczalnego lub docelowego, strefom nadano status klasy A.

Walka z niską emisją

Bogata oferta programów dotacyjnych nie przekłada się na zadowalające tempo wymiany w budynkach źródeł ciepła naruszających normy środowiskowe.

Władze Gminy Łagów podejmują od lat szereg działań ukierunkowanych na likwidację źródeł tzw. niskiej emisji, czyli emisji pyłów i gazów do wysokości 40 metrów, która pochodzi głównie z nieefektywnego spalania węgla w przestarzałych, domowych piecach grzewczych lub lokalnych kotłowni węglowych. Z danych Europejskiej Agencji Środowiska wynika, że w 2020 r. aż 69% emisji pyłów PM_{2,5} w Polsce pochodziło z zabudowy mieszkaniowej, handlowej oraz zanieczyszczeń emitowanych przez budynki użyteczności publicznej. Osoby dysponujące tytułami do nieruchomości położonych na terenie miasta mogą korzystać z krajowego programu dofinansowania na pokrycie kosztów wymiany kopciuchów. Od 2018 r. mieszkańcy Gminy Łagów mogą też korzystać ze środków rządowego programu „Czyste Powietrze”, który pozwala na uzyskanie dofinansowania na wymianę źródeł ciepła, naruszających normy środowiskowe, na nowoczesne źródła energii, a także pozyskanie środków na termomodernizację budynków. Mieszkańcy miasta i gminy Łagowa – podobnie jak mieszkańcy wszystkich innych miejscowości w Polsce – mogą uzyskać dofinansowanie na zrealizowanie inwestycji w powyższym zakresie.

Dotychczasowe doświadczenia z realizacji opisanych powyżej programów dotacyjnych pokazują, że pomimo rozbudowanej oferty instytucji publicznych, tempo energomodernizacji budynków mieszkalnych wyposażonych w źródła ciepła na paliwa stałe nie odpowiada na zidentyfikowane zapotrzebowanie w tym zakresie i nie wykorzystuje potencjału inwestycji sprzyjających poprawie efektywności energetycznej. Wyzwaniem w tym zakresie jest nie tyle wygospodarowanie odpowiedniej puli środków, czy też pozyskanie finansowania zewnętrznego, ile wypracowanie kanałów komunikacji i sposobów docierania do właścicieli lub użytkowników nieruchomości. Powyższe wnioski bazują na opiniach i postulatach uczestników spaceru badawczego w ramach prac nad pogłębioną diagnozą obszaru rewitalizacji.

Ochrona środowiska i klimatu

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne szansą na wypracowanie standardu w zakresie poszanowania walorów środowiska oraz ochrony klimatu przy realizacji miejskich polityk i inwestycji.

Walory przyrodnicze Gminy Łagów

Obszar niemalże całej gminy Łagów znajduje się w zasięgu obszarów chronionych. Na jej terenie występują:

2 Obszary Specjalnej Ochrony Siedlisk Natura 2000

Ostoja Jeleniowska - PLH260028 – obszar na terenie Gminy Łagów obejmuje: 907,34 ha

Lasy Cisowsko-Orłowińskie - PLH260040 – obszar na terenie Gminy Łagów obejmuje: 775,89 ha

2 parki krajobrazowe

Jeleniowski Park Krajobrazowy,

Cisowsko - Orłowiński Park Krajobrazowy,

3 obszary chronionego krajobrazu

Chmielnicko – Szydłowiecki Obszar Chronionego Krajobrazu,

Cisowsko - Orłowiński Obszar Chronionego Krajobrazu,

Jeleniowski Obszar Chronionego Krajobrazu,

2 zespoły przyrodniczo-krajobrazowe:

Zespół Przyrodniczo- Krajobrazowy Dolina Łagowicy ,

Zespół Przyrodniczo- Krajobrazowy (teren z jaskinią zwaną Jaskinią Zbójcecką),

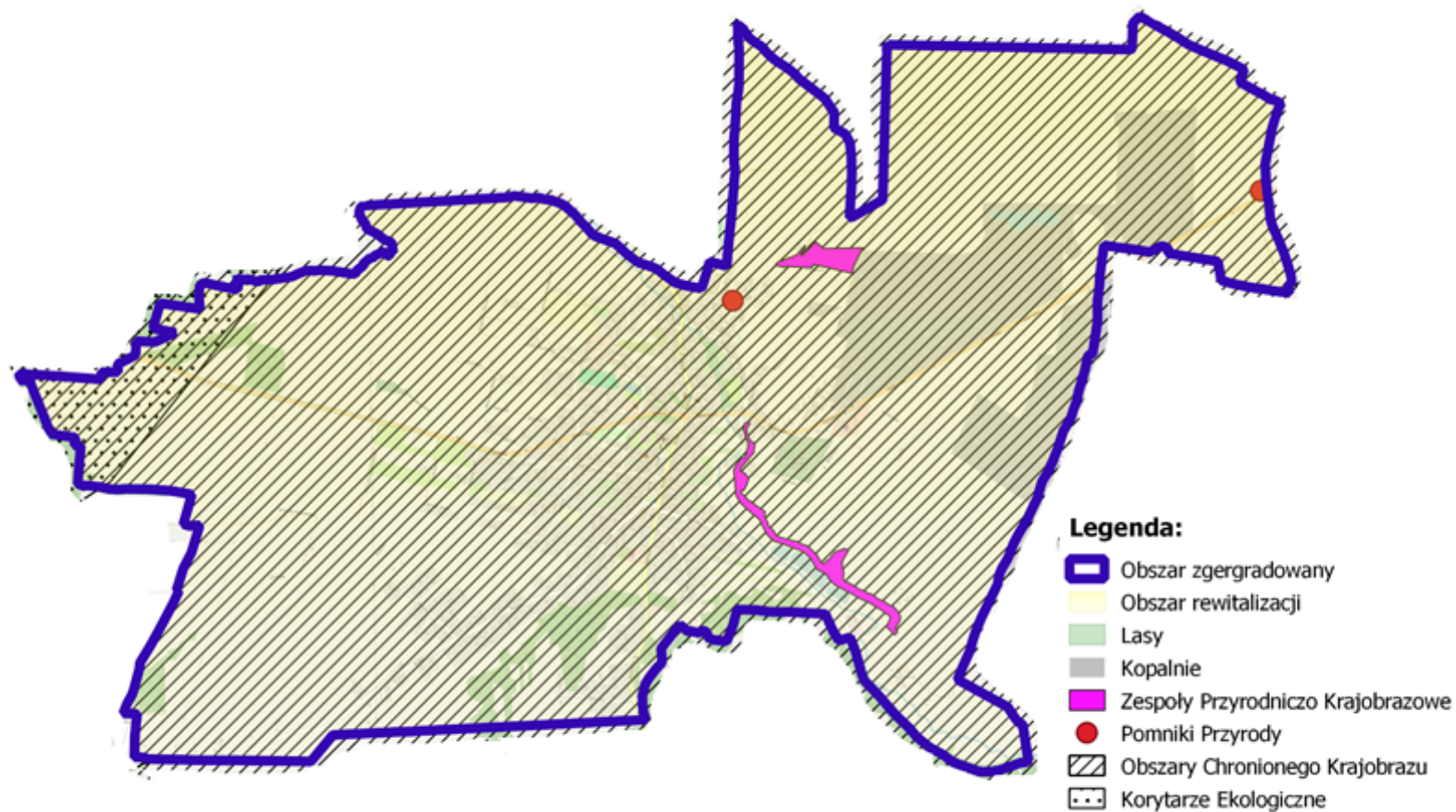
Gmina Łagów znajduje się w otulinie Świętokrzyskiego Parku Narodowego,

7 pomników przyrody,

2 użytki ekologiczne.

Obszar rewitalizacji znajduje się na terenie Cisowsko-Orłowińskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, który pełni funkcje otuliny Cisowsko-Orłowińskiego Parku Krajobrazowego. W granicach miasta Łagów znajduje się również 2 zespoły przyrodniczo-krajobrazowe: Dolina Łagowicy oraz teren z jaskinią zwaną Jaskinią Zbójcecką, a także 2 pomniki przyrody.

Mapa Obszary chronione na terenie miasta Łagów



Źródło: opracowanie własne przy użyciu programu QGIS

Obszary zagrożone powodzią i suszą

Analizując dostępne na stronie Hydroportalu Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie mapy przedstawiające obszary szczególnego zagrożenia powodzią tj. obszary na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1% oraz na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10% stwierdzono, że na terenie Gminy Łagów nie występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią. Gmina Łagów to obszar charakteryzujący się:

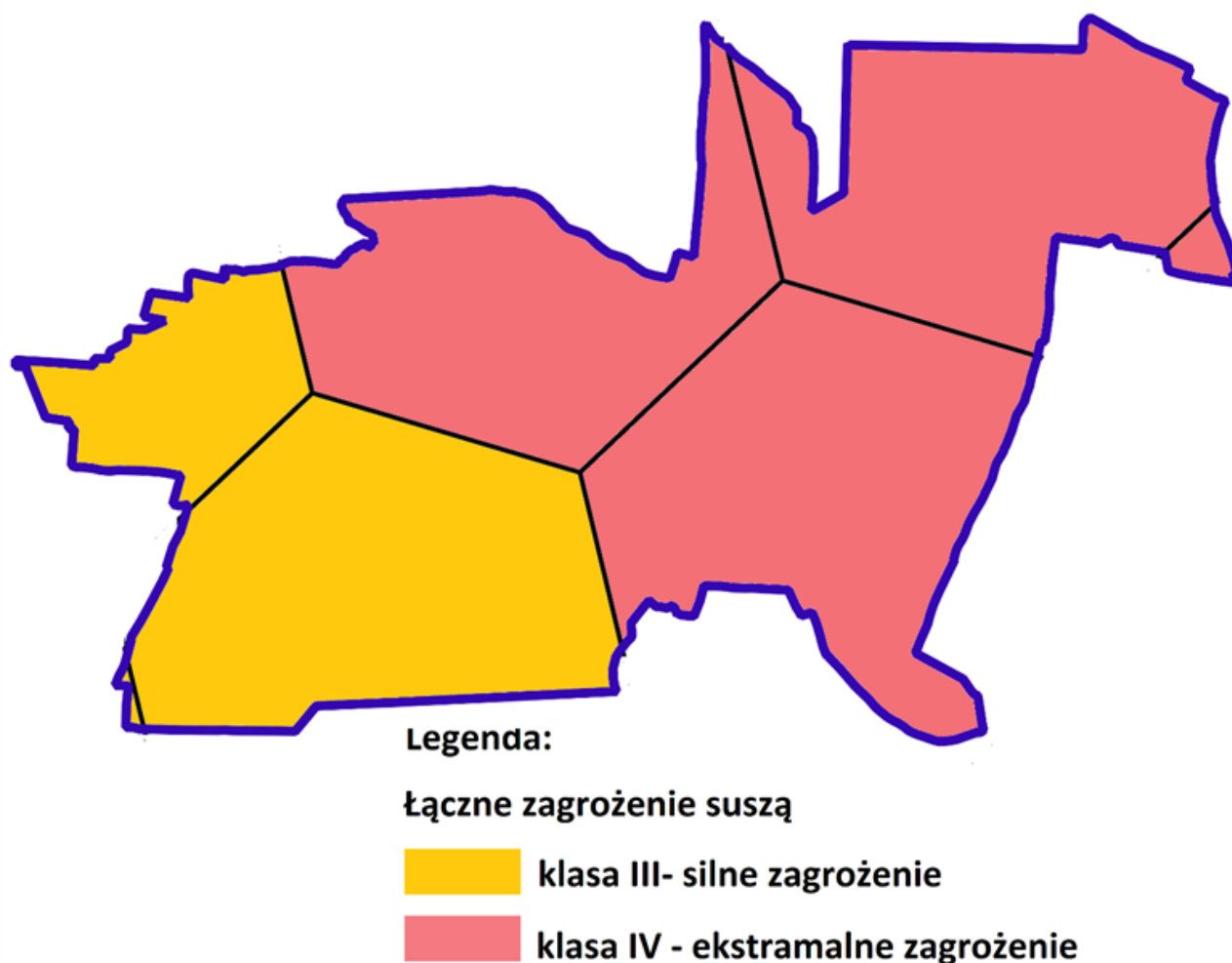
zarówno silnym i ekstremalnym jak i umiarkowanym zagrożeniem wystąpienia **suszy rolniczej**,

umiarkowanym i silnym zagrożeniem wystąpienia **suszy hydrologicznej** oraz

umiarkowanym, silnym i ekstremalnym zagrożeniem wystąpienia **suszy hydrogeologicznej**.

Według klas łączonego zagrożenia suszą na terenie gminy występują obszary umiarkowanego zagrożenia suszą oraz silnego i ekstremalnego zagrożenia suszą. Ze względu na powyższe uznano, iż problem suszy dotyczy wszystkich sołectw i miasta.

Mapa Mapa łącznego zagrożenia suszą suma klas zagrożenia suszą rolniczą, hydrologiczną i hydrogeologiczną – ocena w siatce pól podstawowych

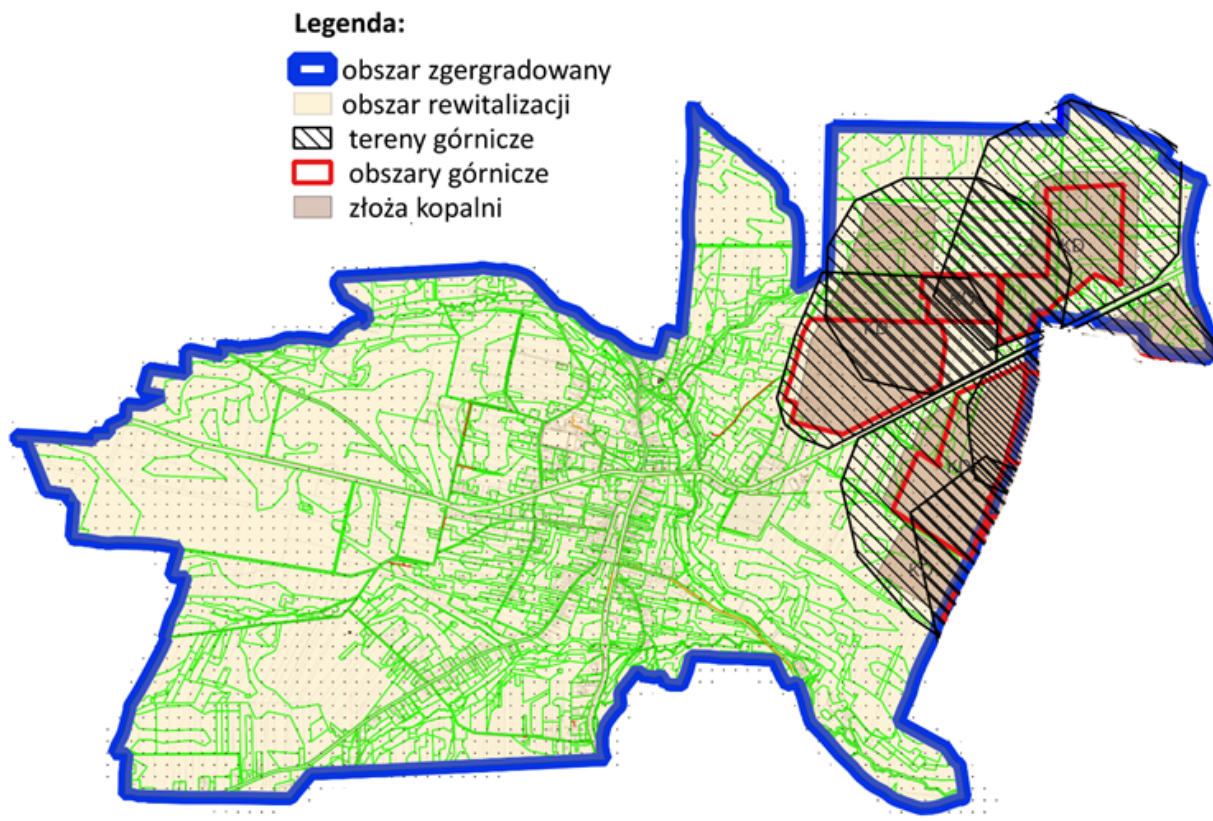


Źródło: opracowanie własne przy użyciu programu QGIS

Tereny górnicze

W północno-wschodniej części obszaru rewitalizacji znajdują się obszary i tereny górnicze: „Łagów IIA”, „Łagów IVA”, „Łagów VE”, „Łagów – Zagoścień”, „Łagów – Nowy Staw” oraz teren górniczy „Nowy Staw VIII”.

Mapa Obszary i tereny górnicze znajdujące się n obszarze rewitalizacji

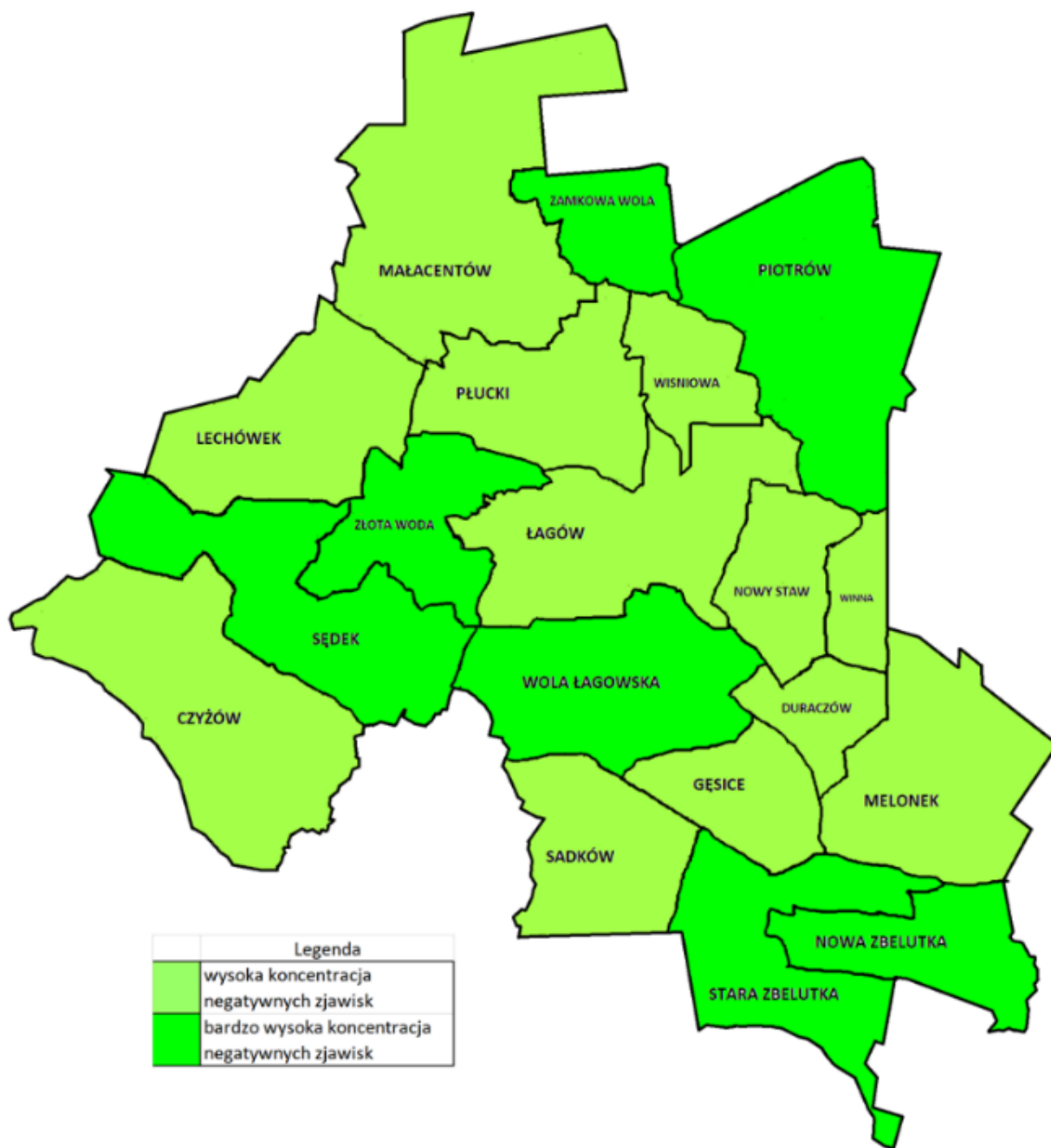


Źródło: opracowanie własne przy użyciu programu QGIS

Podsumowanie problemów w sferze środowiskowej

Bardzo wysokie natężenie negatywnych zjawisk w sferze środowiskowej stwierdzono w szczególności w sołectwach: Nowa Zbelutka, Piotrów, Sędek, Stara Zbelutka, Wola Łagowska, Zamkowa Wola i Złota Woda. Z kolei wysokie natężenie problemów odnotowuje się w pozostałych sołectwach i mieście.

Mapa Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze środowiskowej na terenie Gminy Łagów w podziale na miasto i sołectwa



Źródło: Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji dla Miasta i Gminy Łagów, str. 72

3.5. Diagnoza zjawisk przestrzenno-funkcjonalnych i technicznych

Barьеры przestrzenne

Występowanie barier przestrzennych jako główne wyzwanie w zakresie integracji różnych części obszaru rewitalizacji.

W całej gminie występują negatywne zjawiska w sferze funkcjonalno – przestrzennej. Najmniej korzystnie wypadło sołectwo Małacentów, Wiśniowa, Winna i Duraczów. Niemniej jednak duże problemy zdiagnozowano również w sołectwach: Zamkowa Wola, Płucki, Lechówek, Złota Woda, Nowy Staw, Wola Łagowska, Gęsice, Sadków, Melonek, Stara Zbelutka i Nowa Zbelutka. Analizując sferę funkcjonalno – przestrzenną wzięto pod uwagę dostępność infrastruktury społecznej, rekreacyjnej (takiej jak boiska, place zabaw, siłownie zewnętrzne ogólnodostępne), a także dostępność do infrastruktury kultury, do podstawowych usług związanych z zaopatrzeniem w wodę i oczyszczaniem ścieków, dostęp do infrastruktury zdrowotnej, szkolnej oraz opieki nad dziećmi do lat 3. Przeanalizowano również dostępność oraz jakość infrastruktury komunikacyjnej oraz stan i zachowanie obiektów zabytkowych.

Na obszarze rewitalizacji – miasta Łagów - zlokalizowane są zabytki zarówno wpisane do „Rejestru zabytków nieruchomych Województwa Świętokrzyskiego” jak i Gminnej Ewidencji Zabytków.

Tabela Obiekty zabytkowe zlokalizowane na obszarze rewitalizacji – mieście Łagów - wpisane do Rejestru zabytków nieruchomych Województwa Świętokrzyskiego

L.p.	Miejscowość	Zabytek	Numer w rejestrze
1.	Łagów	Założenie urbanistyczne miejscowości Łagów	A.405
		Kościół parafialny pw. św. Michała Archanioła	A.406
		Zespół cmentarza parafialnego: 1) Cmentarz parafialny 2) Kaplica na cmentarzu parafialnym (dawniej: grzebalnym)	A 407/1-2
		POZOSTAŁOŚCI ZESPOŁU POFABRYCZNEGO 2) budynki fabryczne (obecnie w ruinie);	A.838/2
		Dom, ul. Rynek 45 (dawniej nr 52)	A.842

Źródło: Wykaz zabytków nieruchomych wpisanych do Rejestru zabytków nieruchomych Województwa Świętokrzyskiego

Gmina Łagów posiada opracowaną Gminną Ewidencję Zabytków przyjętą zarządzeniem Wójta Gminy Łagów nr 21/2023 z dnia 23 marca 2023r. Zgodnie z nią na terenie rewitalizacji – miasta Łagów - znajdują się następujące obiekty zabytkowe:

Tabela Obiekty zabytkowe zlokalizowane na obszarze rewitalizacji – mieście Łagów - wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Łagów

L.p.	Miejscowość	Nazwa zabytku	Czas powstania
1	Łagów	Piwnica	Początek XX w.
2	Łagów	Kapliczka przydrożna	I połowa XIX w.
3	Łagów	Budynek gospodarczy	Ok. XVIII w.
4	Łagów	Szpital	Ok. XVIII w.
5	Łagów	Kaplica cmentarna	Ok. XVIII w./XIX w.
6	Łagów	Kościół parafialny p.w. Św. Michała Archanioła	Ok. 1230 r.
7	Łagów	Cmentarz parafialny	Pierwsza połowa XIX w.

Źródło: Karty Gminnej Ewidencji Zabytków

Na obszarze rewitalizacji – mieście Łagów - znajduje się 16 stanowisk archeologicznych wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków i są to:

Tabela Stanowiska archeologiczne zlokalizowane na obszarze rewitalizacji – mieście Łagów - wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Łagów

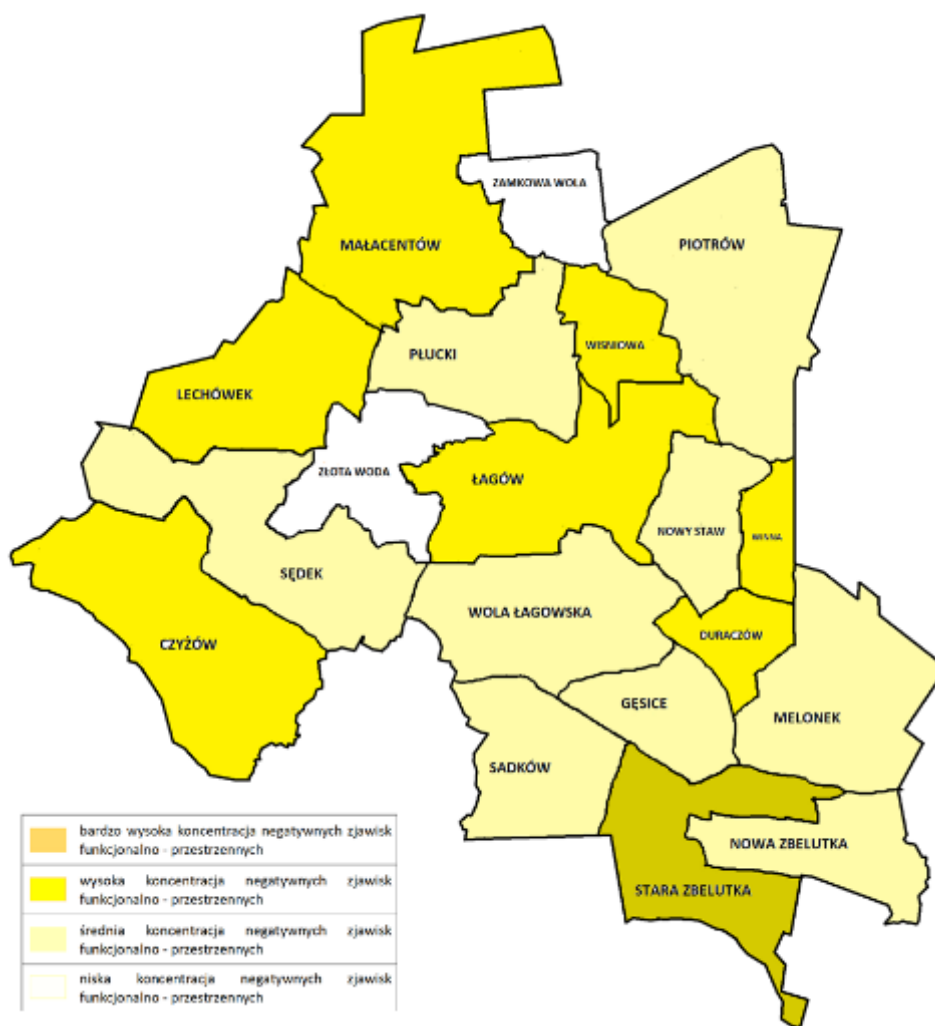
L.p.	Nazwa	Określenie bliższe	Funkcja	Opis
------	-------	--------------------	---------	------

	lokalna			
1	Kościół św. Michała Archaniola	Teren Kościoła parafialnego św. Michała Archaniola	Kościół parafialny św. Michała Archaniola z cmentarzyskiem	Nieokreślona liczba ułamków ceramiki, kości ludzkie z pochówków
2	Jaskinia Zbójcka, Wąwóz Dule	Wnętrze jaskini powierzchnia namuliska, ok 30 m. od wylotu	Punkt osadniczy (refugium)	24 fragmenty ceramiki naczyniowej w tym dno z wypukłym gmerkiem w formie krzyża greckiego
3	Kopalnia Nawrockiego	Dawne pole górnicze	Kopalnia rud cynku i ołowiu	Wylot szybu kopalni
4	-	-	Znalezisko luźne	Toporek ze skały wulkanicznej
5	Wola Łagowska	-	Punkt osadniczy	1 rdzeń z krzemienia czekoladowego 13 fragmentów ceramiki
6	Wola Łagowska	-	Punkt osadniczy	18 fragmentów ceramiki, 1 fragment kafla płytkowego
7	Wola Łagowska	-	Punkt osadniczy	29 fragmentów ceramiki
8	-	-	Punkt osadniczy Ślad produkcji dymarskiej	1 fragment ceramiki 1 fragment żuźla żelaznego
9	-	-	Punkt osadniczy Punkt osadniczy	1 fragment ceramiki 9 fragmentów ceramiki
10	-	-	Ślad produkcji dymarskiej Punkt osadniczy	1 fragment żuźla żelaznego 3 fragmenty ceramiki
11	-	-	Punkt osadniczy	25 fragmentów ceramiki
12	-	-	Punkt osadniczy	18 fragmentów ceramiki
13	-	-	Punkt osadniczy	27 fragmentów ceramiki
14	-	-	Punkt osadniczy Ślad produkcji dymarskiej Punkt osadniczy Punkt osadniczy	1 przedmiot żelazny (fragment głowni miecza?) 2 fragmenty żużli żelaznych 1 fragment pokrywy ceramicznej 9 fragmentów ceramiki
15	-	-	Ślad produkcji dymarskiej Punkt osadniczy	1 fragment żuźla żelaznego 20 fragmentów ceramiki, 1 fragment naczynia szklanego, 1 fr. Brzegu misy żelaznej
16	-	Tuz na SW od cmentarza	Punkt osadniczy	13 fragmentów ceramiki

Źródło: Urząd Miasta i Gminy w Łagowie

Żadne ze stanowisk archeologicznych nie jest wpisane do rejestru zabytków na terenie województwa świętokrzyskiego.

Mapa Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze funkcjonalno - przestrzennej na terenie Gminy Łagów w podziale na miasto i sołectwa



Źródło: Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji dla Miasta i Gminy Łagów str. 85

Analizując sferę techniczną w Gminie Łagów wzięto pod uwagę następujące wskaźniki w podziale na sołectwa/miasto:

udział budynków mieszkalnych podłączonych do sieci kanalizacyjnej w stosunku do ogółu budynków mieszkalnych w poszczególnych sołectwach gminy Łagów,

ilość nowo oddanych budynków mieszkalnych w poszczególnych sołectwach/mieście,

udział budynków mieszkalnych podłączonych do sieci wodociągowej w stosunku do ogółu budynków mieszkalnych.

Dodatkowo przeanalizowano stan budynków użyteczności publicznej w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

Mapa Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze technicznej w poszczególnych jednostkach referencyjnych Gminy Łagów[#]



Źródło: Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji dla Miasta i Gminy Łagów s.
89

3.6. Synteza diagnozy obszaru rewitalizacji wraz z analizą problemów, potrzeb i potencjałów rozwojowych, w tym wzajemnych powiązań gospodarczych, społecznych i środowiskowych

Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji objęła analizę negatywnych zjawisk społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych oraz technicznych, a także zasoby dziedzictwa kulturowego. Prace diagnostyczne pozwoliły na identyfikację głównych problemów, potrzeb i potencjałów rozwojowych i umożliwiły wskazanie wzajemnych powiązań gospodarczych, społecznych i środowiskowych pomiędzy scharakteryzowanymi zjawiskami. Szczegółowa diagnoza spełnia tym samym wymagania, wynikające z ustawy o rewitalizacji.

Problemy i potrzeby

Obszar rewitalizacji to miejsce szczególnej w skali gminy przestrzennej koncentracji problemów bezrobocia oraz uzależnienia mieszkańców od pomocy społecznej. Ich występowanie przekłada się także na utrwalanie negatywnego wizerunku miasta Łagów, co prowadzi do jego społecznej stygmatyzacji. Istnieje w związku z tym potrzeba realizacji długofalowych projektów, skierowanych na pomoc najuboższym rodzinom, w których będą uwzględniane problemy mieszkańców z różnych grup wiekowych. Na obszarze rewitalizacji zamieszkuje wiele osób, posiadających orzeczenia o niepełnosprawności oraz korzystających z różnych form pomocy społecznej. Głównym problemem w zakresie wsparcia osób z niepełnosprawnościami jest niedostateczna oferta kierowana do członków ich rodzin lub opiekunów. Potrzeby dotyczą przede wszystkim poszerzenia programu opieki wytechnieniowej i zapewnienia w tym celu niezbędnej bazy lokalowej. Na obszarze rewitalizacji występują dotyczące całych rodzin i ich otoczenia problemy bezradności i zagrożenia wykluczeniem społecznym. Co jednak szczególnie niepokojące, nakładają się na nie trudności oraz dysfunkcje, wzmacniane przez dynamiczne zmiany środowiska społeczno-gospodarczego. Skutkuje to m.in. rosnącą liczbą dzieci i młodzieży z orzeczeniami o potrzebie specjalnego kształcenia oraz narastającymi problemami wychowawczymi. Prowadzi to do konieczności realizacji projektów ukierunkowanych na włączenie społeczne i wsparcie rodzin oraz kształtowanie umiejętności wychowawczych rodziców. Istnieje również potrzeba wzmocnienia instytucji odpowiedzialnych za kształtowanie oferty edukacyjnej, kulturalnej i za realizację zadań z zakresu opieki społecznej. Wyzwaniem, przed jakim stają Centrum Usług Społecznych, Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury czy też Gminna Biblioteka Publiczna w Łagowie jest między innymi rozwijanie oferty czasu wolnego dla młodzieży i realizacja przedsięwzięć uwzględniających potrzeby całych rodzin. Instytucje te potrzebują dofinansowania działalności, co umożliwi realizację ich zadań w skali adekwatnej do potrzeb mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Wyzwaniem i potrzebą w sferze społecznej jest także wspieranie integracji sąsiedzkiej i inicjatyw lokalnych. Bariery w tym zakresie jest niewystarczająca ilość ogólnodostępnych miejsc spotkań i integracji na obszarze rewitalizacji. Wskazuje to na potrzebę tworzenia dostępnych i wielofunkcyjnych przestrzeni, z których będą mogły w różnych czasie korzystać nieformalne inicjatywy i niewielkie grupy mieszkańców, jak i organizacje pozarządowe. Ważną potrzebą w kontekście planowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych jest również uporządkowanie harmonogramu imprez kulturalnych, sportowych i edukacyjnych organizowanych w mieście. W wyniku starzenia się społeczeństwa na obszarze rewitalizacji mieszka coraz więcej seniorów. Wraz z rozwojem oferty kierowanej do najstarszych mieszkańców, pojawia się potrzeba inwestycji infrastrukturalnych poprawiających dostępność architektoniczną obiektów oraz przestrzeni publicznych, jak i działań wspierających dostępność cyfrową i informacyjno-komunikacyjną. Wyzwaniem w zakresie organizacji pomocy dla osób ze szczególnymi potrzebami jest też tworzenie oferty wsparcia, uwzględniającej ich rodziny oraz opiekunów. Na obszarze rewitalizacji istnieje szerokie pole do poprawy poczucia bezpieczeństwa mieszkańców. Istnieje w tym zakresie potrzeba realizacji różnorodnych przedsięwzięć infrastrukturalnych i społecznych oraz wdrażania rozwiązań zarządczych, które poprawią komfort przebywania i poruszania się po obszarze rewitalizacji, a także korzystnie wpłyną na postrzeganie obszaru rewitalizacji przez pozostałych mieszkańców gm. Łagów (zarówno z miasta jak i z obszarów wiejskich). Głównym problemem, który występuje na obszarze rewitalizacji w sferze gospodarczej jest brak stałych mechanizmów współpracy samorządu z lokalnymi przedsiębiorcami. Brakuje również systemu wspierania osób, które planują podjęcie działalności gospodarczej. Istnieje w związku z tym potrzeba koordynacji działań w tym zakresie, a także stworzenie oferty wspierania lokalnych przedsiębiorców, w tym miejsc spotkań i nawiązywania relacji dla miejscowego biznesu. Problemami na obszarze rewitalizacji są ograniczona dostępność obiektów usługowych dla osób ze szczególnymi potrzebami, jak i chaos reklamowy, widoczny szczególnie w centrum miasta Łagów. W odniesieniu do zjawisk środowiskowych problemem są przekroczenia norm emisji zanieczyszczeń na terenie całego obszaru rewitalizacji. Ponadto, pomimo rozbudowanej oferty programów dotacyjnych, tempo wymiany źródeł ciepła w budynkach naruszających normy nie jest wystarczające. Istnieje w związku

z tym potrzeba zwiększenia skali działań z zakresu walki z niską emisją oraz skutecznego zachęcania mieszkańców do inwestowania w wymianę źródeł ciepła. Dobrami wspólnymi, uznawanymi przez mieszkańców Łagowa za szczególne walory w kontekście prowadzenia procesu rewitalizacji, są obszar o wybitnej georóżnorodności. Gmina Łagów, szczególnie obszar obejmujący fragment doliny Łagowicy na odcinku Płucki - Ruda, to obszar o unikatowej w skali regionalnej georóżnorodności. Fakty te powinny sprzyjać tworzeniu takich koncepcji zagospodarowania turystycznego obszaru gminy, które promowałyby rozwój na jej obszarze geoturystyki.

Na obszarze rewitalizacji występuje też potrzeba poprawy estetyki przestrzeni publicznych, ale bez ingerencji w jej naturalne walory. Taki kierunek interwencji pozwoli na realizację kompleksowych przedsięwzięć (infrastrukturalnych, społecznych, edukacyjnych), sprzyjających klimatowi oraz podnoszących świadomość ekologiczną mieszkańców.

Główne problemy podobszarów rewitalizacji w sferze przestrzenno-funkcjonalnej to:

występowanie barier przestrzennych (głównie nieodpowiedni stan infrastruktury drogowej), które utrudniają integrację różnych części obszaru rewitalizacji;

niewystarczający dostęp mieszkańców obszaru rewitalizacji do atrakcyjnych terenów rekreacji i terenów zielonych;

występowanie barier architektonicznych w dostępie do obiektów użyteczności publicznej i lokali usługowych;

niezadawalający stan infrastruktury pieszej i rowerowej.

Potrzeby w sferze funkcjonalno-przestrzennej obszaru rewitalizacji obejmują natomiast m.in.:

poprawę dostępności obiektów publicznych i usługowych dla osób ze szczególnymi potrzebami;

wdrażanie rozwiązań wspierających zrównoważoną mobilność i ideę miasta zwarte;

realizację inwestycji w błękitno-zieloną infrastrukturę oraz rozwiązań opartych o przyrodę (ang. *nature-based solutions*);

wykorzystywanie zmodernizowanej i nowej infrastruktury do wspierania integracji społecznej, przeciwdziałania wykluczeniu oraz budowania oferty czasu wolnego dla mieszkańców obszaru rewitalizacji.

W sferze technicznej problemem na obszarze rewitalizacji jest niezadawalający stan obiektów użyteczności publicznej (remiza OSP/świątynia wiejskiej, budynek po schronisku, obiekt Szkoły Podstawowej, brak wykorzystania obiektu po byłym posterunku Policji). Oprócz potrzeb w zakresie poprawy dostępności infrastruktury usługowej i stanu budynków mieszkalnych istnieje również potrzeba rozszerzenia komponentu mieszkaniowego o segment mieszkań chronionych. Wobec niezadawalającego stanu dróg i infrastruktury pieszo-rowerowej istnieje także potrzeba realizacji w tym zakresie inwestycji, które będą uwzględniały bezpieczeństwo i potrzeby wszystkich użytkowników ruchu drogowego.

Potencjały rozwojowe

Najważniejszymi potencjałami rozwojowymi obszaru rewitalizacji, które mogą być wykorzystywane w procesie rewitalizacji, są:

zaangażowani mieszkańcy obszaru rewitalizacji, którzy czują się związani ze swoim najbliższym otoczeniem, angażują się w działania społeczne (często nieformalne), a wielu z nich deklaruje gotowość włączenia się we wdrażanie Gminnego Programu Rewitalizacji.

wysoki potencjał turystyczny gminy - największymi atrakcjami turystycznymi w gminie są:

- Jaskinia Zbójcka o długości 160 m - zlokalizowana we wschodnim zboczu wąwozu Dule, około 20 m ponad jego dnem, na wysokości ok. 312 m. n.p.m. Wraz z nim podlega ochronie od 1994 r. jako zespół przyrodniczo- krajobrazowy.
 - Wąwóz krasowy Dule w Łagowie w dolinie Łagowicy,
 - Minipark Georóżnorodności,
- oraz zabytki:

- założenie urbanistyczne śródmieście,
- kościół par. pw. św. Michała Arch.,
- dom ul. Rynek 45 (d. 52),
- zespół cmentarza parafialnego (teren i kaplica cmentarna),

Tereny zielone i możliwość stworzenia nowych atrakcyjnych przestrzeni publicznych. Ważnym elementem tożsamości mieszkańców obszaru rewitalizacji jest przywiązanie do terenów zielonych oraz świadomość znaczenia działań chroniących przyrodę i klimat. Stwarza to potencjał do zaangażowania mieszkańców w prace nad zagospodarowaniem nowych miejsc sąsiedzkiej aktywności, miejsc trzecich i otwartych przestrzeni publicznych na obszarze rewitalizacji.

Aktywność lokalnych przedsiębiorców. Przedstawiciele biznesu w Łagowie od lat wspierają lokalną społeczność (np. w zakresie organizacji wydarzeń kulturalnych organizowanych przez UMiG), co świadczy o ich obywatelskiej wrażliwości i dostrzeganiu korzyści z zaangażowania w inicjatywy ważne dla mieszkańców gminy.

Zasoby instytucjonalne i kompleksowe podejście do budowania oferty usług publicznych. Instytucje odpowiedzialne w Gminie Łagów za realizację zadań z zakresu opieki społecznej, kultury i sportu, edukacji, rozwijania oferty dla seniorów, ochrony środowiska i ochrony klimatu, czy też transportu i inwestycji mają doświadczenie w realizacji innowacyjnych projektów, które przełamują sektorowe podejście do świadczenia usług publicznych. Daje to szansę na prowadzenie zintegrowanych przedsięwzięć ukierunkowanych na rozwiązywanie skomplikowanych problemów społecznych.

Wzajemne powiązania gospodarcze, społeczne i środowiskowe

Jak wynika z powyższego opisu, na obszarze rewitalizacji dochodzi do wzajemnego przenikania występujących tam problemów, potrzeb i potencjałów. Wynika to m.in. z faktu, że opisywane deficyty i szanse rozwojowe dotyczą zarówno mieszkańców, rodzin, przedsiębiorców, a także instytucji funkcjonujących na co dzień w tej samej przestrzeni. Z infrastruktury i przestrzeni publicznych (budynków użyteczności publicznej i budynków mieszkalnych, parków i skwerów, dróg, ścieżek i chodników) korzystają m.in. rodzice z dziećmi, młodzież, seniorzy i osoby z niepełnosprawnościami. Często są to równocześnie osoby korzystające z usług lokalnych przedsiębiorców. Standardy realizacji infrastruktury i sposób projektowania przestrzeni mają także wpływ na środowisko np. poprzez wykorzystywanie określonych źródeł ciepła w budynkach mieszkalnych lub stosowanie rozwiązań opartych o przyrodę.

Poprawa stanu zagospodarowania różnych elementów przestrzeni na obszarze rewitalizacji to szansa na rozwiązywanie problemów społecznych. Wspieraniu integracji sąsiedzkiej i budowie kapitału społecznego mogą służyć np. przedsięwzięcia związane z wyposażeniem Miejsko - Gminnego Ośrodka Kultury oraz działania planowane przez Centrum Usług Społecznych. Działania w tym zakresie wymagają również włączania w ich projektowanie i realizację lokalnego biznesu.

4.

Opis wizji stanu obszaru rewitalizacji po przeprowadzeniu działań w zakresie rewitalizacji

Na podstawie diagnozy szczegółowej obszaru rewitalizacji, a także biorąc pod uwagę lokalne potencjały obszaru oraz skalę i charakter potrzeb rewitalizacyjnych zdefiniowano wizję stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji (w 2030 r.).

W 2030 r. MIASTO ŁAGÓW TO MIEJSCE ATRAKCYJNE, AKTYWNE, BEZPIECZNE I PRZYJAZNE DLA MIESZKAŃCÓW, INWESTORÓW, TURYSTÓW.

Dzięki przeprowadzonej rewitalizacji, centrum Łagowa to miejsce wielofunkcyjne, pełne życia i atrakcyjne dla aktywnej i zintegrowanej społeczności. Przestrzeń przyjazna i dostępna dla każdego, w której kultura, sport, wiedza oraz wspólne działania łączą pokolenia.

Wyznaczony obszar, zostanie poddany kompleksowej rewitalizacji w oparciu o szczegółowo zaplanowaną i skoordynowaną interwencję. Planowane efekty rewitalizacji zostaną uzyskane poprzez realizację zaplanowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, wpisujących się w wyznaczone cele rewitalizacji. Należy również zaznaczyć, że wizja ma w tym przypadku charakter optymalny i została zbudowana na racjonalnych przesłankach pozwalających stwierdzić, że osiągnięcie zakładanej wizji jest możliwe do realizacji.

5. Cele rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań służących eliminacji lub ograniczeniu negatywnych zjawisk

Realizacja wizji będzie możliwa dzięki wdrożeniu zaproponowanych celów strategicznych. Uzupełnieniem i jednocześnie rozwinięciem celów strategicznych jest katalog przypisanych kierunków działań, a następnie listy przedsięwzięć rewitalizacyjnych, których realizacja urzeczywistni wizję. Poniżej przedstawiono schemat logiczny poszczególnych elementów planowania strategicznego.



Cel główny rewitalizacji:

Poprawa warunków i jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez pełniejsze wykorzystanie jego potencjału kulturowego i środowiskowego oraz stworzenie warunków do rozwoju gospodarczego.

Cele strategiczne

1. Aktywna zintegrowana i otwarta społeczność	2. Zrównoważony rozwój gospodarczy	3. Ład przestrzenny i nowoczesna infrastruktura techniczna	4. Kompetentne zarządzanie i partycypacja społeczna
---	------------------------------------	--	---

Kierunki działań przyporządkowane do czterech celów szczegółowych GPR

Cel 1. Aktywna zintegrowana i otwarta społeczność

Kierunki działań:

- 1.1. Przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu na obszarze rewitalizacji
- 1.2. Wsparcie harmonijnego rozwoju rodzin na obszarze rewitalizacji
- 1.3. Kontynuacja i rozwój działań na rzecz seniorów
- 1.4. Inwestycja w dzieci i młodzież
- 1.5. Integracja mieszkańców obszaru rewitalizacji

Cel 2. Zrównoważony rozwój gospodarczy

Kierunki działań

- 2.1 Rozwój funkcji turystycznej i przemysłu czasu wolnego
- 2.2. Tworzenie nowej infrastruktury dla integracji i usług publicznych na obszarze rewitalizacji
- 2.3. Poprawa bezpieczeństwa na obszarze rewitalizacji
- 2.4. Tworzenie atrakcyjnych terenów inwestycyjnych

Cel 3. Ład przestrzenny i nowoczesna infrastruktura techniczna

- 3.1. Zrównoważone, przyjazne i bezpieczne miejsca na obszarze rewitalizacji
- 3.2. Rozwijanie zrównoważonej mobilności na obszarze rewitalizacji
- 3.3. Termomodernizacja i energomodernizacja
- 3.4. Rozwijanie i poprawa błękitno-zielonej infrastruktury
- 3.5 Zachowanie dziedzictwa kulturowego (zabytków)
- 3.6. Poprawa dostępności obiektów, miejsc/ przestrzeni i usług na obszarze rewitalizacji w tym dla osób ze szczególnymi potrzebami

Cel 4. Kompetentne zarządzanie i partycypacja społeczna

Kierunki działań:

- 4.1. Aktywny Zespół ds. rewitalizacji
- 4.2. Uczący się Zespół ds. rewitalizacji
- 4.3. Współpracujący i innowacyjny Zespół ds. rewitalizacji
- 6.

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne

6.1. Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Zgodnie z postanowieniami art. 15 ust. 1 pkt 5 lit. a *ustawy o rewitalizacji*, gminny program rewitalizacji obejmuje listę planowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, na które składają się w szczególności działania o charakterze społecznym oraz gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcjonalnym i technicznym. Lista obejmuje informacje kluczowe z punktu widzenia zapewnienia realizacji celów programu przy jednoczesnym uwzględnieniu, że na etapie jego tworzenia poziom gotowości realizacyjnej przedsięwzięć jest bardzo zróżnicowany. Z uwagi na brak możliwości określenia wszystkich szczegółów realizacji poszczególnych projektów, będą one uszczegóławiane w toku wdrażania GPR. Stałym punktem odniesienia w kształtowaniu końcowej formy przedsięwzięć będą cele i kierunki działań wyznaczone w GPR.

Priorytetowo przy identyfikacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych potraktowano przedsięwzięcia o charakterze społecznym. W poniższych wykazie znalazły się także przedsięwzięcia infrastrukturalne. Należy jednak podkreślić, że modernizacja i tworzenie nowej infrastruktury jest środkiem do rozwiązywania problemów i przeciwdziałania deficytom, które występują na obszarze rewitalizacji.

Dla zapewnienia jakości i efektywności poszczególnych przedsięwzięć przyjęto założenie, że przystąpienie do ich realizacji zostanie każdorazowo poprzedzone szczegółową analizą. Jej celem będzie pogłębienie wstępnych założeń w oparciu o ocenę praktyk i rozwiązań wdrażanych w ramach przedsięwzięć o podobnym charakterze. Podejście to dotyczyć będzie zarówno działań o charakterze społecznym, jak i działań inwestycyjnych, a jego celem jest zapewnienie realizacji najkorzystniejszego sposobu wdrażania działań przy jednoczesnym uwzględnieniu lokalnych uwarunkowań. W tym celu w związku z realizacją wybranych przedsięwzięć rewitalizacyjnych mogą być tworzone zespoły robocze mające na celu uzgodnienie koncepcji, a następnie efektywną realizację tych przedsięwzięć.

Przedsięwzięcia podstawowe realizujące cele GPR zostały zaplanowane na obszarze rewitalizacji. Na etapie prac nad GPR nie stwierdzono bowiem konieczności wykorzystania zasobów, które znajdują się poza jego granicami. Mając jednak na uwadze techniczne uwarunkowania realizacji inwestycji, których rozpoznanie co do zasady nastąpi dopiero w okresie realizacji programu, istnieje prawdopodobieństwo, że wybrane działania będą wiązały się z interwencją również poza granicami tego obszaru.

Tabela Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne

<i>L.p.</i>	Nazwa przedsięwzięcia	Szacunkowa wartość
1.	„Kierunek praca” - aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych i poszukujących pracy	2 500 000 zł
2.	„Spokojny Senior” – rozwój działalności placówki opieki dla seniorów	5 000 000 zł
3.	RODZINA - wsparcie harmonijnego rozwoju rodzin na obszarze rewitalizacji	1 500 000 zł
4.	Mamy szansę na sukces - wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży na obszarze rewitalizacji	3 000 000 zł
5.	Rozwój społeczeństwa obywatelskiego na rzecz rewitalizacji	300 000 zł
6.	Łagów na Nowo: zwiększenie atrakcyjności turystycznej	5 000 000 zł
7.	Zwiększenie dostępu do opieki nad dziećmi do lat 3 - budowa i uruchomienie żłobka gminnego	7 000 000 zł
8.	Zwiększenie dostępu do usług zdrowotnych na obszarze rewitalizacji	1 500 000 zł
9.	Zwiększenie dostępu do infrastruktury społeczno – kulturalnej na terenie obszaru rewitalizacji	3 000 000 zł
10.	Rozbudowa i doposażenie budynku remizy OSP w Łagowie	3 000 000 zł

11.	Termomodernizacja i zielona energia na obszarze rewitalizacji	10 000 000 zł
12.	Poprawa infrastruktury drogowej na obszarze rewitalizacji, z uwzględnieniem infrastruktury pieszej i rowerowej	10 000 000 zł
13.	Usprawnienie infrastruktury wodno-kanalizacyjnej w obszarze rewitalizacji	15 000 000 zł
14.	Pracownicy administracji i dialog społeczny na obszarze rewitalizacji	35 000 zł
15.	Rewitalizacja dla Biznesu: tworzenie atrakcyjnych terenów inwestycyjnych w Łagowie w celu pobudzenia rozwoju gospodarczego	5 000 000 zł
16.	Zwiększenie dostępu do infrastruktury społecznej na obszarze rewitalizacji	8 000 000 zł
79 835 000 zł		
Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 1		
1 Nazwa przedsięwzięcia	„Kierunek praca” - aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych i poszukujących pracy	
2 Zakres	W ramach zadania realizowane będą usługi rynku pracy wskazane w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, w tym: - pośrednictwo pracy w zakresie uzyskania odpowiedniego zatrudnienia zgodnego z kwalifikacjami i kompetencjami wspieranej osoby lub poradnictwo zawodowe w zakresie wyboru odpowiedniego zawodu oraz pomoc w planowaniu rozwoju kariery zawodowej; - realizacja wysokiej jakości szkoleń służących zdobyciu, zmianie lub podniesieniu kompetencji lub kwalifikacji niezbędnych do wykonywania danego zawodu lub zadań na określonym stanowisku; - nabywanie lub uzupełnianie doświadczenia zawodowego oraz praktycznych umiejętności w zakresie wykonywania danego zawodu poprzez staże spełniające standardy wskazane w Europejskiej Ramie Jakości Praktyk i Staży; - wsparcie zatrudnienia osoby młodej u przedsiębiorcy lub innego pracodawcy, stanowiące zachętę do zatrudnienia m.in. poprzez pokrycie kosztów subsydiowania zatrudnienia, bony zatrudnieniowe lub bony na zasiedlenie dla osób, u których zidentyfikowano adekwatność danej formy wsparcia; - wsparcie osób młodych w zakładaniu i prowadzeniu własnej działalności gospodarczej poprzez udzielenie pomocy bezzwrotnej (dotacji) na utworzenie przedsiębiorstwa oraz szkolenia umożliwiające uzyskanie wiedzy i umiejętności niezbędnych do podjęcia i prowadzenia działalności gospodarczej.	
3 Prognozowane rezultaty oraz sposób oceny	Rezultaty: - przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, - zwiększenie wiedzy i umiejętności mieszkańców podobszarów rewitalizacji, - wsparcie osób młodych w zakładaniu i prowadzeniu firmy, - zwiększenie poziomu aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych i poszukujących pracy. Wskaźniki produktu:	

	- Liczba osób objętych wsparciem [osoby], - Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie [osoby], - Liczba osób bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych, objętych wsparciem w programie [osoby]. Wskaźniki rezultatu: - Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu [osoby], - Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, po opuszczeniu programu [osoby].
4 Realizowane kierunki działań	1.1. Przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu na obszarze rewitalizacji
5 Lokalizacja	obszar rewitalizacji Miasto Łagów
6 Podmioty realizujące projekt	Centrum Usług Społecznych w Łagowie Gmina Łagów Powiatowy Urząd Pracy w Kielcach Powiat Kielecki
7 Szacunkowa wartość/Główne źródła finansowania	2 500 000 zł Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021–2027 – EFS+ priorytet 10 Aktywni na rynku pracy Środki krajowe Środki własne gminy
8 Okres realizacji	2025-2030
9 Sposób zapewnienie dostępności	Dostosowanie infrastruktury i oferty wsparcia dla osób bezrobotnych, poszukujących pracy, zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 2	
1 Nazwa przedsięwzięcia	„Spokojny Senior” – rozwój działalności opieki dla seniorów +
2 Zakres	Placówki wsparcia dziennego pobytu typu Senior+ są przeznaczone dla osób, które wymagają opieki i nie są w stanie samodzielnie funkcjonować. W ramach projektu przewiduje się wyposażenie obiektu w niezbędny sprzęt i wyposażenie oraz likwidację barier architektonicznych (obiekt zostanie przystosowany do korzystania z niego przez osoby ze szczególnymi potrzebami). Przewidujemy także zapewnienie odpowiednio wykwalifikowanej kadry i przygotowanie zróżnicowanej oferty wsparcia w zakresie różnorodnych zajęć (sportowych, rehabilitacyjnych, kulinarnych, artystycznych, informatycznych, itp.) oraz różnego rodzaju wyjazdów np. do teatru, kina, itp.
3 Prognozowane rezultaty oraz sposób oceny	Rezultaty: - poprawienie dostępności oferty Gm. Łagów w zakresie usług i opieki nad seniorami, - uzupełnienie oferty Centrum Usług Wspólnych o usługi opiekuńcze, - zmniejszenie liczby osób korzystających z opieki w Domach Pomocy Społecznej, Wskaźniki produktu: - Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (szt.), - Liczba opiekunów faktycznych/nieformalnych objętych wsparciem w programie (osoby), - Liczba osób objętych usługami świadczonymi w społeczności lokalnej w programie (osoby), - Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie (osoby) Wskaźniki rezultatu: - Liczba osób, które opuściły opiekę instytucjonalną dzięki wsparciu w programie (osoby), - Liczba osób świadczących usługi w społeczności lokalnej dzięki wsparciu w programie (osoby), - Liczba podmiotów, które rozszerzyły ofertę wsparcia lub podniosły jakość oferowanych usług (szt.), - Liczba utworzonych miejsc świadczenia usług w społeczności lokalnej (szt.) - Liczba utworzonych w programie miejsc świadczenia usług wspierania rodziny i pieczy zastępczej istniejących po zakończeniu projektu (szt.)
4 Realizowane kierunki działań	1.3. Kontynuacja i rozwój działań na rzecz seniorów 1.5. Integracja mieszkańców obszaru rewitalizacji 2.2. Tworzenie nowej infrastruktury dla integracji i usług publicznych na obszarze rewitalizacji
5 Lokalizacja	obszar rewitalizacji Miasto Łagów
6 Podmioty realizujące projekt	Centrum Usług Społecznych w Łagowie Gmina Łagów Świętokrzyski Urząd Wojewódzki
7 Szacunkowa wartość/Główne źródła finansowania	1 500 000 zł Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021–2027 – EFS + Priorytet 9 Usługi społeczne i zdrowotne, Działanie FESW.09.04 Zwiększenie dostępności usług społecznych i zdrowotnych Środki krajowe Środki własne gminy
8 Okres realizacji	2025-2030

9 Sposób zapewnienie dostępności	Dostosowanie infrastruktury i oferty wsparcia dla osób starszych i wymagających opieki, jak również ich rodzin.
Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 3	
1 Nazwa przedsięwzięcia	RODZINA - wsparcie harmonijnego rozwoju rodzin na obszarze rewitalizacji
2 Zakres	W ramach zadania realizowane będzie kompleksowe wsparcie na rzecz prawidłowego funkcjonowania rodziny, obejmujące m.in: działania asystenta rodziny, poradnictwo dla rodzin, działalność świetlic środowiskowych, powoływanie rodzin wspierających, przeciwdziałanie przemocy, w tym wsparcie rodziny w ramach interwencji kryzysowej. Wspieranie tworzenia nowych miejsc opieki i wychowania w nowo tworzonych placówkach wsparcia dziennego lub wsparcie działalności istniejących placówek (typu świetlice środowiskowe, kluby seniora). Podniesienie kwalifikacji i kompetencji osób działających na rzecz wspierania rodziny, w tym asystentów rodziny na potrzeby świadczenia usług w społeczności lokalnej (m.in.: działania podnoszące kwalifikacje i kompetencje w zakresie zapobiegania wszelkiego rodzaju dyskryminacji). Podniesienie kwalifikacji i kompetencji osób działających na rzecz wspierania rodziny, w tym asystentów rodziny na potrzeby świadczenia usług w środowisku lokalnym.
3 Prognozowane rezultaty oraz sposób oceny	Rezultaty: - wspieranie integracji społecznej osób/rodzin zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, - utworzenie placówki wsparcia dziennego. Wskaźniki produktu: - Całkowita liczba osób objętych wsparciem [osoba], - Liczba osób objętych usługami w zakresie wspierania rodziny i pieczy zastępczej [osoba], - Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami [szt.], - Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie [osoba]. Wskaźnik rezultatu: - Liczba dzieci i młodzieży, które opuściły opiekę instytucjonalną dzięki wsparciu w programie (osoby), - Liczba utworzonych w programie miejsc świadczenia usług wspierania rodziny i pieczy zastępczej istniejących po zakończeniu projektu (szt.).
4 Realizowane kierunki działań	1.1 Przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu na obszarze rewitalizacji 1.2 Wsparcie harmonijnego rozwoju rodzin na obszarze rewitalizacji 1.5 Integracja mieszkańców obszaru rewitalizacji
5 Lokalizacja	obszar rewitalizacji Miasto Łagów
6 Podmioty realizujące projekt	Centrum Usług Społecznych w Łagowie Gmina Łagów Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kielcach Powiat Kielecki Organizacje pozarządowe
7 Szacunkowa wartość/Główne źródła finansowania	1 500 000 zł Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021–2027 – EFS + Priorytet 9 Usługi społeczne i zdrowotne, Działanie FESW.09.05 Wsparcie rodzin oraz pieczy zastępczej Środki krajowe

	Środki własne gminy
8 Okres realizacji	2025-2030
9 Sposób zapewnienie dostępności	Dostosowanie infrastruktury i oferty wsparcia dla rodzin wykluczonych społecznie i zagrożonych takim wykluczeniem, w tym dzieci.
Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 4	
1 Nazwa przedsięwzięcia	Mamy szansę na sukces - wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży na obszarze rewitalizacji
2 Zakres	W ramach projektu planowane są działania polegające na: 1. Wspieraniu edukacji przedszkolnej poprzez: tworzenie miejsc wychowania przedszkolnego w nowo utworzonych lub istniejących ośrodkach wychowania przedszkolnego (OWP), dostosowanie miejsc wychowania przedszkolnego do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami, rozszerzenie oferty ośrodków wychowania przedszkolnego o zajęcia rozwijające jakość edukacji m.in. poprzez: zajęcia dodatkowe dydaktyczno-wychowawcze w zakresie umiejętności podstawowych i przekrojowych, zajęcia dodatkowe wyrównujące szanse edukacyjne dzieci w zakresie stwierdzonych deficytów, zajęcia specjalistyczne, wsparcie w zakresie edukacji włączającej, doskonalenie kompetencji kadry, wsparcie rodziców/opiekunów dzieci poprzez działania na rzecz wzmacniania współpracy kadry z rodzicami/opiekunami prawnymi. 2. Wsparcie uczniów szkół podstawowych m. in. poprzez zajęcia dodatkowe ukierunkowane na rozwijanie umiejętności podstawowych i przekrojowych, działania dwujęzyczne, edukację ekologiczną, zajęcia w ramach działań antydyskryminacyjnych, zajęcia psychologiczno-pedagogiczne, doradztwo zawodowe, wsparcie w zakresie edukacji włączającej, itp. 3. Podnoszenie kompetencji kadry nauczycielskiej /doradców zawodowych m.in: w zakresie pracy z uczniami o szczególnych potrzebach rozwojowych i edukacyjnych oraz w zakresie zapobiegania przemocy.
3 Prognozowane rezultaty oraz sposób oceny	Rezultaty: - nabycie i wzmocnienie kompetencji kluczowych dzieci z obszaru rewitalizacji, - zwiększenie kompetencji kadry nauczycielskiej, - zwiększenie poziomu integracji i aktywizacja, - zwiększenie dostępu do nowoczesnych technik i form nauczania oraz nowoczesnych pomocy naukowych. Wskaźniki produktu: - Liczba uczniów szkół i placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie ogólne objętych wsparciem (osoby), - Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem (osoby), - Liczba szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem (podmioty), - Liczba dzieci lub uczniów o specjalnych potrzebach rozwojowych i edukacyjnych, objętych wsparciem (osoby). Wskaźnik rezultatu: - Liczba uczniów, którzy nabyli kwalifikacje po opuszczeniu programu (osoby), - Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty, którzy

	uzyskali kwalifikacje po opuszczeniu programu (osoby).
4 Realizowane kierunki działań	1.1. Przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu na obszarze rewitalizacji 1.4 Inwestycja w dzieci i młodzież
5 Lokalizacja	Obszar rewitalizacji – Miasto Łagów
6 Podmioty realizujące projekt	Gminny Zespół Szkół w Łagowie Gmina Łagów Centrum Usług Wspólnych w Łagowie Organizacje pozarządowe
7 Szacunkowa wartość/Główne źródła finansowania	3 000 000 zł Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021–2027 – EFS + Priorytet 8 Edukacja na wszystkich etapach życia, Działanie FESW.08.01 Wsparcie edukacji przedszkolnej, Działanie FESW.08.02 Podnoszenie jakości kształcenia podstawowego Środki krajowe Środki własne gminy
8 Okres realizacji	2025-2030
9 Sposób zapewnienie dostępności	Warunkiem realizacji inicjatyw w ramach projektu będzie zapewnienie dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami, m.in. dostosowanie oferty do szczególnych potrzeb edukacyjnych.
Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 5	
1 Nazwa przedsięwzięcia	Rozwój społeczeństwa obywatelskiego na rzecz rewitalizacji
2 Zakres	Kontynuacja dotychczas prowadzonych oraz inicjowanie nowych działań, promujących aktywności obywatelską i zaangażowanie w sprawy ważne dla lokalnej społeczności. Wspieranie działalności istniejących organizacji społecznych (NGO's) na obszarze rewitalizacji, wspieranie powstawania nowych organizacji, a także animowanie inicjatyw nieformalnych m.in. poprzez wykorzystanie instrumentów finansowych (np. konkurs na realizację zadań publicznych dla NGO's), jak i pozafinansowych (doradztwo, szkolenia, udostępniania przestrzeni na spotkania). W rocznych programach współpracy Gminy Łagów z organizacjami pozarządowymi przewiduje się wprowadzenie preferencji dla projektów zgodnych z celami GPR.
3 Prognozowane rezultaty oraz sposób oceny	Rezultaty: - poprawa zdolności instytucjonalnych istniejących organizacji pozarządowych (społecznych), - zwiększenie liczby działających na obszarze rewitalizacji inicjatyw nieformalnych, - realizacja projektów organizacji społecznych wpisujących się w cele GPR. Wskaźniki produktu: - Liczba organizacji partnerów społecznych objętych wsparciem (szt.), - Liczba organizacji społeczeństwa obywatelskiego wspartych w co najmniej jednym z następujących obszarów: standardy i procedury zarządzania, refleksyjność, wydolność finansowa, rzeczność, jakość usług, współpraca międzysektorowa (szt.), - Liczba organizacji społeczeństwa obywatelskiego wspartych w zakresie wdrażania nowych metod działania lub rodzajów usług (szt.), - Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie (osoby), - Liczba przedstawicieli organizacji partnerów społecznych objętych wsparciem (osoby), - Liczba przedstawicieli organizacji społeczeństwa obywatelskiego (w tym wolontariuszy) objętych wsparciem w programie (osoby). Wskaźniki rezultatu:

	- Liczba organizacji partnerów społecznych, które zwiększyły swój potencjał (szt.), - Liczba organizacji społeczeństwa obywatelskiego, które poprawiły lub wprowadziły nowe metody działania lub rodzaje usług (szt.), - Liczba przedstawicieli organizacji partnerów społecznych, którzy podnieśli kompetencje (osoby), - Liczba przedstawicieli organizacji społeczeństwa obywatelskiego, którzy zdobyli nowe umiejętności, wiedzę lub uzyskali kwalifikacje (osoby).
4 Realizowane kierunki działań	1.5 Integracja mieszkańców obszaru rewitalizacji 4.3 Współpracujący i innowacyjny Zespół ds. rewitalizacji
5 Lokalizacja	obszar rewitalizacji Miasto Łagów
6 Podmioty realizujące projekt	Gmina Łagów organizacje pozarządowe działające na obszarze rewitalizacji
7 Szacunkowa wartość/Główne źródła finansowania	300 000 zł Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021–2027 – EFS + Priorytet 9 Usługi społeczne i zdrowotne, Działanie FESW.09.06 Podnoszenie potencjału partnerów społecznych i organizacji społeczeństwa obywatelskiego Środki krajowe Środki własne gminy
8 Okres realizacji	2025-2030
9 Sposób zapewnienie dostępności	Spełnianie wymogów dostępności cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej podczas promowania działań przewidzianych do realizacji w ramach przedsięwzięcia.
Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 6	
1 Nazwa przedsięwzięcia	Łagów na Nowo: zwiększenie atrakcyjności turystycznej
2 Zakres	Projekt ma na celu znaczące zwiększenie atrakcyjności turystycznej Łagowa poprzez kompleksową rewitalizację kluczowych obszarów. Dzięki tym działaniom Łagów stanie się bardziej dostępny i przyjazny zarówno dla mieszkańców, jak i odwiedzających, oferując nowe możliwości rekreacji, edukacji i wypoczynku. Główne obszary interwencji obejmują: Zadanie 1 - Zagospodarowanie terenu wokół Jaskini Zbójeckiej Poprawa dostępności: Utwardzenie ścieżek pieszych oraz budowa drogi dojazdowej do Jaskini Zbójeckiej. Infrastruktura turystyczna: Stworzenie i utwardzenie punktu widokowego, budowa parkingu samochodowego. Strefa wypoczynku: Wyznaczenie miejsca na ognisko, montaż ławek i koszy na śmieci. Elementy edukacyjne: Rozmieszczenie tablic edukacyjnych oraz metalowej skrzyni z mapą nieba, które wzbogacą doświadczenia zwiedzających. Zadanie 2 - Zagospodarowanie terenu wokół zbiornika retencyjnego (obok szkoły i remizy OSP) Ścieżka dydaktyczna: stworzenie ścieżki dydaktycznej wokół zbiornika, wyposażonej w tablice edukacyjne (np. prezentujące gatunki ptaków i ich dźwięki), sprzyjającej edukacji ekologicznej. Oczyszczenie zbiornika i jego ogrodzenie. Zadanie 3 - Utworzenie Parku Wypoczynku w Łagowie (działka nr 1521/2): Strefa relaksu: Montaż małej infrastruktury, takiej jak ławki, stoły i altany, tworząc idealne miejsce do odpoczynku i spędzania czasu na świeżym powietrzu.

Zadanie 4 - Zachowanie cennego dziedzictwa kulturowego

Renowacja zabytków: Kompleksowy remont zabytkowego budynku Kaplicy cmentarnej w Łagowie (lokalizacja działka nr 438/3) obejmujący wymianę pokrycia dachowego, obróbek blacharskich i orynnowania, oczyszczenie i nowe otynkowanie ścian zewnętrznych, malowanie elewacji i cokołu, wymianę stolarki okiennej i drzwiowej, malowanie wnętrza oraz wymianę daszku nad wejściem (demontaż obecnego i montaż nowego).

Zgodność z przepisami: Projekt posiada niezbędne pozwolenia na budowę (Decyzja Starosty Kieleckiego nr 690/2023 z dnia 19.05.2023 r.) oraz zgodę Świętokrzyskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Kielcach (Decyzja nr 122A/2023 z dnia 16.03.2023 r.).

W związku z modernizacją parametry obiektu nie zostaną zmienione. Kolorystyka i elementy wyposażenia nawiązywać będą do stanu pierwotnego obiektu.

Zadanie 5 - Stworzenie turystycznego Przystanku dla Rodziny

Lokalizacja: dz. nr ewid. 2740, 2736, 2736 obręb Łagów

Strefa rozrywki: Budowa **wesołego miasteczka** z dużą karuzelą (samochodziki/zwierzątka), dużą zjeżdżalnią i trampolinami ziemnymi.

Infrastruktura rekreacyjna: Montaż **małej architektury** (ławki), wyznaczenie **miejsca na ognisko/grilla**, instalacja **altany z wyposażeniem** (stół, ławki, kosze, zamykana szafka z półkami).

Bezpieczeństwo i komfort: Wprowadzenie **monitoringu terenu, iluminacji świetlnych oraz oświetlenia solarnego**.

Zadanie 6 - Budowa Szaletu Publicznego w Rynku

Uzupełnienie infrastruktury turystycznej o **nowoczesny szalet publiczny z instalacją fotowoltaiczną** w centrum Łagowa, zwiększający komfort odwiedzających. Obiekt pełni funkcję utrzymania czystości i porządku oraz urządzeń sanitarnych. Zakres robót:

- wykonanie podbudowy z kruszywa zawibrowanego, grubość min. 30 cm,
- montaż gotowej prefabrykowanej toalety publicznej, będącej obiektem wolnostojącym, jednokondygnacyjnym
- wymiary szaletu: długość 3,32m, szerokość 2,12m, wysokość obiektu 2,66m, wysokość elewacji frontowej 2,50m
- powierzchnia zabudowy obiektu: 7,04m²,
- powierzchni użytkowa obiektu: 4,5m²,
- kubatura: 19,85m³,
- wykonanie instalacji wodno – kanalizacyjnej,
- wykonanie instalacji energetycznej pozalicznikowej,
- wykonanie podbudowy i nawierzchni ciągów pieszych.

Pozwolenie na budowę Znak: B-III.6740.1.35.27.2023.AM; Decyzja Starosty Kieleckiego nr 965/2023 z dnia 11.07.2023r.

Dzięki tym inwestycjom Łagów umocni swoją pozycję jako atrakcyjny cel turystyczny, oferując różnicowane możliwości spędzania wolnego czasu dla osób w każdym wieku.

W ramach planowanego projektu rewitalizacyjnego (do działania 6.2 FES) będziemy dążyć do zwiększania powierzchni biologicznie czynnych i unikania tworzenia powierzchni uszczelnionych, stąd realizowane będzie także zadanie: „Zielono-niebieski obszar rewitalizacji” w ramach którego planowane jest wypracowanie oraz wdrażanie na etapie realizacji przedsięwzięć infrastrukturalnych standardów, które poprawią stan dostosowania miejskiej infrastruktury do zmiany klimatu. Systematyczne uzupełnianie zieleni miejskiej na obszarze rewitalizacji oraz realizacja

	instalacji, które sprzyjają zwiększaniu retencji (np. łąki kwietne i ogrody deszczowe) i in.
3 Prognozowane rezultaty oraz sposób oceny	Rezultaty: rozwój oferty turystycznej, poprawa estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznej, poprawa poziomu bezpieczeństwa, zachowanie obiektów i przestrzeni zabytkowych, zwiększenie dostępu do miejsc integrujących mieszkańców. Wskaźniki produktu dla działania 6.2 FEŚ: - Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach [szt.], - Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją [ha]. Wskaźnik rezultatu dla działania 6.2 FEŚ: - Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem [osoby odwiedzające/rok].
4 Realizowane kierunki działań	2.1 Rozwój funkcji turystycznej i przemysłu czasu wolnego 3.4. Rozwijanie i poprawa błękitno-zielonej infrastruktury 3.5 Zachowanie dziedzictwa kulturowego (zabytków)
5 Lokalizacja	obszar rewitalizacji Miasto Łagów działki nr 866/1, 549/1, 545, 548/5, 548/6, 1521/2, 438/3
6 Podmiot realizujący	Gmina Łagów
7 Szacunkowa wartość/Główne źródła finansowania	10 000 000 zł Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021–2027 – działanie 6.2 Rewitalizacja miast (nie dotyczy infrastruktury rekreacyjnej i sportowej niekwalifikowalnej w ramach FEŚ) Środki krajowe Środki własne gminy
8 Okres realizacji	2026-2029
9 Sposób zapewnienie dostępności	Planowane do budowy obiekty (przestrzenie) będą dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.
Przedsięwzięcie rewitalizacyjny nr 7	
1 Nazwa przedsięwzięcia	Zwiększenie dostępu do opieki nad dziećmi do lat 3 - budowa i uruchomienie żłobka gminnego
2 Zakres	Projekt zakłada budowę budynku żłobka w miejscowości Łagów lub adaptację budynku już istniejącego ze zmianą jego funkcji na żłobek. Zakres prac obejmuje roboty budowlane, montażowe itp. W ramach zadania planowany jest również zakup wyposażenia (mebli, sprzętu komputerowego/multimedialnego) oraz zakup zabawek.
3 Prognozowane rezultaty oraz sposób oceny	Wskaźnika produktu: - liczba utworzonych żłobków [szt.], Wskaźniki rezultatu: - liczba dzieci uczęszczających do żłobków [osoba].
4 Realizowane kierunki działań	1.2. Wsparcie harmonijnego rozwoju rodzin na obszarze rewitalizacji 1.4. Inwestycja w dzieci i młodzież 2.2. Tworzenie nowej infrastruktury dla integracji i usług publicznych na obszarze rewitalizacji 3.6. Poprawa dostępności obiektów, miejsc/ przestrzeni i usług na obszarze rewitalizacji w tym dla osób ze szczególnymi potrzebami
5 Lokalizacja	Obszar rewitalizacji Miasto Łagów
6 Podmiot realizujący projekt	Gmina Łagów
7 Szacunkowa wartość/Główne źródła finansowania	7 000 000 zł Środki własne gminy

	Środki krajowe Aktywny Maluch 2022-2029
8 Okres realizacji	2026-2030
9 Sposób zapewnienie dostępności	Działania w ramach przedsięwzięcia będą podejmowane na rzecz rodzin i dzieci w wieku do lat 3. Poprawiona zostanie dostępność architektoniczna budynków użyteczności publicznej.
Przedsięwzięcie rewitalizacyjny nr 8	
1 Nazwa przedsięwzięcia	Zwiększenie dostępu do usług zdrowotnych na obszarze rewitalizacji
2 Zakres	Projekt ma na celu znaczące podniesienie jakości i dostępności usług medycznych dla mieszkańców Łagowa poprzez doposażenie Ośrodka Zdrowia oraz wprowadzenie innowacyjnych rozwiązań cyfrowych. Główne działania obejmują: Doposażenie Ośrodka Zdrowia w Łagowie: Zakup nowoczesnego sprzętu medycznego umożliwi świadczenie szerszego zakresu badań i zabiegów na miejscu, poprawiając diagnostykę i leczenie. Równocześnie, inwestycja w sprzęt komputerowy i informatyczny usprawni zarządzanie placówką, digitalizację dokumentacji medycznej oraz zapewni efektywną komunikację. Wprowadzenie nowych e-usług zdrowotnych: Cyfryzacja usług medycznych to kluczowy element projektu. Umożliwi ona pacjentom wygodny dostęp do konsultacji online, elektronicznych recept, skierowań oraz wyników badań. Wprowadzenie tych rozwiązań zwiększy komfort pacjentów, skróci czas oczekiwania i usprawni proces leczenia. Dzięki realizacji projektu Ośrodek Zdrowia w Łagowie stanie się nowoczesną placówką, oferującą kompleksową i innowacyjną opiekę zdrowotną, dostosowaną do potrzeb współczesnego pacjenta.
3 Prognozowane rezultaty oraz sposób oceny	Wskaźniki produktu: - Liczba wspartych podmiotów leczniczych udzielających świadczeń w zakresie ambulatoryjnej opieki specjalistycznej (AOS) (szt.), - Liczba wspartych podmiotów wykonujących działalność leczniczą (szt.), - Liczba wspartych podmiotów wykonujących działalność leczniczą w rodzaju podstawowa opieka zdrowotna (POZ) (szt.), - Pojemność nowych lub zmodernizowanych placówek opieki zdrowotnej (osoby) Wskaźniki rezultatu: - Liczba korzystających z obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (osoby), - Roczna liczba użytkowników nowych lub zmodernizowanych placówek opieki zdrowotnej (osoby)
4 Realizowane kierunki działań	2.2. Tworzenie nowej infrastruktury dla integracji i usług publicznych na obszarze rewitalizacji 3.6 Poprawa dostępności obiektów, miejsc/ przestrzeni i usług na obszarze rewitalizacji w tym dla osób ze szczególnymi potrzebami
5 Lokalizacja	obszar rewitalizacji Miasto Łagów
6 Podmioty realizujące projekt	Podmiot/y medyczne działające na terenie gminy Gmina Łagów
7 Szacunkowa wartość/Główne źródła finansowania	1 500 000 zł Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021–2027 – działanie 5.3 Infrastruktura zdrowotna Środki własne Środki krajowe
8 Okres realizacji	2025-2029
9 Sposób zapewnienie dostępności	Działania w ramach przedsięwzięcia będą podejmowane na rzecz wszystkich mieszkańców podobszarów rewitalizacji w tym dla osób starszych i osób z niepełnosprawnością. Poprawiona zostanie dostępność architektoniczna budynków użyteczności publicznej.

Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 9	
1 Nazwa przedsięwzięcia	Zwiększenie dostępu do infrastruktury społeczno – kulturalnej na terenie obszaru rewitalizacji
2 Zakres	Projekt zakłada kompleksową modernizację świetlicy środowiskowej zlokalizowanej w budynku OSP w Łagowie, której celem jest stworzenie komfortowej, nowoczesnej i wielofunkcyjnej przestrzeni dla mieszkańców. Dzięki temu świetlica będzie mogła lepiej służyć jako centrum spotkań, edukacji i integracji lokalnej społeczności. Zadanie obejmuje: - termomodernizację budynku, - zagospodarowanie terenu wokół budynku [m.in. wymiana drewnianej altany na nową lub modernizacja istniejącej], - monitoring terenu. Szczegółowy zakres prac obejmuje: Zadanie 1 - Gruntowna modernizację pomieszczeń świetlicy: odświeżenie i unowocześnienie sali głównej, pomieszczeń świetlicy oraz kuchni. Prace te obejmą: - wykończenie wewnątrz: wykonanie gładzi, malowanie ścian, ułożenie nowych płytek; - nowoczesne ogrzewanie: montaż ogrzewania podłogowego, które zapewni równomierny rozkład ciepła i komfort użytkowania; wymiana pieca węglowego na pompę ciepła; - wymianę stolarki: wymiana drzwi i okien na nowe, energooszczędne, oraz montaż rolet okiennych, co poprawi izolację termiczną i estetykę; - sufity: wykonanie nowych sufitów. Zadanie 2 - Optymalizacja przestrzeni Planowane jest dobudowanie ścianek działowych w kuchni oraz na parterze klatki schodowej, co pozwoli na lepsze zagospodarowanie dostępnego miejsca i zwiększy funkcjonalność pomieszczeń. Zadanie 3 - Kompleksowa przebudowa łazienki na parterze z dostosowaniem do potrzeb osób z niepełnosprawnościami: Planowana jest wymiana drzwi, sedesów, zlewów, montaż szafki pod zlew i szafki gospodarczej. Przewidujemy także odnowienie instalacji elektrycznej, wymianę gniazdek, wyłączników prądu i oświetlenia. Zadanie 4 - Nowoczesne wyposażenie multimedialne Planowany jest zakup i montaż sprzętu multimedialnego, który umożliwi organizację spotkań online, prezentacji, konferencji i innych wydarzeń, zwiększając atrakcyjność i użyteczność świetlicy. Zadanie 5 - Wykonanie sceny Wykonanie prezydium - stworzenie funkcjonalnej sceny idealnej do prowadzenia spotkań i uroczystości. Po zakończeniu prac świetlica stanie się przyjaznym i w pełni wyposażonym miejscem, które będzie sprzyjać aktywnościom społecznym, kulturalnym i edukacyjnym, wzmacniając więzi w lokalnej społeczności Łagowa.
3 Prognozowane rezultaty oraz sposób oceny	Rezultaty: - rozwój oferty kulturalnej na obszarze rewitalizacji, - poprawa estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznych, - poprawa estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznej, - wzrost liczby wydarzeń kulturalnych organizowanych w ciągu roku.

	Wskaźniki produktu dla działania 6.2 FEŚ: - Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach [szt.], - Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją [ha]. Wskaźnik rezultatu dla działania 6.2 FEŚ: - Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem [osoby odwiedzające/rok].
4 Realizowane kierunki działań	1.5 Integracja mieszkańców obszaru rewitalizacji 2.1 Rozwój funkcji turystycznej i przemysłu czasu wolnego 3.6 Poprawa dostępności obiektów, miejsc/ przestrzeni i usług na obszarze rewitalizacji w tym dla osób ze szczególnymi potrzebami
5 Lokalizacja	obszar rewitalizacji Miasto Łagów
6 Podmiot realizujący	Gmina Łagów
7 Szacunkowa wartość/Główne źródła finansowania	3 000 000 zł Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021–2027 – działanie 6.2 Rewitalizacja miast (nie dotyczy infrastruktury rekreacyjnej i sportowej niekwalifikowalnej w ramach FEŚ) Środki krajowe Środki własne gminy
8 Okres realizacji	2025-2029
9 Sposób zapewnienie dostępności	Przedsięwzięcie jest ukierunkowane na poprawę dostępności architektonicznej dla osób ze szczególnymi potrzebami
	Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 10
1 Nazwa przedsięwzięcia	Rozbudowa i wyposażenie budynku remizy OSP w Łagowie
2 Zakres	Celem projektu jest znaczące wzmocnienie potencjału ratowniczo - gaśniczego Ochotniczej Straży Pożarnej w Łagowie, co przełoży się na większe bezpieczeństwo mieszkańców i efektywniejszą reakcję na różnego rodzaju zagrożenia. Planowana inwestycja obejmuje rozbudowę remizy OSP oraz jej kompleksowe wyposażenie w nowoczesny sprzęt. W ramach zadania zostaną zrealizowane następujące działania: Zadanie 1 - Rozbudowa remizy OSP w Łagowie: Modernizacja i powiększenie przestrzeni remizy zapewni odpowiednie warunki do przechowywania nowego sprzętu oraz lepsze warunki pracy dla strażaków ochotników. Zadanie 2 - Zakup specjalistycznego sprzętu ciężkiego do ograniczania zagrożeń środowiskowych oraz wyposażenie w sprzęt ratowniczo-gaśniczy i pomocniczy, zakup ubrań i sprzętu wysokiej specjalizacji Realizacja projektu przyczyni się do podniesienia gotowości bojowej OSP Łagów, co pozwoli na szybsze i skuteczniejsze interwencje w sytuacjach kryzysowych, a tym samym zwiększy poziom bezpieczeństwa publicznego w regionie.
3 Prognozowane rezultaty oraz sposób oceny	Wskaźniki produktu dla działania 2.5 FEŚ: - Powierzchnia objęta środkami ochrony przed niekontrolowanymi pożarami [ha], - Liczba zakupionych wozów pożarniczych wyposażonych w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof [szt.], - Liczba jednostek służb ratowniczych wyposażonych w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof [szt.], Wskaźniki produktu dla działania 6.2 FEŚ: - Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach [szt.],

	- Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją [ha]. Wskaźnik rezultatu dla działania 2.5 FEŚ: - Ludność odnosząca korzyści ze środków ochrony przed niekontrolowanymi pożarami (osoby) Wskaźnik rezultatu dla działania 6.2 FEŚ: - Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem [osoby odwiedzające/rok].
4 Realizowane kierunki działań	2.3. Poprawa bezpieczeństwa na obszarze rewitalizacji 3.1. Zrównoważone, przyjazne i bezpieczne miejsca na obszarze rewitalizacji
5 Lokalizacja	obszar rewitalizacji Miasto Łagów
6 Podmioty realizujące projekt	Gmina Łagów Ochotnicza Straż Pożarna w Łagowie
7 Szacunkowa wartość/Główne źródła finansowania	3 000 000 zł Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021–2027 – działanie 6.2 Rewitalizacja miast i/lub działanie 2.5 Gospodarowanie zasobami wody i przeciwdziałanie klęskom żywiołowym Środki krajowe Środki własne gminy
8 Okres realizacji	2025-2029
9 Sposób zapewnienie dostępności	Spełnianie wymogów dostępności cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej podczas promowania działań przewidzianych do realizacji w ramach przedsięwzięcia.
Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 11	
1 Nazwa przedsięwzięcia	Termomodernizacja i zielona energia na obszarze rewitalizacji
2 Zakres	Przedsięwzięcie zakłada kontynuowanie podejmowanych działań i programów ukierunkowanych na zmniejszenie emisyjności i zapotrzebowania na energię w budynkach i obiektach publicznych i prywatnych. Wdrożenie działań uwzględniających indywidualne potrzeby właścicieli nieruchomości na obszarze rewitalizacji. Projekt zakłada montaż OZE na budynkach publicznych, domach jednorodzinnych i wielorodzinnych oraz wymianę źródeł ciepła (na pompy ciepła, piece na pellet, gaz) oraz modernizację kotłowni.
3 Prognozowane rezultaty oraz sposób oceny	Rezultaty: - redukcja emisji szkodliwych substancji dla środowiska oraz zdrowia i życia ludzi, - zmniejszenie kosztów zużycia energii, - zwiększenie wykorzystania OZE. Wskaźniki produktu dla działania 2.1 FEŚ: - Budynki publiczne o lepszej charakterystyce energetycznej (m2), - Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków (szt.), - Liczba zmodernizowanych indywidualnych źródeł ciepła (szt.), - Liczba zmodernizowanych źródeł ciepła (innych niż indywidualne) (szt.), - Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE (szt.), - Liczba zmodernizowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE (szt.), - Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii cieplnej z OZE (szt.), - Dodatkowa zdolność wytwarzania energii elektrycznej ze źródeł OZE (MW), - Dodatkowa zdolność wytwarzania energii cieplnej ze źródeł OZE (MW), Wskaźniki produktu dla działania 6.2 FEŚ: - Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją [ha],

	- Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach (szt.) Wskaźniki rezultatu dla działania 2.1 FEŚ: - Roczne zużycie energii pierwotnej (w tym: budynkach publicznych, przedsiębiorstwach, innych) [MWh/rok], - Szacowana emisja gazów cieplarnianych (tona ekwiwalentu CO₂ /rok), - Ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej (MWh/rok), - Ilość zaoszczędzonej energii cieplnej (MWh/rok), - Liczba dodatkowych użytkowników podłączonych do sieci ciepłowniczej (użytkownicy). Wskaźnik rezultatu dla działania 6.2 FEŚ: - Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem [osoby odwiedzające/rok].
4 Realizowane kierunki działań	3.3 Termomodernizacja i energomodernizacja
5 Lokalizacja	obszar rewitalizacji Miasto Łagów
6 Podmioty realizujące projekt	Gmina Łagów Przedsiębiorcy Właściciele budynków jednorodzinnych
7 Szacunkowa wartość/Główne źródła finansowania	10 000 000 zł Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021–2027 – działanie 2.1 Efektywność energetyczna i/lub 2.3 Zielona energia i/lub działanie 6.2 Rewitalizacja miast Środki krajowe Środki własne gminy
8 Okres realizacji	2025-2029
9 Sposób zapewnienie dostępności	Dostosowanie obiektów wielorodzinnych oraz użyteczności publicznej do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami
Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 12	
1 Nazwa przedsięwzięcia	Poprawa infrastruktury drogowej na obszarze rewitalizacji, z uwzględnieniem infrastruktury pieszej i rowerowej
2 Zakres	Zwiększanie bezpieczeństwa i komfortu w przestrzeni publicznej Nasze działania będą koncentrować się na kompleksowej modernizacji infrastruktury drogowej, mającej na celu zwiększenie bezpieczeństwa i komfortu wszystkich użytkowników. Kładziemy nacisk na uspokojenie ruchu w obszarach miejskich, co przyczynia się do poprawy warunków życia mieszkańców i redukcji hałasu. Kluczowe elementy przedsięwzięcia obejmują: Zadanie 1 - Modernizacja i przebudowa dróg oraz chodników: - Gruntowna modernizacja ulic Iwańskiej i Kieleckiej, podnosząca ich standard i bezpieczeństwo. - Rozbudowa i modernizacja sieci chodników na terenie całego miasta, w tym wymiana nawierzchni na bardziej trwałe i estetyczne materiały, zapewniające komfortowe poruszanie się pieszym. - Przebudowa dróg dojazdowych do strefy przemysłowej, usprawniająca komunikację i logistykę dla lokalnych przedsiębiorstw. - Budowa parkingu przy cmentarzu. Zadanie 2 - Rozwój infrastruktury rowerowej - Wyznaczenie i budowa nowych ścieżek rowerowych, szczególnie na obszarach poddawanych rewitalizacji, tworząc spójną i bezpieczną sieć dla rowerzystów. - Utworzenie punktu serwisowego do samodzielnej naprawy rowerów, ułatwiającego utrzymanie sprzętu w dobrym stanie.

	- Montaż stojaków na rowery w kluczowych lokalizacjach: przy węzłach komunikacyjnych, budynkach użyteczności publicznej i lokalach usługowych, promując tym samym ekologiczne formy transportu. Zadanie 3 - Tworzenie przyjaznej przestrzeni miejskiej - Ciągle uzupełnianie i ulepszanie sieci chodników, eliminujące bariery architektoniczne i zapewniające płynność ruchu pieszego. - Wprowadzanie elementów zieleni oraz małej architektury, takich jak ławki, kosze na śmieci, oświetlenie czy nasadzenia roślin, podnoszące estetykę i funkcjonalność przestrzeni publicznej. Zadanie 4 - Budowa Centrum Komunikacyjno-Integracyjnego: - Utworzenie Centrum Komunikacyjno-Integracyjnego poprzez przebudowę zdegradowanego budynku lub infrastruktury przystankowej. Celem jest stworzenie nowoczesnego i funkcjonalnego węzła przesiadkowego, który stanie się również miejscem spotkań i integracji lokalnej społeczności. Zadanie 5 - Rozbudowa monitoringu wizyjnego na obszarze rewitalizacji Zakup elementów systemu monitoringu wizyjnego: kamer, rejestratorów wideo, oprogramowania, monitorów, urządzeń do nagrywania itd. Montaż nowych elementów systemu w przestrzeniach wskazanych przez mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz uznawanych jako najbardziej niebezpieczne przez Policję.
3 Prognozowane rezultaty oraz sposób oceny	Rezultaty: - poprawa stanu infrastruktury drogowej, - zwiększenie bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego, w tym pieszych i rowerzystów, - poprawa dostępności komunikacyjnej obszaru rewitalizacji. Wskaźniki produktu - Długość dróg gminnych o poprawionym standardzie nawierzchni (przebudowy, rozbudowy, remonty) na obszarze rewitalizacji (km), - Długość zmodernizowanych i nowych tras rowerowych na obszarze rewitalizacji (km), - Długość wyremontowanych ciągów pieszych na obszarze rewitalizacji (km) Wskaźniki produktu dla działania 6.2 FEŚ: - Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach [szt.], - Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją [ha]. Wskaźnik rezultatu dla działania 6.2 FEŚ: - Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem [osoby odwiedzające/rok].
4 Realizowane kierunki działań	3.1. Zrównoważone, przyjazne i bezpieczne miejsca na podobszarach rewitalizacji 3.2. Rozwijanie zrównoważonej mobilności na podobszarach obszarze rewitalizacji
5 Lokalizacja	obszar rewitalizacji Miasto Łagów
6 Podmioty realizujące projekt	Gmina Łagów Powiatowy Zarząd Dróg Zarząd Dróg Wojewódzkich Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
7 Szacunkowa wartość/Główne źródła finansowania	10 000 000 zł Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg (RFRD)

	Środki krajowe Środki własne gminy Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021–2027 – działanie 6.2 Rewitalizacja miast Zgodnie z zapisami zawartymi w SZOP dla działania 6.2: - wsparciem nie będą objęte inwestycje w elementy infrastruktury drogowej (w tym parkingi), chyba że stanowią one nieodłączny element większego projektu, a ich koszt nie przekracza 15% kosztów kwalifikowanych operacji, - realizowane inwestycje w drogi publiczne, bez względu na kategorie drogi, po zakończeniu realizacji inwestycji, muszą zapewnić wymóg nośności drogi wynoszącej minimum 11,5 t na oś.
8 Okres realizacji	2025-2029
9 Sposób zapewnienie dostępności	Likwidowanie barier architektonicznych oraz stosowanie rozwiązań uwzględniających osoby ze szczególnymi potrzebami m.in. przy projektowaniu dróg rowerowych
Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 13	
1 Nazwa przedsięwzięcia	Usprawnienie infrastruktury wodno-kanalizacyjnej w obszarze rewitalizacji
2 Zakres	Zadanie koncentruje się na kompleksowym usprawnieniu gospodarki wodno-ściekowej w Łagowie, co ma kluczowe znaczenie dla zapewnienia mieszkańcom dostępu do czystej wody oraz efektywnego odprowadzania i oczyszczania ścieków. W ramach projektu przewidziano szereg działań: Zadanie 1 - Zwiększenie efektywności dystrybucji wody pitnej Budowa dwóch zbiorników wyrównawczych wody pitnej z hydrofornią kontenerową oraz urządzeniami niezbędnymi do prawidłowego funkcjonowania, na działce nr ewid. 128 w msc. Łagów. Rozbiórka istniejących obiektów na przedmiotowej działce. Pozwoli to na stabilizację ciśnienia w sieci wodociągowej i zapewni ciągłość dostaw wody, zwłaszcza w okresach zwiększonego zapotrzebowania. Zadanie 2 - Rozbudowa sieci wodociągowej, która umożliwi podłączenie nowych odbiorców oraz poprawi dostępność wody w obszarach dotychczas słabo zaopatrzonych. Zadanie 3 - Modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków Zadanie zakłada rozbudowę i modernizację istniejącej oczyszczalni ścieków w Łagowie. Te działania są niezbędne do zwiększenia przepustowości oczyszczalni oraz unowocześnienia procesów technologicznych, co przełoży się na wyższą jakość oczyszczonych ścieków i mniejsze obciążenie dla środowiska. Zadanie 4 - Usprawnienie pozyskiwania wody Modernizację ujęcia wody (przy ul. Kieleckiej, hydroforni przy ul. Zaplotniej) co zapewni stabilne i bezpieczne źródła zaopatrzenia w wodę dla całej miejscowości. Zadanie 5 - Wzmocnienie nadzoru nad infrastrukturą Rozbudowa systemu monitorowania pracy urządzeń wodno-kanalizacyjnych. Dzięki temu możliwa będzie bieżąca kontrola stanu technicznego sieci, szybkie wykrywanie awarii oraz optymalizacja pracy całego systemu, co zminimalizuje straty wody i koszty eksploatacji.
3 Prognozowane rezultaty oraz sposób oceny	Wskaźniki produktu do działania 2.6 FES: - Liczba przebudowanych stacji uzdatniania wody (szt.) - Liczba doposażonych stacji uzdatniania wody (szt.) - Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób

	z niepełnosprawnościami (EFRR/FST/FS) (szt.) - Liczba projektów, w których sfinansowano koszty racjonalnych usprawnień dla osób z niepełnosprawnościami (EFRR/FST/FS) (szt.) - Długość zmodernizowanej sieci wodociągowej (km) - Liczba przebudowanych / zmodernizowanych ujęć wody (szt.) - Długość wybudowanej sieci kanalizacyjnej (km) - Liczba rozbudowanych / przebudowanych / zmodernizowanych oczyszczalni ścieków komunalnych (szt.) Wskaźniki produktu do działania 6.2 FEŚ: - Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach [szt.], - Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją [ha]. Wskaźniki rezultatu do działania 2.6 FEŚ: - Straty wody w zbiorowych systemach zaopatrzenia w wodę (m³/rok), - Ludność przyłączona do udoskonalonych zbiorowych systemów zaopatrzenia w wodę (osoby), - Wielkość ładunku ścieków poddanych ulepszonemu oczyszczaniu (RLM), - Ludność podłączona do wybudowanej lub zmodernizowanej zbiorczej kanalizacji sanitarnej (osoby), - Ilość suchej masy komunalnych osadów ściekowych poddawanych procesom przetwarzania (tony/rok), - Ludność przyłączona do zbiorowych systemów oczyszczania ścieków co najmniej II stopnia (osoby), - Ludność przyłączona do udoskonalonych zbiorowych systemów zaopatrzenia w wodę (osoby), - Ludność podłączona do wybudowanej lub zmodernizowanej zbiorczej kanalizacji sanitarnej (osoby). Wskaźniki rezultatu do działania 6.2 FEŚ: - Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem [osoby odwiedzające/rok].
4 Realizowane kierunki działań	3.1. Zrównoważone, przyjazne i bezpieczne miejsca na obszarze rewitalizacji 3.4. Rozwijanie i poprawa błękitno-zielonej infrastruktury
5 Lokalizacja	obszar rewitalizacji Miasto Łagów
6 Podmioty realizujące projekt	Gmina Łagów Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Łagów Sp. z o.o.
7 Szacunkowa wartość/Główne źródła finansowania	15 000 000 zł Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021–2027 – działanie 2.6 Infrastruktura wodno-ściekowa i/lub 6.2 Rewitalizacja miast (w zakresie limitów i ograniczeń wynikających z Regulaminu konkursu) Środki krajowe Środki własne gminy
8 Okres realizacji	2026-2029
9 Sposób zapewnienie dostępności	Spełnianie wymogów dostępności cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej podczas promowania działań przewidzianych do realizacji w ramach przedsięwzięcia.
Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 14	
1 Nazwa przedsięwzięcia	Pracownicy administracji i dialog społeczny na obszarze rewitalizacji
2 Zakres	1.Organizacja cyklicznych spacerów po obszarze rewitalizacji mających na celu bieżącą ewaluację prowadzonych przedsięwzięć i wejście w dialog z mieszkańcami. W spacerach będą brali udział – obok członków Zespołu ds. Rewitalizacji oraz Komitetu Rewitalizacji – przedstawiciele podmiotów takich jak na przykład Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,

	Punkt Informacyjno-Konsultacyjny ds. uzależnień; Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie itd. Przewiduje się także zapraszanie do udziału w spacerach ekspertów zewnętrznych oraz przedstawicieli innych samorządów mających doświadczenie w realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych. 2. Wypracowanie stałych kanałów komunikacji oraz ciągła współpraca i dialog z organizacjami społecznymi i grupami nieformalnymi działającymi w sferach związanych z celami programu rewitalizacji; włączanie przedstawicieli organizacji społecznych w ewaluację przedsięwzięć rewitalizacyjnych, prowadzenie konsultacji w zakresie modeli wspierania inicjatyw nieformalnych, organizację cyklicznych ogólnodostępnych spotkań, seminariów i warsztatów; identyfikacja liderów lokalnych społeczności będących pośrednikami pomiędzy Zespołem ds. Rewitalizacji a mieszkańcami itd.
3 Prognozowane rezultaty oraz sposób oceny	Rezultaty: - poszerzenie wiedzy członków Zespołu ds. rewitalizacji na temat zjawisk występujących na obszarze rewitalizacji, - zaangażowanie mieszkańców obszaru rewitalizacji w proces wdrażania GPR, - stałe weryfikowanie efektów procesu rewitalizacji. Wskaźnik produktu: - liczba spotkań Zespołu ds. Rewitalizacji, - liczba spotkań Komitetu Rewitalizacji.
4 Realizowane kierunki działań	3.1. Aktywny Zespół ds. rewitalizacji 3.2. Uczący się Zespół ds. rewitalizacji. 4. 3. Współpracujący i innowacyjny Zespół ds. rewitalizacji
5 Lokalizacja	obszar rewitalizacji Miasto Łagów
6 Podmioty realizujące projekt	Gmina Łagów Zespół ds. rewitalizacji
7 Szacunkowa wartość/Główne źródła finansowania	35 000 zł Środki własne gminy
8 Okres realizacji	2025-2030
9 Sposób zapewnienie dostępności	Dostosowanie informacji dotyczącej rewitalizacji przekazywanej publicznie do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami
Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 15	
1 Nazwa przedsięwzięcia	Rewitalizacja dla Biznesu: tworzenie atrakcyjnych terenów inwestycyjnych w Łagowie w celu pobudzenia rozwoju gospodarczego
2 Zakres	Projekt koncentruje się na stworzeniu dynamicznego środowiska dla rozwoju gospodarczego i społecznego w Łagowie, poprzez kompleksowe przygotowanie nowych terenów inwestycyjnych oraz aktywizację lokalnej społeczności i przedsiębiorców. Celem jest przyciągnięcie nowych inwestycji, dywersyfikacja gospodarki i wzmocnienie więzi społecznych. Kluczowe elementy projektu obejmują: Zadanie 1 Tworzenie nowych terenów inwestycyjnych Uzbrojenie terenów: Kompleksowe doprowadzenie niezbędnej infrastruktury drogowej, wodno-kanalizacyjnej i elektrycznej do obszarów przeznaczonych pod inwestycje. Zróżnicowane przeznaczenie: Tereny te będą przygotowane pod szerokie spektrum działalności, w tym usługi, składy i magazyny, działalność produkcyjną, instalacje fotowoltaiczne o mocy powyżej 100 kW, a także pod tereny sportu, rekreacji i turystyki oraz usługi towarzyszące i zieleń. Zadanie 2 - Aktywizacja przedsiębiorczości i społeczności lokalnej Cykliczne spotkania tematyczne: Organizacja regularnych spotkań, które

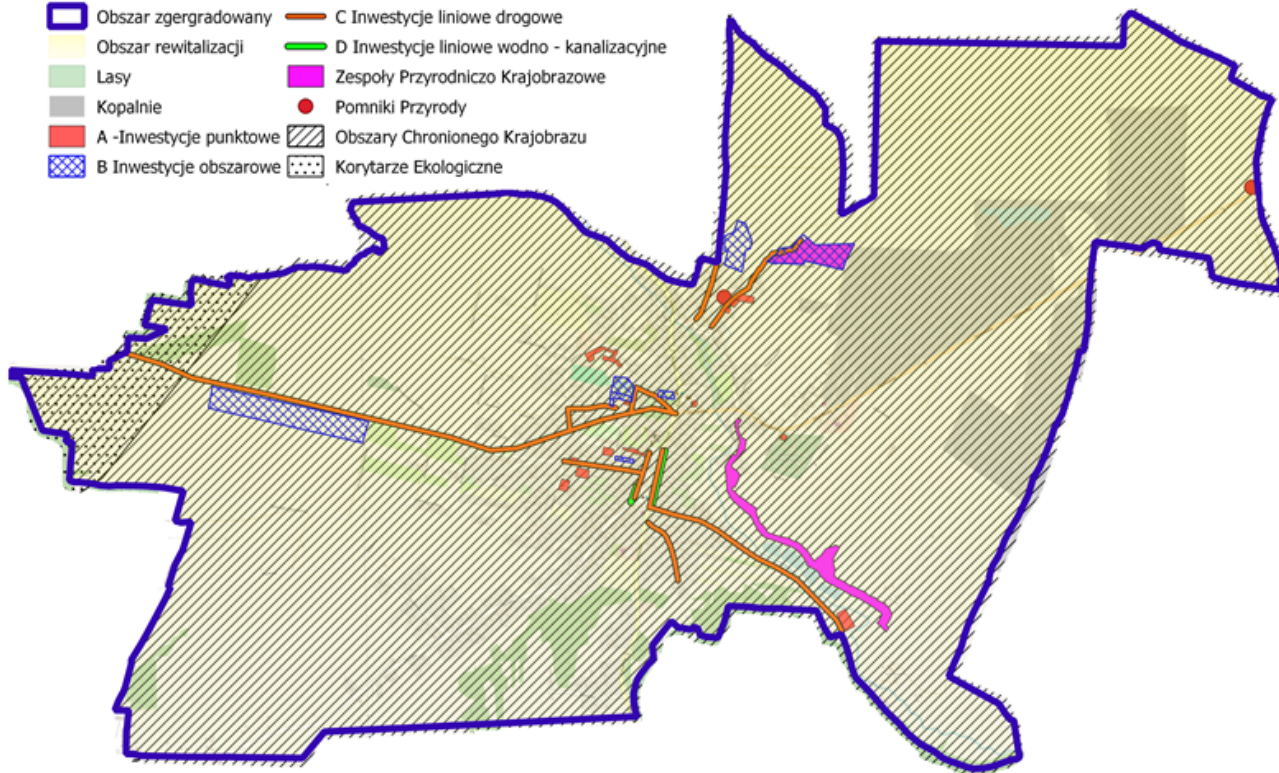
	będą platformą wymiany wiedzy i doświadczeń dla lokalnych przedsiębiorców. Wspieranie przedsiębiorczości: Aktywne włączanie przedsiębiorców w realizację przedsięwzięć ukierunkowanych na aktywizację zawodową i wspieranie lokalnej przedsiębiorczości, np. poprzez ich udział w spotkaniach Zespołu ds. rewitalizacji oraz wspólne spacerunki po obszarze rewitalizacji. Wydarzenia sportowe i kulturalne: Organizacja wydarzeń, które promują aktywność fizyczną, wzmacniają lokalną tożsamość i integrują mieszkańców. Aktywność obywatelska młodzieży: Realizacja działań skierowanych do młodzieży, promujących aktywność obywatelską i zaangażowanie w rozwój swojej społeczności. Zadanie 3 – Utworzenie Miejskiego Placu Targowego Dzięki tym działaniom Łagów zyska nowe impulsy do rozwoju, tworząc stabilne środowisko dla biznesu i zwiększając zaangażowanie mieszkańców w życie lokalnej społeczności.
3 Prognozowane rezultaty oraz sposób oceny	Wskaźnik produktu: - Powierzchnia przygotowanych terenów inwestycyjnych [ha] Wskaźnik rezultatu: - Liczba inwestycji zlokalizowanych na przygotowanych terenach inwestycyjnych [szt.]
4 Realizowane kierunki działań	2.4. Tworzenie atrakcyjnych terenów inwestycyjnych 4.3. Współpracujący i innowacyjny Zespół ds. rewitalizacji
5 Lokalizacja	obszar rewitalizacji Miasto Łagów
6 Podmiot realizujący	Gmina Łagów we współpracy z przedsiębiorstwami działającymi na obszarze miasta
7 Szacunkowa wartość/Główne źródła finansowania	5 000 000 zł Środki własne gminy Środki krajowe
8 Okres realizacji	2025-2029
9 Sposób zapewnienie dostępności	Rozwiązania powstające w efekcie realizowanego przedsięwzięcia będą spełniały wymagania dotyczące dostępności w wymiarze: cyfrowym, informacyjno-komunikacyjnym.
Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 16	
1 Nazwa przedsięwzięcia	Zwiększenie dostępu do infrastruktury społecznej na obszarze rewitalizacji
2 Zakres	Projekt obejmuje swych zakresem: 1. Przebudowę, rozbudowę i modernizację przyszkolnych sal gimnastycznych (hal sportowych) oraz boisk sportowych (w tym piłkarskich, stadionów lekkoatletycznych). 2. Modernizację (rozbudowę/przebudowę) i doposażenie placówek edukacyjnych na obszarze rewitalizacji w tym dostosowanie obiektów do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. 3. Utworzenie centrum opieki/centrum opiekuńczo-mieszkalnego w Łagowie. 4. Budowa budynku lub dostosowanie obiektu do potrzeb Domu Pomocy Społecznej (DPS) wraz z jego doposażeniem. 5. Rozwój budownictwa wielorodzinnego. W ramach przedsięwzięcia planuje się również wyremontować/zmodernizować/przebudować budynek po byłej czytelnicy w Łagowie i przeznaczyć go na cele kulturalno-społeczne.
3 Prognozowane rezultaty oraz	Wskaźniki produktu dla działania 6.2 FEŚ:

sposób oceny	- Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach [szt.], - Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją [ha]. Wskaźnik rezultatu dla działania 6.2 FEŚ: - Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem [osoby odwiedzające/rok].
4 Realizowane kierunki działań	1.5 Integracja mieszkańców obszaru rewitalizacji 3.8 Poprawa dostępności obiektów, miejsc/ przestrzeni i usług na obszarze rewitalizacji w tym dla osób ze szczególnymi potrzebami
5 Lokalizacja	obszar rewitalizacji Miasto Łagów
6 Podmiot realizujący	Gmina Łagów
7 Szacunkowa wartość/Główne źródła finansowania	8 000 000 zł Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021–2027 – działanie 6.2 Rewitalizacja miast (nie dotyczy infrastruktury rekreacyjnej i sportowej niekwalifikowalnej w ramach FEŚ) Środki krajowe Środki własne gminy
8 Okres realizacji	2025-2029
9 Sposób zapewnienie dostępności	Dostosowanie obiektów infrastruktury społecznej do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami w wymiarze architektonicznym

Mapa Lokalizacja inwestycji planowanych w GPRze na tle obszarów chronionych

Legenda:

- | | |
|--|--|
|  Obszar zgeradowany |  C Inwestycje liniowe drogowe |
|  Obszar rewitalizacji |  D Inwestycje liniowe wodno - kanalizacyjne |
|  Lasy |  Zespoły Przyrodniczo Krajobrazowe |
|  Kopalnie |  Pomniki Przyrody |
|  A -Inwestycje punktowe |  Obszary Chronionego Krajobrazu |
|  B Inwestycje obszarowe |  Korytarze Ekologiczne |



Źródło: opracowanie własne

6.2. Charakterystyka pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Poniższe zestawienie przedstawia charakterystykę pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Przedsięwzięcia te nazywane są skrótowo „przedsięwzięciami uzupełniającymi” lub „projektami uzupełniającymi”. Ich realizacja przyczyni się do zwiększenia stopnia osiągnięcia celów rewitalizacji. Szeroka paleta i zakres przedsięwzięć uzupełniających daje szansę na angażowanie i aktywizowanie interesariuszy rewitalizacji na wszystkich etapach realizacji GPR. Realizację wszystkich przedsięwzięć uzupełniających zaplanowano na podobszarach rewitalizacji lub w jego bliskim sąsiedztwie, co zapewni oddziaływanie tego przedsięwzięcia na obszar rewitalizacji.

Przedsięwzięcie uzupełniające nr 1	
1 Nazwa przedsięwzięcia	Innowacyjne projekty włączenia społecznego i wsparcia rodzin z obszaru rewitalizacji
2 Zakres	Realizacja kompleksowych działań, skierowanych do osób w różnym wieku i rodzin. Działania przeciwdziałające marginalizacji i wykluczeniu społecznemu, a także dysfunkcjom w zakresie budowania wzajemnego szacunku i instrumentów wsparcia. Rozwijanie oferty wsparcia uwzględniającej indywidualne potrzeby konkretnych osób i rodzin; przyznawanie wsparcia materialnego; rozwijanie oferty ogólnodostępnych i darmowych usług publicznych oraz zapewnianie bezpłatnego dostępu do oferty edukacyjnej, sportowej i kulturalnej dla osób i rodzin w trudnej sytuacji finansowej; zapewnianie opieki pedagogicznej, terapii (w tym dorosłych i dzieci z rodzin dysfunkcyjnych), wsparcia wychowawczego, itp.
3 Realizowane kierunki działań	1.1. Przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu na obszarze rewitalizacji 1.2. Wsparcie harmonijnego rozwoju rodzin na obszarze rewitalizacji
Przedsięwzięcie uzupełniające nr 2	
1 Nazwa przedsięwzięcia	Program zajęć profilaktycznych dla rodzin z obszaru rewitalizacji
2 Zakres	W ramach przedsięwzięcia w różnych formach (spotkania, warsztaty, dyskusje) będą organizowane zajęcia ze specjalistami, dotyczące aktualnych wyzwań związanych z budowaniem relacji rodzinnych oraz przeciwdziałaniem zagrożeniom dla prawidłowego funkcjonowania rodzin. Tematyka wydarzeń będzie dotyczyła między innymi profilaktyki uzależnień (alkoholu, narkotyków i innych używek), zdrowia psychicznego oraz cyberprzemocy.
3 Realizowane kierunki działań	1.2. Wsparcie harmonijnego rozwoju rodzin na obszarze rewitalizacji
Przedsięwzięcie uzupełniające nr 3	
1 Nazwa przedsięwzięcia	Integracja seniorów – kompleksowa oferta wsparcia
2 Zakres	Działania mające na celu wychodzenie naprzeciwko rosnącym potrzebom w zakresie seniorów mieszkających na terenie miasta i ich rodzin. Będą to np. projekty zdrowotne i profilaktyczne, a także kulturalne. Przewiduje się również m.in. realizację działań ukierunkowanych na wspieranie dialogu międzypokoleniowego (np. pikników międzypokoleniowych) oraz budowanie wzajemnej empatii pomiędzy mieszkańcami miasta w różnym wieku.
3 Realizowane kierunki działań	1.3. Kontynuacja i rozwój działań na rzecz seniorów
Przedsięwzięcie uzupełniające nr 4	
1 Nazwa przedsięwzięcia	Zwiększenie dostępności usług społecznych i zdrowotnych na terenie obszaru rewitalizacji
2 Zakres	Wsparcie członków rodzin lub opiekunów, którzy wymagają czasowej pomocy w sprawowaniu codziennej opieki nad osobami z niepełnosprawnościami w różnym wieku (wraz z podniesieniem umiejętności i wiedzy opiekunów). Zapewnienie dostępnych (bezpłatnych) usług opieki wytchnieniowej w zakresie odpowiadającym na zapotrzebowanie opiekunów osób ze szczególnymi potrzebami; rozwijanie oferty opieki wytchnieniowej m.in. poprzez rozbudowę infrastruktury

	umożliwiającej świadczenie usług w ramach pobytu dziennego poza miejscem zamieszkania, a także – poprzez stworzenie warunków do realizacji opieki wytnieniowej w ramach pobytu całodobowego. Projekt obejmuje także: tworzenie miejsc świadczenia usług opiekuńczych w formie usług świadczonych w społeczności lokalnej w nowych jak i istniejących placówkach zapewniających opiekę dzienną; wsparcie dla usług asystenckich, opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych w ramach opieki rodzinnej i środowiskowej; usługi świadczone w mieszkaniach treningowych lub mieszkaniach wspomaganych; zapewnienie opieki nad osobami potrzebującymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu w zastępstwie za opiekunów (nieformalnych) będących członkami rodzin, w tym opieka wytnieniowa; wsparcie psychologiczne lub szkolenia dla opiekunów faktycznych (nieformalnych), w szczególności członków rodzin, w zakresie opieki nad osobami potrzebującymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu; usługi towarzyszące, m.in.: teleopieka, wypożyczalnia sprzętu, codzienne dowożenie posiłków, drobne usługi remontowe, porządkowe, higieniczne, świadczone w domu oraz działania zapobiegające umieszczaniu osób w placówkach całodobowych; wsparcie procesu deinstytucjonalizacji instytucji całodobowych na rozszerzenie oferty o prowadzenie usług świadczonych w społeczności lokalnej; wsparcie działalności lub tworzenie nowych miejsc opieki medycznej w formach zdeinstytucjonalizowanych, długoterminową medyczną opiekę domową nad osobą potrzebującą wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, w tym pielęgniarstwa opiekę długoterminową.
3 Realizowane kierunki działań	1.2. Wsparcie harmonijnego rozwoju rodzin na obszarze rewitalizacji 1.3. Kontynuacja i rozwój działań na rzecz seniorów
Przedsięwzięcie uzupełniające nr 5	
1 Nazwa przedsięwzięcia	Aktywna i świadoma młodzież – oferta czasu wolnego
2 Zakres	Rozwijanie we współpracy z innymi instytucjami w gminie Łagów (m.in. Centrum Usług Społecznych w Łagowie, Wielmed Sp. z o.o. pełniący rolę Zakładu Opieki Zdrowotnej w Łagowie, Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Łagowie) kierowanej do młodzieży. Rozwijanie i poszerzanie oferty odpowiadającej na potrzeby jej odbiorców jako środek do budowania kultury dialogu z młodzieżą m.in. poprzez angażowanie młodzieży w działania na obszarze rewitalizacji (np. wolontariat, animowanie organizacji młodzieżowych i grup nieformalnych).
3 Realizowane kierunki działań	1.4. Inwestycja w dzieci i młodzież
Przedsięwzięcie uzupełniające nr 6	
1 Nazwa przedsięwzięcia	Wspieranie inicjatyw oddolnych
2 Zakres	Wspieranie tworzenia oraz funkcjonowania w różnych częściach obszaru rewitalizacji. tzw. miejsc trzecich (miejsc spotkań poza domem i pracą), dostępnych o różnych porach dnia dla dzieci i młodzieży, rodzin z dziećmi, seniorów itd. Przewiduje się realizację działań infrastrukturalnych oraz organizację wydarzeń (np. spotkań grup młodzieży i sąsiadów).
3 Realizowane kierunki działań	1.5. Integracja mieszkańców obszaru rewitalizacji 3.1. Zrównoważone, przyjazne i bezpieczne miejsca na obszarze rewitalizacji
Przedsięwzięcie uzupełniające nr 7	
1 Nazwa przedsięwzięcia	Poprawa komunikacji publicznej obszaru rewitalizacji z innymi ośrodkami miejskimi i obszarami wiejskimi gminy Łagów
2 Zakres	Stałe rozwijanie oferty transportu publicznego (zwłaszcza autobusowego) na

	obszarze rewitalizacji w celu zwiększenia dostępności oferty usług publicznych i komercyjnych dla mieszkańców (zwłaszcza obszarów wiejskich Gminy Łagów, a także obszaru rewitalizacji z innymi większymi ośrodkami miejskimi np. zwiększenie liczby połączeń z Kielcami). Planuje się m.in. realizację projektów pilotażowych w zakresie częstotliwości i pór kursowania busów, jak i eksperymentowanie z modyfikowaniem istniejących tras lub wprowadzaniem do rozkładu nowych linii.
3 Realizowane kierunki działań	3.2. Rozwijanie zrównoważonej mobilności na obszarze rewitalizacji 3.6 Poprawa dostępności obiektów, miejsc/ przestrzeni i usług na obszarze rewitalizacji dla osób ze szczególnymi potrzebami
Przedsięwzięcie uzupełniające nr 8	
1 Nazwa przedsięwzięcia	Promocja ruchu rowerowego jako sposobu przemieszczania się do pracy i szkoły
2 Zakres	Regularne prowadzenie akcji promocyjnych takich jak np. „Rowerowy maj”, przejazdy rowerowe po mieście, czy też akcje pozwalające na tymczasową zmianę funkcji dróg, po których zwykle przemieszczają się samochody. Kształtowanie zachowań komunikacyjnych mieszkańców miasta i stopniowe zwiększanie udziału przejazdów rowerem jako środka przemieszczania się. Projekt zakłada również zachęcanie mieszkańców do uczynienia z roweru głównego środka dojazdu do pracy i do szkoły.
3 Realizowane kierunki działań	3.2. Rozwijanie zrównoważonej mobilności na podobszarach rewitalizacji
Przedsięwzięcie uzupełniające nr 9	
1 Nazwa przedsięwzięcia	Kompleksowe wsparcie przedsiębiorców na obszarze rewitalizacji
2 Zakres	Szeroka oferta wsparcia dla początkujących przedsiębiorców działających na obszarze miasta. Stworzenie miejsca inkubacji nowych firm, które jednocześnie ułatwi nawiązywanie relacji pomiędzy lokalnymi przedsiębiorcami. Oferta doradztwa, szkoleń i konsultacji itp., zwłaszcza w zakresie zakładania i prowadzenia firmy, marketingu i księgowości. Promowanie usług oferowanych przez przedsiębiorców na obszarze rewitalizacji m.in. poprzez stworzenie programu popularyzującego oferowane przez nich usługi wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji.
3 Realizowane kierunki działań	4.3. Współpracujący i innowacyjny Zespół ds. rewitalizacji
Przedsięwzięcie uzupełniające nr 10	
1 Nazwa przedsięwzięcia	Tworzenie i wspieranie podmiotów ekonomii społecznej na obszarze rewitalizacji
2 Zakres	Powstanie na obszarze rewitalizacji podmiotu lub podmiotów ekonomii społecznej (np. spółdzielni socjalnej), które pozwolą na aktywizację społeczno-zawodową osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i znajdujących się w trudnej sytuacji.
3 Realizowane kierunki działań	2.4 Wspieranie przedsiębiorczości na obszarze rewitalizacji 3.6 Poprawa dostępności obiektów, miejsc/ przestrzeni i usług na obszarze rewitalizacji w tym dla osób ze szczególnymi potrzebami
Przedsięwzięcie uzupełniające nr 11	
1 Nazwa przedsięwzięcia	Wymiana wiedzy dla rewitalizacji
2 Zakres	Organizacja regularnych wydarzeń, które przyczynią się do osiągnięcia celów programu rewitalizacji. Szkolenia związane z różnymi aspektami rewitalizacji z udziałem gości i ekspertów spoza gm. Łagów; wizyty studyjne w innych miastach zajmujących się rewitalizacją; wspólne spotkania, seminaria, wizyty studyjne z Komitetem Rewitalizacji i in.
3 Realizowane kierunki działań	4.1. Aktywny Zespół ds. rewitalizacji 4.2. Uczący się Zespół ds. rewitalizacji 4.3. Współpracujący i innowacyjny Zespół ds. rewitalizacji

Opis podejścia zintegrowanego

Aby cele Gminnego Programu Rewitalizacji zostały osiągnięte, niezbędne jest jednocześnie realizowanie wielu zróżnicowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Ich integracja, a także koordynacja działań wszystkich zaangażowanych podmiotów i osób, wynika zarówno z kompleksowego charakteru, jak i szerokiego zakresu zidentyfikowanych projektów.

Kluczowe kierunki działań i komplementarność projektów

W oparciu o najważniejsze kierunki działań, wskazane w poprzednim rozdziale, przyszłe przedsięwzięcia powinny być **komplementarne**. Oznacza to, że projektowany program rewitalizacji musi być ściśle powiązany z innymi inicjatywami, które przyczyniają się do rozwiązania podobnych problemów na obszarze rewitalizacji oraz wspierają realizację zbliżonych lub powiązanych celów.

Przykładem takiej komplementarności są projekty wspierające **integrację mieszkańców obszaru rewitalizacji**. Obejmują one zarówno przedsięwzięcia podstawowe, takie jak „Aktywne Społeczeństwo dla Rewitalizacji” czy „Otwarty Dialog dla Rewitalizacji”, jak i uzupełniające, np. „Wspieranie inicjatyw oddolnych”.

Tabela Matryca powiązań między przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi ujętym w GPR

L.p.	Nazwa przedsięwzięcia	Powiązania z innymi projektami
1.	„Kierunek praca” - aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych i poszukujących pracy	Zadania 3, 7
2.	„Spokojny Senior” – rozwój działalności placówki opieki dla seniorów	Zadania 5, 8, 9, 10, 16
3.	RODZINA - wsparcie harmonijnego rozwoju rodzin na obszarze rewitalizacji	Zadania 1, 7, 8, 12, 16
4.	Mamy szansę na sukces - wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży na obszarze rewitalizacji	Zadania 5, 16
5.	Rozwój społeczeństwa obywatelskiego na rzecz rewitalizacji	Zadania 2, 4, 10, 14, 15, 16
6.	Łągów na Nowo: zwiększenie atrakcyjności turystycznej	Zadania 9, 10, 11, 12, 13, 16
7.	Zwiększenie dostępu do opieki nad dziećmi do lat 3 - budowa i uruchomienie żłobka gminnego	Zadania 1, 3, 16
8.	Zwiększenie dostępu do usług zdrowotnych na obszarze rewitalizacji	Zadania 2, 3
9.	Zwiększenie dostępu do infrastruktury społeczno – kulturalnej na terenie obszaru rewitalizacji	Zadania 2, 6, 10, 16
10.	Rozbudowa i doposażenie budynku remizy OSP w Łagowie	Zadania 2, 5, 6, 9, 16
11.	Termomodernizacja i zielona energia na obszarze rewitalizacji	Zadania 6, 15
12.	Poprawa infrastruktury drogowej na obszarze rewitalizacji, z uwzględnieniem infrastruktury pieszej i rowerowej	Zadania 3, 6, 15
13.	Usprawnienie infrastruktury wodno-kanalizacyjnej w obszarze rewitalizacji	Zadania 6
14.	Pracownicy administracji i dialog społeczny na obszarze rewitalizacji	Zadania 5, 15
15.	Rewitalizacja dla Biznesu: tworzenie atrakcyjnych terenów inwestycyjnych w Łagowie w celu pobudzenia rozwoju gospodarczego	Zadania 5, 11, 12, 14
16.	Zwiększenie dostępu do infrastruktury społecznej na obszarze rewitalizacji	Zadania 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10

Źródło: opracowanie własne

Mechanizmy koordynacji i monitoringu

Skuteczna integracja działań i przedsięwzięć GPR wymaga **cyklicznego przeglądu potrzeb interesariuszy** oraz bieżącego monitorowania stanu realizacji projektów. Kluczowym mechanizmem koordynacyjnym będą regularne spotkania Zespołu ds. Rewitalizacji. Podczas tych spotkań omawiane będą wzajemne powiązania między poszczególnymi przedsięwzięciami.

Co ważne dla sukcesu programu, działania integrujące społeczność miasta Łagów będą realizowane równocześnie z poprawą i rozwojem infrastruktury służącej integracji, sportowi, zdrowiu i kulturze. Całość działań koordynacyjnych zostanie ukierunkowana na to, aby wszystkie przedsięwzięcia rewitalizacyjne efektywnie i trwale przyczyniły się do poprawy oferty usług publicznych, ulepszenia przestrzeni publicznej oraz minimalizacji wykluczenia społecznego na obszarze objętym rewitalizacją.

Komplementarność programu: synergia dla rewitalizacji

Rewitalizacja to złożony proces, który ma na celu wydobycie zdegradowanego obszaru z kryzysu. Przewidujemy kompleksowe działania, które będą integrować różnorodne przedsięwzięcia, aby skutecznie wspierać społeczność lokalną, przestrzeń i gospodarkę. Kluczem do sukcesu jest koordynacja działań na wyznaczonym obszarze, realizowana przez wielu interesariuszy w ramach spójnego programu rewitalizacji.

Co charakteryzuje ten proces?

interdyscyplinarność: łączymy wiedzę i doświadczenie z różnych dziedzin, aby osiągnąć maksymalną synergię;

kompleksowość: podchodzimy do problemów holistycznie, uwzględniając wszystkie potrzeby obszaru rewitalizacji;

partnerstwo: współpracujemy ponad podziałami – z lokalną społecznością, instytucjami publicznymi i sektorem prywatnym;

reakcja na kryzys: działamy szybko i efektywnie, odpowiadając na palące problemy społeczne, gospodarcze i przestrzenne.

Zakres i charakter działań

Przewidywane działania rewitalizacyjne to projekty planowane do realizacji w ramach programów unijnych oraz innych funduszy publicznych i prywatnych. Koncentrujemy się na aspekcie społecznym, ale zawsze uwzględniamy rozwój gospodarczy, funkcjonalno-przestrzenny, techniczny oraz środowiskowy. Nie chodzi o doraźne remonty, lecz o trwałe zmiany strukturalne, które zapewnią długofalowy rozwój.

Planowanie i realizacja przedsięwzięć

Wszystkie planowane inicjatywy mają na celu zaspokojenie najpilniejszych potrzeb obszaru rewitalizacji i przyniesienie trwałych, długoterminowych efektów. Kluczowa jest **kompleksowość interwencji** – nie dopuszczamy do realizacji wybiórczych projektów, które koncentrują się wyłącznie na szybkim efekcie estetycznym czy modernizacjach, bez wprowadzania istotnych zmian strukturalnych. Takie podejście gwarantuje wielowymiarowy i strategiczny charakter rewitalizacji, niezbędny dla skutecznego i trwałego rozwoju.

Komplementarność obszarowa: precyzyjne interwencje w kluczowych lokalizacjach

Komplementarność ta oznacza, że nasze działania rewitalizacyjne są precyzyjnie ukierunkowane na konkretne obszary, które najbardziej potrzebują wsparcia. Obszar rewitalizacji został wyznaczony na podstawie szczegółowej analizy, zawartej w dokumencie „Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji dla Miasta i Gminy Łagów”, a następnie formalnie przyjęty uchwałą nr LXXVIII/624/24 Rady Miejskiej w Łagowie z dnia 2 kwietnia 2024r.

Struktura obszaru rewitalizacji

Obszar rewitalizacji obejmuje niemal wszystkich mieszkańców **miasta Łagów**. To właśnie na terenie miasta zidentyfikowano największą koncentrację negatywnych zjawisk, zwłaszcza w sferze społecznej. Te problemy często współwystępują z trudnościami w innych obszarach, takich jak gospodarka, środowisko, sfera funkcjonalno-przestrzenna oraz infrastruktura techniczna. Jednocześnie teren miasta jest kluczowy dla rozwoju Gminy Łagów.

Cele i zakres przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Przedsięwzięcia zawarte w Gminnym Programie Rewitalizacji są ukierunkowane na rozwiązywanie problemów specyficznych dla obszaru rewitalizacji. Dzięki temu, że obszar ten pełni funkcje centrotwórcze (handlowo-usługowe, administracyjne, rekreacyjne, kulturalne), pozytywne efekty rewitalizacji wpływają nie tylko na nie same, ale także na całą społeczność gminy.

Komplementarność i koncentracja działań

Podczas opracowywania Programu uwzględniono ściśle powiązania pomiędzy przedsięwzięciami realizowanymi we wszystkich sferach kryzysowych. Dzięki temu planowane jest osiągnięcie wzajemnie dopełniających się efektów rewitalizacji, a rezultaty działań będą widoczne zarówno na obszarze rewitalizacji, jak i na terenach sąsiednich. **Przestrzenna komplementarność** jest zapewniona poprzez koncentrację interwencji na terenie miasta, dostosowanej do jego specyficznych problemów, skali i wielkości.

Komplementarność problemowa: kompleksowa odpowiedź na wyzwania

Komplementarność ta oznacza, że wszystkie zaplanowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne tworzą spójną i uzupełniającą się całość, a co za tym idzie wspólnie przyczyniają się one do łagodzenia lub rozwiązywania kluczowych problemów zdiagnozowanych w różnych sferach kryzysowych: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, funkcjonalno-przestrzennej oraz technicznej. Szczególny nacisk położono na kwestie społeczno-gospodarcze, przestrzenno-funkcjonalne i środowiskowe.

Projekty społeczno-gospodarcze

Działania o charakterze społeczno-gospodarczym kierowane są przede wszystkim do grup najbardziej zagrożonych marginalizacją na obszarze rewitalizacji. Należą do nich osoby starsze, osoby z niepełnosprawnościami oraz młodzież z rodzin dotkniętych szeroko rozumianą bezradnością życiową. Celem tych przedsięwzięć jest przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz zwiększenie aktywizacji zawodowej poprzez różnorodne projekty podnoszące kompetencje, umiejętności i przedsiębiorczość mieszkańców. Równocześnie wspieramy aktywizację społeczną i obywatelską, angażując mieszkańców w życie lokalnej społeczności.

Projekty przestrzenno-funkcjonalne i środowiskowe

Aktywizacji społecznej sprzyjają również projekty poprawiające warunki przestrzenne obszaru rewitalizacji. Kluczowe są przedsięwzięcia kompleksowo zmieniające przestrzeń publiczną, które mają wykreować bezpieczną, atrakcyjną i nowoczesną przestrzeń. Wspierają je inne inicjatywy poprawiające jakość przestrzeni publicznej, ułatwiające dostęp do oferty kulturalnej oraz promujące aktywne formy spędzania czasu wolnego. Dodatkowo, szeroko zakrojone działania mają na celu ograniczenie źródeł niskiej emisji, co korzystnie wpłynie na jakość środowiska naturalnego.

Zgodność z dokumentami strategicznymi

Wszystkie projekty są w pełni zgodne z celami określonymi w dokumentach strategicznych i planistycznych gminy. Dzięki temu skutecznie odpowiadają na zdiagnozowane problemy i potrzeby obszaru rewitalizacji, zapewniając spójność i efektywność działań.

Komplementarność proceduralno – instytucjonalna

System zarządzania Gminnym Programem Rewitalizacji oparty będzie na współpracy Zespołu ds. rewitalizacji oraz uspołecznionego Komitetu Rewitalizacji. Dzięki temu systemowi możliwe jest efektywne współdziałanie różnych instytucji oraz prowadzenie spójnych procedur zarządczych na etapie przygotowywania i wdrażania Programu.

Kompetencje i organizacja Zespołu zadaniowego

Nadzór nad pracą zespołu sprawuje Burmistrz Miasta i Gminy, natomiast funkcję przewodniczącego pełni Zastępca Burmistrza. Zespół ds. rewitalizacji tworzą przedstawiciele wszystkich kluczowych komórek merytorycznych Urzędu Miasta oraz kierownicy jednostek organizacyjnych istotnych dla procesu rewitalizacji.

Zadania i funkcje Zespołu zadaniowego

Głównym zadaniem Zespołu jest koordynacja prac związanych z przygotowaniem i wdrażaniem Gminnego Programu Rewitalizacji, w tym realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz szerokie włączenie społeczne na wszystkich etapach tego procesu.

Do obowiązków Zespołu należy również prowadzenie monitoringu realizacji poszczególnych działań rewitalizacyjnych, koordynacja współpracy pomiędzy jednostkami gminy, organizacjami pozarządowymi oraz innymi instytucjami zaangażowanymi w realizację programu. To Zespół będzie rekomendował zmiany i korekty w realizowanych zadaniach na podstawie regularnych sprawozdań dotyczących postępów.

Program Rewitalizacji: inicjatywy lokalnej społeczności na rzecz rozwoju

Gminny Program Rewitalizacji opiera się na realnych potrzebach mieszkańców. Przedsięwzięcia w nim ujęte to bezpośrednia odpowiedź na problemy zdiagnozowane na obszarze rewitalizacji. Co ważne, nie są to projekty narzucone "z góry", a takie, które powstały w drodze szerokich konsultacji społecznych, jako oddolne inicjatywy zgłaszane przez samych zainteresowanych. Każdy projekt jest spójny z celami Programu i uzupełnia inne działania w nim zawarte. Urząd Miasta i Gminy dysponuje również kadrą o niezbędnym potencjale do skutecznego przygotowania wniosków, wdrożenia i rozliczenia otrzymanych dotacji.

Komplementarność międzyokresowa: doświadczenie i plany na przyszłość

Gmina Łagów posiada doświadczenie we wdrażaniu rewitalizacji. Obecne działania stanowią naturalną kontynuację „Programu Rewitalizacji dla Gminy Łagów na lata 2016-2023”. Dzięki wcześniejszym przedsięwzięciom zdobyto cenne doświadczenie w prowadzeniu złożonych procesów rewitalizacyjnych, opartych na szerokim włączeniu społecznym i zintegrowanych działaniach w obszarach kryzysowych.

Oto przykłady wcześniejszych przedsięwzięć realizowanych na terenie miasta w ostatnich latach:

„Kompleksowa i wieloaspektowa poprawa dostępu do infrastruktury sportowej i pracowni matematycznych oraz przyrodniczych w placówkach oświatowych na terenie Gminy Łagów”,

„Rewitalizacja Łagowa szansą na poprawę jakości życia mieszkańców”,

„Historia w kamieniu zaklęta – wykorzystanie potencjałów endogenicznych w Gminie Łagów”.

Obecny Gminny Program Rewitalizacji kontynuuje wytyczone kierunki. Obszar rewitalizacji w nowym Programie jest szerszy niż w poprzednim dokumencie (choć także obejmuje miasto Łagów), co gwarantuje ciągłość i skuteczność działań, dostosowanych do zmieniających się potrzeb lokalnej społeczności.

Komplementarność finansowa

Projekty rewitalizacyjne ujęte w Gminnym Programie Rewitalizacji będą finansowane ze środków własnych gminy, uzupełnianych funduszami strukturalnymi Unii Europejskiej, krajowymi programami rządowymi oraz kapitałem prywatnym.

W ramach planowanych działań, obejmujących zarówno projekty społeczno-gospodarcze, jak i inwestycyjne, zapewniona zostanie różnorodność źródeł finansowania. Dzięki temu Gminny Program Rewitalizacji w pełni realizuje zasadę komplementarności finansowej, gwarantując stabilność i efektywność realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

8. Szacunkowe ramy finansowe programu

8.1. Ramy finansowe realizacji programu

Łączne szacunkowe środki finansowe przewidywane na realizację programu obejmują środki kierowane na realizację podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych w kwocie około 79 mln złotych oraz środki szacowane na realizację pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych (tzn. przedsięwzięć uzupełniających) w kwocie 7 mln złotych. Zgodnie z przyjętym założeniami podstawą finansowania GPR będą stanowić zewnętrzne środki finansowane (UE, środki krajowe). Z uwagi na ograniczone środki finansowe, Gmina Łagów będzie w pierwszej kolejności dążyła do współfinansowania planowanych projektów, a w drugiej do ewentualnego finansowania ich tylko i wyłącznie z budżetu gminy.

Możliwe źródła finansowanie projektów zostały szczegółowo opisane w kolejnym podrozdziale. W toku realizacji GPR znaczenie będą miały również zasoby własne (finansowe i niefinansowe) interesariuszy procesu rewitalizacji zaangażowanych we wdrażanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Będą to: praca wolontariuszy, społeczników i liderów lokalnych, zasoby lokalowe, specjalistyczny sprzęt, środki podmiotów prywatnych i organizacji pozarządowych, itp.

Tabela Szacowane koszty realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych wynikających z GPR

Rodzaj przedsięwzięć	budżet Gminy Łagów	środki UE	środki krajowe	środki zwrotne	środki prywatne	Szacunkowa wartość ogółem
Szacowane środki na realizację podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych	11 450 250,00 zł	43 167 500,00 zł	22 900 500,00 zł	2 000 000,00 zł	316 750,00 zł	79 835 000,00 zł
Szacowane środki na realizację pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych	2 240 000,00 zł	1 050 000,00 zł	3 150 000,00 zł	490 000,00 zł	70 000,00 zł	7 000 000,00 zł
Ogółem	13 690 250,00 zł	44 217 500,00 zł	26 050 500,00 zł	2 490 000,00 zł	386 750,00 zł	86 835 000,00 zł

Źródło: opracowanie własne

8.2. Finansowanie Rewitalizacji

Strategia finansowania: komplementarność i adaptacja

Aby zapewnić **kompleksowe podejście do procesu rewitalizacji**, Gminny Program Rewitalizacji opiera się na **komplementarności źródeł finansowania**. Oznacza to strategiczne łączenie:

środków własnych Gminy Łagów i innych interesariuszy (w tym podmiotów prywatnych),

zewnętrznych funduszy – zarówno dotacyjnych, jak i preferencyjnych pożyczek – pochodzących z programów **europejskich i krajowych**.

Warto na wstępie zauważyć, że w okresie wdrażania GPR (do 2030 roku) mogą pojawić się nowe programy, niektóre obecne źródła wygasną, a zasady pozyskiwania innych ulegną zmianom. Dlatego kluczowe jest **stałe monitorowanie i aktywne pozyskiwanie dostępnych funduszy**. W przypadku braku sukcesu w uzyskaniu pierwotnie planowanego dofinansowania, będą aktywnie poszukiwane alternatywne źródła finansowania lub wspierane projekty środkami własnymi Gminy Łagów.

Główne potencjalne źródła finansowania

Poniżej przedstawiamy ramowy katalog głównych, możliwych do wykorzystania źródeł finansowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych, z uwzględnieniem nowej perspektywy finansowej 2021-2027:

Instrumenty Unii Europejskiej i inicjatywy międzynarodowe:

Gmina Łagów będzie mogła korzystać z szeregu programów w ramach **polityk rozwojowych Unii Europejskiej**, w tym:

Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego na lata 2021-2027 (FES): Kontynuacja regionalnych programów operacyjnych, kluczowa dla wsparcia na poziomie województwa.

Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko (FEnIKS): Następca POIiŚ, wspierający zieloną gospodarkę, transport, zdrowie i dziedzictwo kulturowe.

Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki (FENG): Kontynuacja POIG i POIR, wspierająca innowacje, badania i rozwój oraz konkurencyjność gospodarki.

Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS): Następca POWER, koncentrujący się na rynku pracy, dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami, edukacji, integracji społecznej, usługach zdrowotnych i budowaniu potencjału społecznego.

Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy (FERC): Następca POPC, ukierunkowany na społeczeństwo informacyjne, e-usługi, cyberbezpieczeństwo, rozwój gospodarki opartej na danych i kompetencje cyfrowe.

Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej (FEPW): Program ponadregionalny, wspierający przedsiębiorczość, energetykę, adaptację do zmian klimatu, zrównoważoną mobilność, gospodarkę obiegu zamkniętego, transport, miejsca aktywności społecznej i turystykę.

Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej (WPR) na lata 2023-2027: Program dedykowany obszarom wiejskim, skupiony na rozwoju sektora rolno-spożywczego oraz wpływie rolnictwa na klimat i środowisko.

Krajowy Plan Odbudowy (KPO): Europejski Plan Odbudowy, mający na celu zwiększenie produktywności gospodarki i tworzenie miejsc pracy.

Inicjatywy zarządzane z poziomu europejskiego (np. Erasmus+, LIFE, Cyfrowa Europa, Interreg) oraz dostępne w ramach **umów międzynarodowych (Norweski Mechanizm Finansowy, Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego)**.

Krajowe źródła finansowania:

Poza wsparciem unijnym, Gmina Łagów będzie aktywnie ubiegać się o dofinansowanie z dostępnych **instrumentów krajowych**, w tym:

Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg: Finansowanie budowy, przebudowy i remontów dróg powiatowych, gminnych oraz wewnętrznych.

Program Rozwoju Elektromobilności: Wsparcie dla rozwoju elektromobilności i transportu opartego na paliwach alternatywnych.

Program Społecznych Inicjatyw Mieszkaniowych (SIM): Instrument wspierający samorządy w realizacji inwestycji w społeczne budownictwo czynszowe.

Pozostałe programy finansowane z budżetu państwa i funduszy celowych, m.in. przez:

o **Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW)** oraz **Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (WFOŚiGW)** w zakresie ochrony środowiska.

o **PFRON**, programy **Senior+** i **Aktywni+** w zakresie opieki nad osobami niepełnosprawnymi.

o **Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego** w zakresie kultury.

Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR).

Świętokrzyski Urząd Wojewódzki.

Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego.

Powiatowy Urząd Pracy.

Pożyczki i kredyty bankowe.

Ciągle monitorowanie i adaptacja

Powyższy wykaz źródeł finansowania stanowi **katalog otwarty i dynamiczny**. Biorąc pod uwagę start nowej perspektywy finansowej 2021-2027, zakładamy pojawienie się kolejnych programów dotacyjnych w nadchodzących latach.

Dlatego też, **bieżące monitorowanie i koordynacja procesu pozyskiwania środków** przez pracowników Urzędu Miasta i Gminy Łagów jest kluczowa. To zapewni **ciągłą aktualizację** i dostosowanie do najlepszych dostępnych opcji finansowych, gwarantując skuteczną realizację zamierzonych inwestycji rewitalizacyjnych.

Struktura zarządzania programem

Realizacja procesu rewitalizacji na zasadach, które zostały określone przepisami ustawy o rewitalizacji, wiąże się z koniecznością podejmowania działań w sposób kompleksowy i zintegrowany. Wynika to m.in. z faktu, że GPR obejmuje przedsięwzięcia z różnych sfer rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Łagów. Wymaga to stworzenia stałych zasad współpracy różnych interesariuszy rewitalizacji na każdym etapie wdrażania GPR.

9.1. Opis struktury zarządzania realizacją GPR

Na mocy przepisów *ustawy o rewitalizacji* opracowanie oraz realizacja i nadzór nad realizacją GPR, między innymi poprzez prowadzenie oceny aktualności i stopnia realizacji, stanowi odpowiedzialność Burmistrza Miasta i Gminy Łagów. Wieloletni horyzont czasowy Programu, jak również szeroki zakres zadań oraz obowiązków o charakterze formalnym, które wynikają z wdrażania przepisów ustawy o rewitalizacji oraz przyjęcia GPR, wiąże się z koniecznością powierzenia zadań w zakresie bieżącej koordynacji procesu rewitalizacji utworzonemu w tym celu zespołowi roboczemu.

Zespół ds. rewitalizacji

Zespół ten będzie pełnił funkcję doradczą i powołany zostanie zarządzeniem Burmistrza Miasta i Gminy Łagów. W skład Zespołu wejdą m.in. osoby, które aktywnie uczestniczyły w pracach nad opracowaniem GPR. Zespół będzie realizował zadania i przedsięwzięcia wynikające bezpośrednio z treści GPR, jak i z przepisów ustawy o rewitalizacji. Będą to m.in.:

- monitorowanie realizacji przedsięwzięć oraz przygotowywanie rocznych raportów dotyczących postępu realizacji GPR i przedkładanie ich Burmistrzowi,

- ocena poziomu realizacji celów procesu rewitalizacji poprzez przyjęte kierunki działań i wdrażane przedsięwzięcia rewitalizacyjne oraz wzajemna integracja tych przedsięwzięć,

- zapewnienie komplementarności i koncentracji działań Gminy Łagów w wyznaczonym obszarze rewitalizacji,

- przygotowanie i przedłożenie Burmistrzowi Miasta i Gminy Łagów ocen aktualności i stopnia realizacji GPR (oceny śródkresowe),

- zapewnienie spójności pomiędzy działaniami podejmowanymi przez różne instytucje w ramach procesu rewitalizacji,

- obsługa organizacyjna Komitetu Rewitalizacji.

W skład Zespołu wchodzić będą przedstawiciele wybranych komórek organizacyjnych Urzędu oraz jednostek organizacyjnych miasta realizujący m.in. zadania w zakresie:

- pomocy społecznej oraz reintegracji zawodowej i społecznej,

- rozwoju oferty kulturalnej i sportowej kierowanej do mieszkańców,

- współpracy z organizacjami pozarządowymi,

- polityki przestrzennej miasta,

- prowadzenia działalności gospodarczej,

- przygotowania i realizacji zadań inwestycyjnych,

- strategii rozwoju i pozyskiwania środków zewnętrznych na potrzeby realizacji programu,

- gospodarowania nieruchomościami miasta oraz zasobem mieszkaniowym,

- utrzymania terenów zieleni i przestrzeni publicznej,

- gospodarki finansowej miasta w ramach budżetu oraz planów wieloletnich.

Pracami Zespołu ds. rewitalizacji będzie kierował Koordynator Zespołu wyznaczony przez Burmistrza. Koordynator będzie realizować swoje zadania m.in. poprzez:

- ustalenie harmonogramu prac Zespołu, w tym regularnych spotkań oraz aktywności z udziałem interesariuszy procesu rewitalizacji,

zapraszanie do udziału w pracach Zespołu ekspertów zewnętrznych i przedstawicieli innych jednostek samorządu terytorialnego prowadzących proces rewitalizacji,

zapewnienie spójności realizowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych z celami procesu rewitalizacji poprzez udział w pracach nad zlecaniem lub opracowaniem dokumentacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych;

bezpośrednią współpracę z interesariuszami o których mowa w art. 2 ust. 2 ustawy o rewitalizacji oraz podmiotów, o których mowa w art. 36 ust. 8 pkt 4 Ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 roku *o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027*, w tym poprzez wsparcie i zapewnienie ciągłości funkcjonowania Komitetu Rewitalizacji (w szczególności organizację spotkań, sporządzanie protokołów, obsługę zapytań członków i zgłaszanych tematów, prowadzenie spraw związanych z utrzymaniem pełnego składu);

prowadzenie działań w zakresie partycypacji społecznej, w tym w zakresie wspierania inicjatyw zmierzających do zwiększania udziału interesariuszy realizacji GPR oraz zapewnienia możliwości wypowiedzenia się przez interesariuszy w czasie prowadzenia monitoringu i oceny rewitalizacji, stosownie do art. 5 ust. 2 i ust. 3 *ustawy o rewitalizacji*;

sporządzanie projektów raportów podsumowujących stan realizacji GPR przedkładanych do dyskusji Zespołowi, a następnie Burmistrzowi.

Rycina 1 Struktura Zarządzania GPR

I. Burmistrz Gminy Łagów

II. Koordynator Zespołu ds. Rewitalizacji

WSPÓŁPRACA I KONSULTACJE

III. Interesariusze rewitalizacji:

- mieszkańcy obszaru rewitalizacji
- organizacje pozarządowe
- przedsiębiorcy
- pozostali interesariusze

UZGODNIENIA I WSPÓŁPRACA - KOORDYNACJA PROJEKTU

IV. Referat Inwestycji i zamówień publicznych

V. Referat Finansów

VI. Miejsko - Gminny Ośrodek Kultury w Łagowie

VII. Centrum Usług Społecznych w Łagowie

VIII. Szkoły, przedszkola, żłobek

Kluczowe znaczenie dla osiągania celów procesu rewitalizacji będą miały regularne spotkania Zespołu ds. Rewitalizacji. Pozwolą one w szczególności na identyfikację barier utrudniających realizację przedsięwzięć, rozwiązywanie bieżących problemów, jak i reagowanie na głosy interesariuszy procesu rewitalizacji. W ramach prac Zespołu przewiduje się możliwość tworzenia zespołów roboczych na potrzeby przygotowania dokumentacji oraz wdrażania jednego lub grupy przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Do prac Zespołu oraz grup roboczych mogą być zapraszani inni pracownicy Urzędu Miasta i Gminy, przedstawiciele interesariuszy, eksperci zewnętrzni itd.

9.2. Współpraca ze stroną społeczną i otoczeniem gospodarczym

Gminny Program Rewitalizacji przewiduje również na etapie jego realizacji włączenie partnerów społecznych i gospodarczych oraz podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, w tym organizacji działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji.

Na etapie prac nad niniejszym programem podejmowano starania o włączenie wskazanych wyżej podmiotów do uczestnictwa w opracowaniu dokumentu. Podjęto szereg działań skierowanych między innymi do organizacji społecznych oraz różnych grup mieszkańców obszaru rewitalizacji, czy też przedsiębiorców, którym stworzono warunki do identyfikacji własnych przedsięwzięć (w formie naboru fiszek z pomysłami na projekty rewitalizacyjne). Przewiduje się także zaangażowanie tych podmiotów w realizacji wybranych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, których zakres ustalono w GPR.

Stosownie do przepisów *ustawy o rewitalizacji* kluczową formą zaangażowania wskazanych wyżej partnerów będzie Komitet Rewitalizacji. Będzie to organ opiniotwórczo-doradczy Burmistrza Miasta i Gminy Łagów, stanowiący forum współpracy i dialogu interesariuszy procesu rewitalizacji z odpowiedzialnymi za koordynację tego procesu organami gminy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji.

Komitet Rewitalizacji będzie zajmować stanowiska dotyczące kluczowych etapów procesu rewitalizacji. Należą do nich opiniowanie oceny aktualności i stopnia realizacji GPR oraz opiniowanie projektu programu lub jego zmiany. Zgodnie z art. 7 ust. 3 ustawy o rewitalizacji zasady wyznaczania składu oraz zasady działania Komitetu Rewitalizacji określa w drodze stosownej uchwały Rada Miejska zapewniając wyłanianie interesariuszy przez ich przedstawicieli. Przyjęcie przez Radę zasad działania Komitetu poprzedzą w związku z tym konsultacje społeczne projektu stosownej uchwały. W celu osiągnięcia efektywnej współpracy z Komitetem Rewitalizacji przewiduje się jej oparcie na następujących zasadach:

1. Komitet będzie reprezentować wszystkie grupy interesariuszy procesu rewitalizacji, w szczególności wymienione w ustawie o rewitalizacji, zmierzając jednocześnie do samodzielnego wyłaniania interesariuszy spośród ich przedstawicieli.
2. W skład Komitetu wejdą przedstawiciele grup i zespołów o charakterze doradczym, konsultacyjnym i inicjatywnym, reprezentujących m.in. środowiska seniorów, młodzieży, itd.
3. Współpraca z Komitetem będzie opierać się na wzajemnej otwartości w celu stworzenia jak najlepszych warunków do swobodnego podejmowania przez Komitet własnych inicjatyw dotyczących wspierania procesu rewitalizacji.
4. Kadencja Komitetu będzie korespondować z częstotliwością sporządzania oceny aktualności i stopnia realizacji GPR (ocena śródkresowa).

9.3. Koszty zarządzania

Zgodnie ustawą o rewitalizacji, struktura zarządzania procesem rewitalizacji powinna znaleźć odzwierciedlenie w kosztach tego procesu określonych w gminnym programie rewitalizacji.

Realizacja GPR będzie bazować przede wszystkim na zaangażowaniu i udziale pracowników Urzędu Miasta i Gminy w Łagowie i jego jednostek organizacyjnych. Zaangażowani w realizację poszczególnych przedsięwzięć pracownicy będą wykonywać swoje zadania w ramach obowiązków służbowych. Koszty zarządzania realizacją GPR odnoszą się zatem wyłącznie do tych zadań i elementów procesu rewitalizacji, które Gmina Łagów będzie zobowiązana realizować w toku wdrażania GPR w oparciu o jego bezpośrednie postanowienia i wytyczne oraz w oparciu o przepisy ustawy o rewitalizacji.

W okresie realizacji programu koszty zarządzania jego realizacją zaprezentowane w tabeli poniżej obejmą:

wsparcie i zapewnienie efektywnej organizacji prac Komitetu Rewitalizacji pełniącego funkcję opiniodawczo-doradczą Burmistrza Miasta i Gminy Łagów: koszt ponoszony w całym okresie realizacji GPR;

zapewnienie ciągłości realizacji GPR poprzez wyznaczenie pracownika merytorycznego pełniącego obowiązki koordynatora Zespołu ds. rewitalizacji: koszt ponoszony w całym okresie realizacji GPR;

koszty regularnych spotkań Zespołu ds. rewitalizacji: koszt ponoszony w całym okresie realizacji GPR;

monitorowanie postępów realizacji GPR oraz przygotowanie oceny aktualności i stopnia realizacji GPR wraz z badaniem społecznym zgodnie z przyjętym systemem monitorowania i oceny: koszt ponoszony średnio raz na trzy lata.

Tabela Przybliżone koszty zarządzania realizacją GPR

Rok realizacji Programu	Szacowana wysokość kosztów zarządzania realizacją programu
2025	15 000 zł
2026	15 000 zł
2027	25 000 zł
2028	15 000 zł
2029	15 000 zł
2030	25 000 zł
Razem	115 000 zł

Źródło: Urząd Miasta i Gminy w Łagowie

Należy zwrócić uwagę, że dodatkowe środki usprawniające realizację programu przewidzianow ramach przedsięwzięć rewitalizacyjnych w ramach kierunków działań: „4.1. Aktywny Zespół ds. rewitalizacji”, „4.2. Uczący się Zespół ds. rewitalizacji” i „4.3. Współpracujący i innowacyjny Zespół ds. rewitalizacji”. Dla potrzeb

skutecznej realizacji zadań w toku realizacji programu Gmina Łagów będzie dążyć do pozyskiwania wsparcia zewnętrznego na pokrycie przynajmniej części kosztów procesu zarządzania np. w ramach programów Pomocy Technicznej (o ile będzie taka możliwość).

9.4. Ramowy harmonogram realizacji GPR

Perspektywa realizacji *Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Łagów do 2030 r.* obejmuje osiem lat. Obejmuje ona również rok 2023, w którym zainicjowano prace dotyczące opracowania GPR, jak również rozpoczęto przygotowania dla szeregu istotnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych zgłaszanych przez interesariuszy procesu rewitalizacji.

Przyjęty harmonogram realizacji GPR opiera się na najważniejszych etapach i działaniach, które powinny zostać podjęte w toku realizacji programu przy uwzględnieniu, że kluczowym etapem realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych będzie etap przygotowawczy. Etap ten obejmuje rzetelne opracowanie założeń przedprojektowych uzgadnianych między poszczególnymi interesariuszami.

Zgodnie z przyjętym systemem monitorowania i oceny w perspektywie do 2031 roku opracowanych zostanie siedem raportów dotyczących stanu realizacji programu. Obejmą każdy pełen rok realizacji począwszy od roku 2025. Ponadto, sporządzone zostaną dwie oceny aktualności i stopnia realizacji GPR, o których mowa w art. 22 ust. 1 ustawy o rewitalizacji. Dodatkowo zaplanowano sporządzenie oceny efektów programu po zakończeniu jego realizacji (ocena ex post), co nastąpi w 2031 roku. Jej celem będzie weryfikacja zasadności kontynuacji procesu rewitalizacji w wyznaczonym obszarze oraz trafności założeń i skutków realizacji GPR.

W toku realizacji programu przewiduje się aktywny udział Komitetu Rewitalizacji.

Tabela Ramowy harmonogram realizacji GPR

Rok realizacji		Planowane działania
2025	I połowa roku	prace przygotowawcze dotyczące wybranych przedsięwzięć rewitalizacyjnych
	II połowa roku	przyjęcie uchwałą Rady Miejskiej - Gminnego Programu Rewitalizacji
2026	I połowa roku	wdrożenie systemu zarządzania określonego w GPR; prace przygotowawcze dotyczące wybranych przedsięwzięć rewitalizacyjnych; przyjęcie uchwały określającej zasady działania Komitetu Rewitalizacji, nabór na członków i powołanie Komitetu Rewitalizacji pierwszej kadencji
	II połowa roku	przygotowanie Raportu dotyczącego stanu realizacji GPR w 2025 r.; przygotowanie i wdrażanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych
2027	I połowa roku	przygotowanie i wdrażanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych; aktywne działania w zakresie kształtowania zasad realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych w nowej perspektywie finansowej Unii Europejskiej
	II połowa roku	przygotowanie Raportu dotyczącego stanu realizacji GPR w 2026 r.; przygotowanie i wdrażanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych; zakończenie prac Komitetu Rewitalizacji pierwszej kadencji i powołanie Komitetu drugiej kadencji

2028	I połowa roku	przygotowanie i wdrażanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych; aktywne działania w zakresie kształtowania zasad realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych w nowej perspektywie finansowej Unii Europejskiej przygotowanie pierwszej Oceny aktualności i stopnia realizacji (ocena śródkresowa); przygotowanie i wdrażanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych
	II połowa roku	przygotowanie Raportu dotyczącego stanu realizacji GPR w 2027 r.; przygotowanie i wdrażanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych; aktywne działania w zakresie kształtowania zasad realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych w nowej perspektywie finansowej Unii Europejskiej;
2029	I połowa roku	przygotowanie i wdrażanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych
	II połowa roku	przygotowanie Raportu dotyczącego stanu realizacji GPR w 2028 r.; przygotowanie i wdrażanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych; aktywne działania w zakresie kształtowania zasad realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych w nowej perspektywie finansowej Unii Europejskiej;
2030	I połowa roku	przygotowanie i wdrażanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych
	II połowa roku	przygotowanie Raportu dotyczącego stanu realizacji GPR w 2029 r.; przygotowanie i wdrażanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych; zakończenie prac Komitetu Rewitalizacji drugiej kadencji i powołanie Komitetu trzeciej kadencji
2030	I połowa roku	wdrażanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych; początek prac koncepcyjnych nad kolejnym GPR
	II połowa roku	przygotowanie Raportu dotyczącego stanu realizacji GPR w 2030 r.; ocena osiągniętych efektów programu po zakończeniu jego realizacji

Źródło: opracowanie własne

Oprócz działań umieszczonych w powyższym harmonogramie każdego roku planuje się prowadzenie aktywnych działań na rzecz pozyskiwania wsparcia zewnętrznego na realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

10.

System monitorowania GPR: od sprawozdawczości do efektywności

Aby zapewnić sprawne wdrażanie Gminnego Programu Rewitalizacji (GPR) i skutecznie realizować jego kluczowe założenia, ustanowiony zostanie **kompleksowy system monitoringu**. Jego głównym elementem będą **roczne raporty z realizacji Programu**, sporządzane począwszy od 2026 roku (obejmujące poprzedni rok kalendarzowy), po zatwierdzeniu sprawozdania z wykonania budżetu przez Burmistrza Miasta i Gminy Łagów.

Raporty te, opracowywane na podstawie istniejących działań sprawozdawczych gminy, będą następnie przedkładane Komitetowi Rewitalizacji. Ich podstawowym celem jest zebranie, usystematyzowanie i bieżąca ocena informacji o postępach w realizacji GPR, w tym o ramach czasowych i finansowych poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, ich statusie (np. „w trakcie realizacji”, „zakończono”) oraz o ewentualnych kolejnych etapach projektów.

Zebrane dane z raportów będą miały wielostronne zastosowanie:

wsparcie w opracowaniu **Raportu o stanie Gminy Łagów**, przedkładanego Radzie Miejskiej zgodnie z art. 28aa Ustawy o samorządzie gminnym;

wykorzystanie w **obowiązkowym badaniu GUS** dotyczącym procesu rewitalizacji w gminach;

bieżąca **ocena i analiza osiągniętych wskaźników**, ze szczególnym uwzględnieniem tych, które odzwierciedlają postępy w rozwiązywaniu problemów społecznych na obszarze rewitalizacji.

Ten system monitoringu zapewni transparentność i umożliwi bieżącą ocenę efektywności działań rewitalizacyjnych, wspierając podejmowanie wiadomych decyzji.

Poniżej zaprezentowano przykładowy zestaw wskaźników, uwzględniający doświadczenia z wyznaczania granic obszaru rewitalizacji:

Tabela Lista wskaźników wykorzystywanych do rocznej oceny stanu realizacji GPR

Wskaźnik	Oczekiwany kierunek oddziaływania	Wartość bazowa	Miernik osiągnięcia celu (R - rosnący, M - malejący pokazuje pożądany trend) (2030)
Poprawa warunków i jakości życia mieszkańców podobszarów rewitalizacji poprzez pełniejsze wykorzystanie ich potencjału kulturowego i środowiskowego oraz stworzenie warunków do rozwoju branży turystycznej.			
Liczba mieszkańców obszaru rewitalizacji	Wzrost wartości wskaźnika	1566	R
Cel szczegółowy 1. Aktywna zintegrowana i otwarta społeczność			
Liczba osób korzystających z pomocy Centrum Usług Społecznych w Łagowie	Spadek wartości wskaźnika	50	M
Liczba realizowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych mających na celu integrację mieszkańców	Wzrost wartości wskaźnika	0	R

Liczba organizacji pozarządowych i inicjatyw nieformalnych zaangażowanych w realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych	Wzrost wartości wskaźnika	0	R
Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP zamieszkujących obszar rewitalizacji	Spadek wartości wskaźnika	44	M
Cel szczegółowy 2. Zrównoważony rozwój funkcji turystycznej obszaru rewitalizacji			
Powierzchnia nowoutworzonych lub przebudowanych przestrzeni publicznych	Wzrost wartości wskaźnika	0	R
Liczba podmiotów gospodarczych na obszarze rewitalizacji	Wzrost wartości wskaźnika	213 (2022)	R
Liczba obiektów użyteczności publicznej poddanych termomodernizacji	Wzrost wartości wskaźnika	0	R
Liczba powstałych produktów turystycznych na obszarze rewitalizacji	Wzrost wartości wskaźnika	0	R
Cel szczegółowy 3. Stworzenie atrakcyjnej i dostępnej przestrzeni oraz infrastruktury publicznej			
Liczba oddanych do użytku placów zabaw/skwerów/miejsc integracji społecznej	Wzrost wartości wskaźnika	0	R
Liczba dostosowanych obiektów do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	Wzrost wartości wskaźnika	0	R
Liczba doposażonych obiektów kultury, szkół, przedszkoli	Wzrost wartości wskaźnika	0	R
Cel szczegółowy 4. Sprawne kadry na rzecz rewitalizacji i rozwoju obszaru rewitalizacji			
Liczba spotkań Zespołu ds. Rewitalizacji	Wzrost wartości wskaźnika	0	R

Liczba przedsięwzięć rewitalizacyjnych realizowanych w partnerstwie z interesariuszami spoza Urzędu Miasta i Gminy w Łagowie i jej jednostek organizacyjnych	Wzrost wartości wskaźnika	0	R
--	------------------------------	---	---

Źródło: opracowanie własne

Wspieranie GPR: Zespół i cykliczna weryfikacja Programu

Skuteczne wdrażanie Gminnego Programu Rewitalizacji wymaga zarówno bieżącego nadzoru, jak i regularnej weryfikacji. Za sporządzanie **rocznych Raportów z realizacji GPR** odpowiada **Zespół ds. Rewitalizacji**, powołany przez Burmistrza Miasta i Gminy Łagów, z **koordynatorem** odpowiedzialnym za zebranie i usystematyzowanie niezbędnych danych.

Kluczowym elementem zarządzania GPR jest **trzyletnia ocena jego aktualności i stopnia realizacji**. Pierwsza taka ocena zostanie przeprowadzona w pierwszej połowie 2028 roku. Jej celem jest nie tylko analiza osiągnięć, ale przede wszystkim sformułowanie wniosków dotyczących **trafności i aktualności treści GPR**, w tym efektywności zaplanowanego systemu zarządzania, oraz zidentyfikowanie potencjalnych zmian.

Ocena ta opierać się będzie na:

pogłębionej analizie rocznych raportów, ze szczególnym uwzględnieniem stopnia osiągania wskaźników, kosztów i harmonogramów poszczególnych przedsięwzięć;

jakościowych metodach badawczych, takich jak spotkania Zespołu ds. Rewitalizacji z podmiotami odpowiedzialnymi za realizację, indywidualne i grupowe wywiady z interesariuszami procesu rewitalizacji, czy spacery badawcze;

wnioskach z badań społecznych (np. ankiet i wywiadów z mieszkańcami), oceniających m.in. stan zagospodarowania przestrzeni publicznych i dostępność modernizowanych obiektów.

Dodatkowo, ocena obejmie: wykaz statusu przedsięwzięć rewitalizacyjnych (zakończone, w trakcie, nierozpoczęte), analizę potrzeb i zasobów instytucjonalnych (w tym partnerów spoza sektora publicznego) niezbędnych do zarządzania procesem, a także identyfikację barier i priorytetów na pozostałe lata wdrażania GPR.

Za przeprowadzenie tej oceny również odpowiedzialny będzie Zespół ds. Rewitalizacji, a dokument zostanie przedłożony Komitetowi Rewitalizacji przez Burmistrza Miasta i Gminy Łagów. Zadaniem Komitetu będzie kluczowa decyzja o ewentualnej konieczności aktualizacji GPR w kontekście osiąganych postępów i efektów.

11.

Zmiany związane z wdrażaniem Programu

11.1. Zmiany w uchwałach dotyczących polityki mieszkaniowej gminy

W związku z realizacją postanowień „Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Łagów do 2030 r.” nie przewiduje się konieczności wprowadzania zmian uchwały LVIII/459/22 Rady Miejskiej w Łagowie z dnia 28 października 2022 roku w sprawie przyjęcia "Wieloletniego Programu Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Łagów na lata 2022-2027".

11.2. Zmiany dotyczące planowania i zagospodarowania przestrzennego

W związku z realizacją postanowień *Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Łagów do 2030 r.* nie przewiduje się konieczności wprowadzania zmian dotyczących *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Łagów* które zostało uchwalone przez Radę Gminy w Łagowie w dniu 18 stycznia 2010 (uchwała Nr LIII/293/2010) a następnie aktualizowane w dniu 15 października 2021r. (uchwała XLII/337/21 Rady Miejskiej w Łagowie z dnia 15 października 2021 r. w sprawie uchwalenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Łagów). Nie przewiduje się aktualizacji obowiązujących na terenie gminy Miejscowych Planów Zagospodarowania Przestrzennego.

Ponadto w związku z realizacją GPR nie przewiduje się konieczności uchwalenia lub zmiany miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, jak również konieczności uchwalenia miejscowego planu rewitalizacji.

11.3. Specjalna Strefa Rewitalizacji

W związku z realizacją postanowień *Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Łagów do 2030 r.* nie przewiduje się konieczności ustanowienia Specjalnej Strefy Rewitalizacji, o której mowa w art. 25 Ustawy z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji.

Spis tabel

Tabela 1 Liczba mieszkańców planowana zamieszkująca obszar rewitalizacji	6
Tabela 2 Liczba osób korzystających z wsparcia M-GOPS zamieszkująca obszar rewitalizacji	22
Tabela 3 Liczba osób zarejestrowanych w PUP zamieszkująca obszar rewitalizacji	22
Tabela 4 Liczba wypłaconych zasiłków stałych, celowych, okresowych w latach 2019-2021 na obszarze rewitalizacji	22
Tabela 4 Liczba dzieci i młodzieży do 14 roku życia korzystająca z dożywiania w latach 2019-2021 na obszarze rewitalizacji	22
Tabela 5 Szacowane koszty realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych wynikających z GPR	66
Tabela 6 Przybliżone koszty zarządzania realizacją GPR	73
Tabela 7 Ramowy harmonogram realizacji GPR	74
Tabela 8 Lista wskaźników wykorzystywanych do rocznej oceny stanu realizacji GPR	77

Spis map

Mapa 1 Lokalizacja podobszarów rewitalizacji Gminy Łagów w „Programie Rewitalizacji Gminy Łagów na lata 2016-2023”	4
Mapa 2 Obszar zdegradowany oraz podobszary rewitalizacji na terenie Gminy Łagów	8
Mapa 3 Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze społecznej na terenie Gminy Łagów w podziale na miasto i sołectwa	23
Mapa 4 Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze gospodarczej na terenie Gminy Łagów w podziale na miasto i sołectwa	24
Mapa 5 Obszary chronione na terenie miasta Łagów	30
Mapa 6 Mapa łącznego zagrożenia suszą sumą klas zagrożenia suszą rolniczą, hydrologiczną	31
Mapa 7 Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze środowiskowej na terenie Gminy Łagów w podziale na miasto i sołectwa	32
Mapa 8 Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze funkcjonalno - przestrzennej na terenie Gminy Łagów w podziale na miasto i sołectwa	33
Mapa 9 Koncentracja negatywnych zjawisk w sferze technicznej w poszczególnych jednostkach referencyjnych Gminy Łagów	34

Załącznik Nr 2 do uchwały Nr

Rady Miejskiej w Łagowie

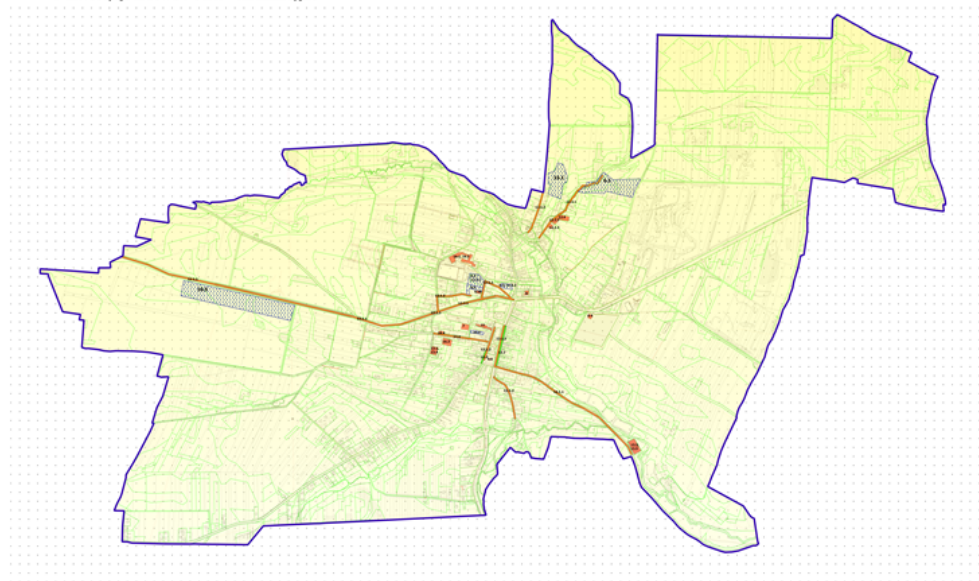
z dnia 22 października 2025 r.

Mapa w skali 1:5000

Podstawowe kierunki zmian funkcjonalno - przestrzennych obszaru rewitalizacji - Miasto Łagów

Legenda:

-  Obszar zgrupowany - Miasto Łagów
-  Obszar rewitalizacji - Miasto Łagów
-  A - Inwestycje punktowe
-  B Inwestycje obszarowe
-  C Inwestycje liniowe drogowe
-  D Inwestycje liniowe wodno - kanalizacyjne



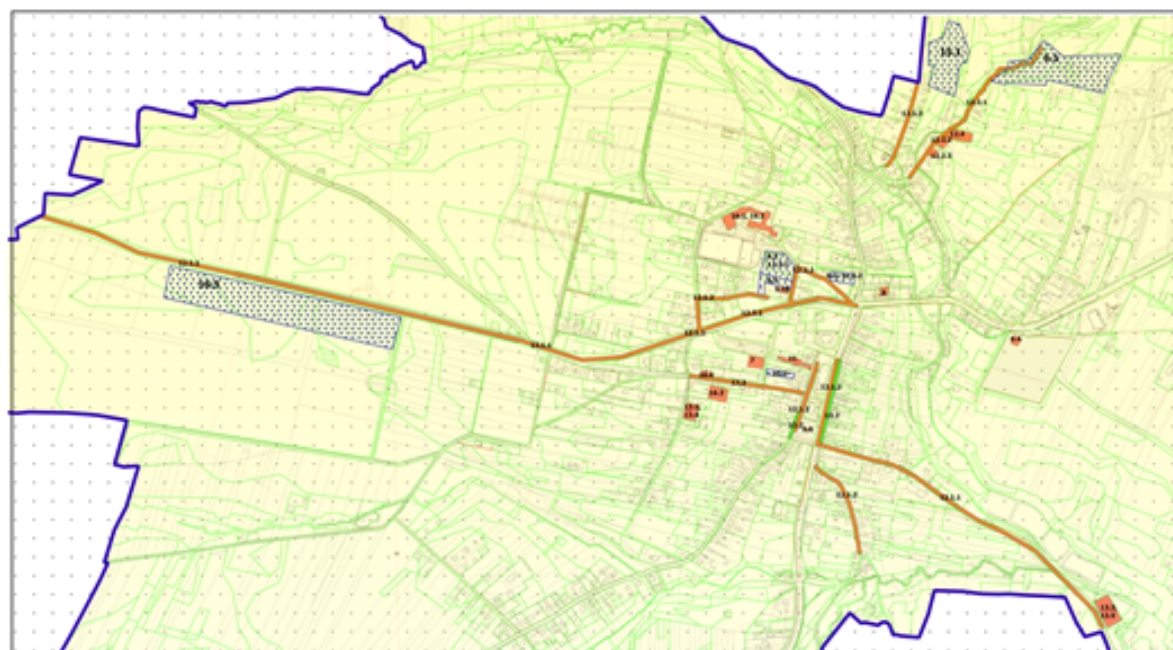
Załącznik Nr 3 do uchwały Nr

Rady Miejskiej w Łagowie

z dnia 22 października 2025 r.

Podstawowe kierunki zmian funkcjonalno - przestrzennych obszaru rewitalizacji - Miasto Łagów

 Obszar zgergradowany - Miasto Łągowo B Inwestycje obszarowe
 Obszar rewitalizacji - Miasto Łągowo — C Inwestycje liniowe drogowe
 A -Inwestycje punktowe — D Inwestycje liniowe wodno - kanalizacyjne



Strona 2

Uzasadnienie

Zgodnie z art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji Gminny program rewitalizacji przyjmuje, w drodze uchwały, rada gminy. Natomiast zgodnie z art. 19 ww. ustawy Gminny program rewitalizacji nie stanowi aktu prawa miejscowego. Ponadto, zgodnie z art. 3 ust. 1 tej ustawy przygotowanie, koordynowanie i tworzenie warunków do prowadzenia rewitalizacji, a także jej prowadzenie w zakresie właściwości gminy, stanowią jej zadanie własne. Tworzenie warunków do prowadzenia rewitalizacji oznacza konieczność opracowania gminnego programu rewitalizacji.

Uchwałą nr LXXVIII/624/24 Rady Miejskiej w Łagowie z dnia 2 kwietnia 2024 r. wyznaczono obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji dla Gminy Łagów. Następnie, dnia 5 czerwca 2024 r. Rada Miejska w Łagowie podjęła uchwałę nr III/11/24 w sprawie przystąpienia do sporządzenia „Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Łagów do 2030 r.”, co umożliwiło podjęcie prac związanych z opracowaniem ww. dokumentu dla wyznaczonego obszaru rewitalizacji.

Proces opracowania „Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Łagów do 2030 r.” przebiegał w oparciu o przepisy ustawy o rewitalizacji, która określa procedurę opracowania i uchwalenia gminnego programu rewitalizacji, wskazując na jej wieloetapowość oraz konieczność podjęcia działań wskazanych w ustawie, w tym przeprowadzenia konsultacji społecznych, które odbyły się dniami od 7 lipca 2025 r. do 15 sierpnia 2025 r. w formie zbierania uwag i głosów z wykorzystaniem formularza uwag oraz uzyskania wymaganych opinii. Uwagi zgłoszone w trakcie konsultacji zostały rozpatrzone w Raporcie z konsultacji zatwierdzonym zarządzeniem Burmistrza Gminy Łagów nr 86/2025 z dnia 19 sierpnia 2025 r. Gminny Program Rewitalizacji podlegał konsultacjom zgodnie z § 17 ust. 2 pkt. 4 ustawy o rewitalizacji, t.j.

- zarządem Powiatu Kieleckiego – w zakresie zgodności ze strategią rozwoju powiatu – pozytywna opinia wyrażona uchwałą nr 108/196/2025 z dnia 24 lipca 2025 r.,

- zarządem Województwa Świętokrzyskiego – w zakresie zgodności z planem zagospodarowania przestrzennego województwa i strategią rozwoju województwa - pozytywna opinia wyrażona uchwałą Zarządu Województwa Świętokrzyskiego nr 2555/25 z dnia 30 lipca 2025 r.,

- Wojewodą Świętokrzyskim – w zakresie zgodności z zadaniami rządowymi służącymi realizacji celu publicznego określonego w art. 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami - brak odpowiedzi na pismo,

- właściwymi organami wojskowymi, ochrony granic oraz bezpieczeństwa państwa – w zakresie wymagań bezpieczeństwa i obronności, w tym:

- Komendanta Wojewódzkiej Policji w Kielcach – brak odpowiedzi na pismo,
- Komendanta Karpackiego Oddziału Straży Granicznej w Nowym Sączu – brak odpowiedzi na pismo,
- Centralnego Wojskowego Centrum Rekrutacji – pozytywna opinia wyrażona pismem znak: CWCW_OZ_KIELCE-WWiZ.0731.142.2025 z dnia 30 lipca 2025 r.,
- Dyrektora Delegatury ABW w Lublinie (Wydział Zamiejscowy w Radomiu) - brak odpowiedzi na pismo,
- właściwym komendantem powiatowym (miejskim) Państwowej Straży Pożarnej – w zakresie ochrony przeciwpożarowej – brak odpowiedzi na pismo,
- operatorami sieci uzbrojenia terenu, w tym zarządców dróg oraz linii i terenów kolejowych, t.j:
- Kierownik Referatu Gospodarki Komunalnej (administrator dróg gminnych) w tut. Urzędzie – brak odpowiedzi na pismo,
- Zarząd Dróg Powiatowych w Kielcach – brak odpowiedzi na pismo,
- Świętokrzyski Zarząd Dróg Wojewódzkich w Kielcach – brak odpowiedzi na pismo,
- Prezes Przedsiębiorstwa Usług Komunalnych Łagów Sp. z o.o. - brak odpowiedzi na pismo,
- Orange Polska operator urządzeń telekomunikacyjnych – pozytywna opinia wyrażona pismem znak: 2507150047/TTDSIKU/JH/01 z dnia 24.07.2025 r.,

- Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. Oddział Zakład Gazowniczy w Kielcach – pozytywna opinia wyrażona pismem znak: PSGKI.RODZ.422.151.2025 z 30.09.2025 r.,

- PGE Dystrybucja S.A. Oddział Rzeszów – brak odpowiedzi na pismo,

- Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A. Oddział w Radomiu – pozytywna opinia wyrażona pismem znak 1189.DE-DSR-DUR-WFR.7111.573.2025.2 z dn. 21.07.2025 r.,

- Krajowym Zasobem Nieruchomości, o którym mowa w ustawie z dnia 20 lipca 2017 r. o Krajowym Zasobie Nieruchomości (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 1054, 1688 i 1693) – w zakresie sposobu zagospodarowania oraz przedsięwzięć związanych z nieruchomościami wchodzącymi w skład Zasobu Nieruchomości – brak odpowiedzi na pismo,

- właściwym wojewódzkim konserwatorem zabytków – w zakresie form ochrony zabytków - pozytywna opinia wyrażona pismem znak: ZRRiD.RN.5121.14.2025 z dnia 02.09.2025 r.,

- właściwym dyrektorem regionalnego zarządu gospodarki wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie – w zakresie zagospodarowania obszarów szczególnego zagrożenia powodzią – Dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie pismem znak K.RPP.610.459.2025.IT z dnia 31.07.2025 r. umorzył wydanie decyzji z uwagi na brak na obszarze rewitalizacji terenów zagrożonych powodzią,

- właściwą gminną komisję urbanistyczno-architektoniczną - pozytywna opinia wyrażona protokołem z dnia 2 sierpnia 2025 r.,

- właściwy organ nadzoru górniczego – w zakresie zagospodarowania terenów górniczych -Dyrektor Okręgowego Urzędu Górniczego w Kielcach - pozytywna opinia wyrażona pismem znak: KIE.5114.21.2025.MKS z dnia 22.09.2025 r.,

Z uwagi na brak przedmiotowości nie przeprowadzono konsultacji z:

- ministrem właściwym do spraw zdrowia – w zakresie zagospodarowania obszarów ochrony uzdrowiskowej – brak takich obszarów na terenie rewitalizacji,

- właściwym dyrektorem urzędu morskiego – w zakresie zagospodarowania pasa technicznego, pasa ochronnego oraz morskich portów i przystani - brak takich terenów na obszarze rewitalizacji,

- Państwowym Gospodarstwem Leśnym Lasy Państwowe – w zakresie nieruchomości Skarbu Państwa będących w trwałym zarządzie tego Gospodarstwa – brak takich nieruchomości na obszarze rewitalizacji,

- Komitetem Rewitalizacji, gdyż nie został powołany.

Świętokrzyski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Kielcach wyraził zgodę na odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko zgodnie z ustawą z 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1112 ze zm.) dla „Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Łagów do 2030 r.” - pismem znak: NZ.9022.4.63.2025 z dnia 23.07.2025 r.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Kielcach również wyraził zgodę na odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla w/w projektu *Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Łagów do 2030 r.* - pismem znak: WOO-III.410.33.2025.KW.2 z 09.09.2025 r.

Po przeanalizowaniu wniosku o odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko organy uzgadniające stwierdziły, że nie zachodzą przesłanki do przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, o której mowa w art. 46, 47 i 50 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, a organ opracowujący projekt dokumentu w tym przypadku może skorzystać z art. 48 w/w ustawy biorąc pod uwagę uwarunkowania wynikające z art. 49 ustawy o ochronie środowiska.

Dokument został opracowany partycypacyjnie, tj. w szczególności przy udziale mieszkańców, przedstawicieli środowisk społecznych, gospodarczych oraz innych interesariuszy rewitalizacji Gminy Łagów. Zarządzeniem Burmistrza Gminy Łagów nr 71/2025 z dnia 8 lipca 2025 r. zostały przeprowadzone konsultacje społeczne w dniach od 8 lipca 2025 r. do 15 sierpnia 2025 r., a w ich trakcie zorganizowano otwartą debatę dla

mieszkańców oraz spacer studyjny po obszarze rewitalizacji. Dokument podlegał również opiniowaniu przez podmioty wskazane w art. 17 ustawy o rewitalizacji. Zapisy „Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Łagów do 2030 r.” zostały dostosowane do zmian wynikających z procesu konsultacji oraz opiniowania.

Gminny Program Rewitalizacji stanowi podstawę do realizowania procesu rewitalizacji na terenie Gminy Łagów. Zaplanowane działania rewitalizacyjne stanowią odpowiedź na zdiagnozowane w tym obszarze problemy i zjawiska kryzysowe, przyczynią się do pobudzenia aktywności społecznej i przedsiębiorczości mieszkańców, przywrócenia estetyki i ładu przestrzennego, ochrony środowiska naturalnego, zachowania dziedzictwa kulturowego, a tym samym poprawy jakości życia mieszkańców. Opracowany dokument to również podstawa dla interesariuszy rewitalizacji do ubiegania się o środki zewnętrzne, w szczególności z programów UE na realizację działań społecznych i infrastrukturalnych.

Wobec powyższego podjęcie uchwały w sprawie przyjęcia „Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Łagów do 2030 r.” jest uzasadnione.